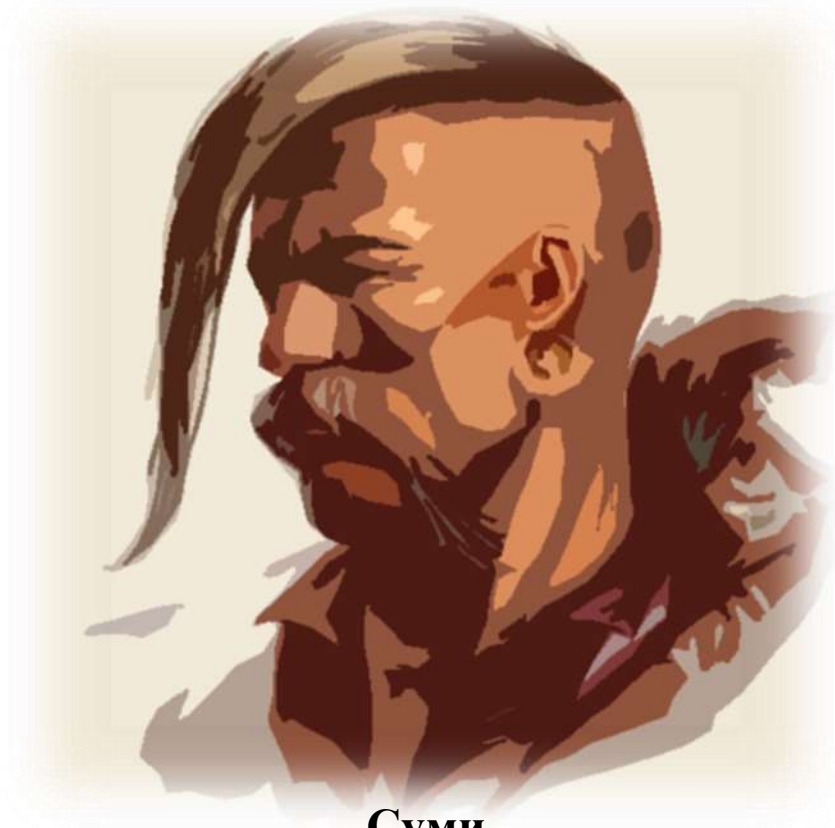

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА**

«КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ...»

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

**Суми
2015 рік**

ББК 91.9:63.3(4УКР)46

УДК 016:94(477)

К59

*Рекомендовано до друку рішенням редакційно-видавничої ради
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка*

Укладачі:

Директор Наукової бібліотеки І. О. Железняк;

Завідувач інформаційно-бібліографічним відділом
В. В. Косенко;

Відповідальний за випуск проректор з наукової роботи,
доктор педагогічних наук, професор А. А. Сбруєва

К59 «**Козацькому роду нема переводу...**» : науково-допоміжний бібліографічний показник / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – 214 с.

Дане видання – спроба досягнути велич людини, козака, яка зіграла неабияку роль в історії українського народу, зробити екскурс у минуле нашої Вітчизни, висвітлити основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики держави козацької доби, пройти історичними шляхами та літературними стежками за допомогою бібліографічних джерел.

Приділена увага сучасним нащадкам козаків – героям Революції Гідності (Майдану), Небесній Сотні, героям АТО.

Тематика історії українського козацтва невичерпна. Науково-допоміжний бібліографічний показник стане у нагоді науковцям-дослідникам, аспірантам, здобувачам, студентам і викладачам, краєзнавцям та бібліотечним працівникам, вчителям шкіл. Буде корисним й іншим категоріям читачів, які цікавляться історією нашої Батьківщини, зокрема історією козацької доби.

ББК 91.9:63.3(4УКР)46

УДК 016:94(477)

© Наукова Бібліотека СумДПУ імені А. С. Макаренка

Зміст

Передмова	5
1. Літописці та дослідники періоду козацтва: історіографічна спадщина.....	7
2. Козацтво: історія виникнення та існування. Побудова Української козацької держави.....	14
2.1 Політико-правові відносини. Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя.....	36
2.2 Сторінки історії козацького війська та його зброї.....	51
3. Козацькі ватажки: історія в особах.....	64
4. Запорізька Січ: генезис та еволюція її організаційної структури.....	89
5. Столиці козацької доби.....	96
6. Повстання козаків та Національно-визвольна війна українського народу крізь призму століть.....	99
7. Культура козацької епохи в історичному вимірі.....	111
7.1 Етикет. Лицарство.....	115
7.2 Духовність. Доброчинність.....	116
8. Освіта та шкільництво у запорізьких козаків.....	117
9. Здоров'я, фізична досконалість, бойовитість духу та спортивне життя козаків.....	119
10. Релігія, вірування та церковне життя. Православ'я в духовній культурі козаків.....	120
11. Українська жінка козацької доби.....	124
12. Козацькі традиції як етнографічні цінності.....	125
13. Козацька слава очима митців. Музика та мистецтво в житті козаків.....	130

13.1	Українські історичні пісні про козацтво.....	135
14.	Лінгвістичні особливості козацьких часів.....	141
15.	Відображення епохи козацтва в літературних джерелах.....	143
15.1	Художні твори.....	161
16.	Археологічні знахідки.....	167
17.	Топографічні відомості.....	168
18.	Зв'язки козацтва з Сумщиною.....	168
19.	Козацька педагогіка як складова системи національного виховання молоді.....	176
19.1	Козацька доба в системі національно-патріотичного виховання.....	181
19.2	Фізкультурно-оздоровчий патріотичний комплекс школярів «Козацький гарт».....	183
19.3	Славетні сторінки української козацької історії: на допомогу вчителю.....	184
19.4	Подорож козацькими стежками: виховні заходи.....	191
20.	Вшанування козацької слави та гетьманства.....	199
20.1	Вшанування світлої пам'яті козацтва на Сумщині.....	202
21.	Нащадки козацького роду.....	207
21.1	Боротьба за незалежність, неподільність та оновлення країни.....	209

Передмова

Історію, бо пишуть на столі.
Ми пишем кров'ю на своїй землі.
Ми пишем плугом, шаблею, плачем,
могилами у полі без імен...

(Л. Костенко «Маруся Чурай»).

Козацтву належить особливе місце в історії нашої держави та в історичній пам'яті української нації.

Питання походження й розвитку українського козацтва завжди перебувало в центрі дослідницьких інтересів багатьох поколінь вітчизняних істориків.

Історія виступає як могутній імпульс національного відродження і саморозвитку держави, а історична тематика публікаційних джерел зберігає найширшу читацьку популярність.

Бібліографічний показник – спроба висвітлити напівзабуті сторінки вітчизняної історії, видатних людей козацької доби, представників козацького стану, хоробрих воїнів, дипломатів, мудрих політиків та їх роль в історичних процесах тих часів.

Укладачі ставили своїм завданням дослідити й проаналізувати джерела формування козацтва з урахуванням особливостей та специфіки окремих періодів еволюції українського суспільства.

Науково-допоміжний бібліографічний показник «Козацькому роду нема переводу» присвячений різним аспектам козацької минувшини. У зв'язку з цим проведено велику роботу по виявленню, добору та систематизації публікаційних матеріалів з проблематики козацтва. Слід відзначити їх різнобічність.

Укладачі зосередили свою увагу на рубіжних віхах і найбільш принципових, на їх думку, питаннях історії цього соціального явища – державотворчій функції козацтва та ролі козацького ідеалу в розвитку соціальної активності селянських мас.

Участь козаків у визвольному русі, незалежно від часу та обставин, дала їм можливість висунутися в авангард численних народних повстань і виступів, завоювати заслужений авторитет серед широких народних мас.

В цілому українське козацтво пройшло тривалий і складний шлях свого розвитку. Виникнувши у Подніпров'ї, воно з часом поширилося на інші

українські землі, стало панівною групою населення на Лівобережжі, Слобожанщині, і, звичайно, в Запоріжжі.

Фактом свого існування козацтво дало помітний імпульс розвитку суспільної свідомості селянських мас, забезпечило появу нових стереотипів мислення.

Ототожнення у зовнішньому світі термінів «українець» і «козак» також свідчить про велику репрезентативну роль козаччини в історії України та її народу.

Цінним для показника є те, що він приділяє належну увагу і нинішнім героям – нащадкам козаків (сучасним нащадкам козаків – героям Революції Гідності (Майдану), Небесній Сотні, героям АТО), пам'ятним місцям, які тісно пов'язані з козаччиною, вшануванню пам'яті славних синів народу України.

У бібліографічному посібнику розкрито питання краєзнавчого характеру, висвітлено зв'язки козацтва з Сумщиною та вшанування їх пам'яті у нашому рідному краї.

Джерелами пошуку документів були каталоги та картотеки, а також ряд журналів, які підлягали суцільному перегляду. Основою для створення показника стали фонди Наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Бібліографічне видання знайомить з документами, науковими працями, науково-популярною, публіцистичною та художньою літературою. До нього увійшли підручники, видання, що мають продовження, монографії, матеріали конференцій, публікації журналів та газет.

Вміщує науково-допоміжний посібник і наукові праці викладачів Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Бібліографічні матеріали у межах розділів та підрозділів розміщено в алфавітній послідовності авторів і назв.

Налічує видання **1963** інформаційних документів.

У травні 2015 року завершено добір літератури.

Орієнтований бібліографічний показник на науковців-дослідників, аспірантів, здобувачів, студентів і викладачів, краєзнавців та бібліотечних працівників, вчителів шкіл. Буде корисним й іншим категоріям читачів, які цікавляться історією нашої Батьківщини, зокрема історією козацької доби.

1. Літописці та дослідники періоду козацтва: історіографічна спадщина

Антонович, В. Про козацькі часи на Україні [Текст] / В. Антонович ; із переднім словом про життя та діяльність В. Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів та увагами доктора Мирона Кордуби. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1991. – 238 с.

Доба гетьмана Івана Мазепи в документах [Текст] / упоряд. С. Павленко. – 2-ге вид. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 1142 с.

Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (Суми, 29–30 листопада 2013 р.) Ч. 1 / МОН України, Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-ва охорони пам'яток історії та культури, Нац. спілка краєзнавців України та ін. ; [ред. кол.: В. С. Бугрій, В. В. Турков, О. В. Вовк та ін.]. – [Суми]: [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – 218 с.

Корнієнко, О. М. Нариси військової історії України. Сумський слобідський козацький полк 1659–1765 рр. [Текст] : пам'яті краєзнавця Геннадія Терешковича Петрова (1936–1997) / О. М. Корнієнко. – К. : Наш час, 2008. – 488 с. : іл. – (Невідома Україна).

Корогод, Б. Л. «Козацькі літописи» і їх місце в українській історіографії [Текст] : навчальний посібник для студентів історичних факультетів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : СумДПУ, 2002. – 67 с.

Літопис Гадяцького полковника Григорія Грабянки [Текст] : пер. із староукр. – К., 1992. – 185 с.

Літопис Самовидця [Текст] : [історіографічна пам'ятка другої половини XVII ст.] / видання підготував Я. І. Дзира ; ред. кол.: А. Д. Скиба [та ін.]. – К. : Наукова думка, 1971. – 207 с. : іл.

Луняк, Є. М. Козацька Україна XVI–XVIII ст. у французьких історичних дослідженнях [Текст] : автореф. дис. ... д-ра історичних наук : спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Є. М. Луняк ; МОН України, КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2013. – 36 с.

Наливайко, Д. С. Україна очима Заходу [Текст] : [дослідження стосовно XI–XVIII ст.] / Д. С. Наливайко. – 2-ге вид., доповн. – К. : Грамота, 2008. – 782 с. – (Бібліотека Шевченківського комітету).

Переяславська рада 1654 року [Текст] : історіографія та дослідження / [ред. кол.: П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич та ін.]. – К. : Смолоскип, 2003. – 888 с.

«Тої слави козацької повік не забудем» [Текст] : рекомендаційний бібліографічний покажчик з історії українського козацтва / М-во культури і мистецтв України, Нац. парламентська б-ка України ; упоряд. В. М. Лой ; ред. В. С. Зленко. – К. : ВАТ Вид-во «Київська правда», 2004. – 293 с.

Абросимова, С. Дмитро Яворницький [Текст] : особа в історії : [до 150-річчя від дня народження видатного українського історика] / С. Абросимова // Історія України. – 2006. – № 1, січень. – С. 1-6 ; № 2, січень. – С. 12-15 ; № 5, лютий. – С. 7-9.

Абросимов, С. В. Енциклопедист козащини [Текст] : [про академіка Дмитра Івановича Яворницького (1855–1940 рр.)] / С. В. Абросимов // Український історичний журнал. – 2005. – № 4. – С. 4-46.

Александров, П. Зруйнування нової Запорізької Січі [Текст] : погляд сучасників / П. Александров // Український історичний журнал. – 1997. – № 2. – С. 46-48.

Богдашина, О. М. Слобідський літописець історії України Д. І. Багалій [Текст] / О. М. Богдашина // Український історичний журнал. – 2008. – № 1. – С. 88-112.

Боечко, В. Ф. Роль порубіжних територій у процесі генезису козацтва [Текст] : проблеми української медієвістики / В.Ф. Боечко, А. Ю. Чабан // Український історичний журнал. – 1999. – № 2. – С. 48-63.

Божко, О. Україна очима вірменських літописців XV–XVII століть [Текст] / О. Божко // Київ. – 2015. – № 1/2. – С. 88-102.

Віміні, А. Реляція про походження та звичаї козаків [Текст] / Альберто Віміні ; пер. з італ. К. Константиненко // Київська старовина. – 1999. – № 5. – С. 64-69.

Волошин, Ю. Поселення російських старообрядців на території Гетьманщини у XVIII ст. [Текст] : [історіографія проблеми] / Ю. Волошин // Історичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 68-80.

Гавдьо, А. Козацькі літописи. Зміст та стилістична бароковість форми [Текст] : літописи як історико-художні твори монументального стилю. «Літопис Руський») / А. Гавдьо // Українська мова та література. – 2005. – № 18, травень. – С. 21-24.

Гончар, О. Т. Микола Костомаров у пошуках історичного портрета Івана Мазепи [Текст] : [за епістолярними джерелами] / О. Т. Гончар // Український історичний журнал. – 2010. – № 1. – С. 179-189.

Гуляй, А. Документи з історії українсько-російських відносин другої половини XVII ст. [Текст] : джерела з історії України / А. Гуляй // Київська старовина. – 1999. – № 3. – С. 146-155.

Гурбик, А. О. Виникнення Запорізької Січі (хронологічний та територіальний аспекти проблеми) [Текст] : питання української медієвістики / А. О. Гурбик // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 3-17.

Гуржій, О. І. Праця П. С. Єфименка про П. І. Калнишевського [Текст] : [до 300-річчя з дня народження; праця має назву «Калнишевский, последний кошевой Запорожской Сечи, 1691–1803»] / О. І. Гуржій // Український історичний журнал. – 1990. – № 12. – С. 121-122.

Доценко, Ю. А козацькі вуса, ніби шаблі гострі... [Текст] : 27 січня – день народження Олексі Тихого : [про статті та епістолярну спадщину публіциста, педагога, філософа, члена-засновника Української Гельсінської групи, написані у 1970–1980 рр.] / Ю. Доценко // Голос України. – 2011. – № 16, 28 січня. – С. 9.

Журба, О. Публікації джерел та вивчення історії козацтва на сторінках харківських журналів першої чверті XIX ст. [Текст] / О. Журба // Сіверський літопис. – 2003. – № 5/6. – С. 94-101.

З нових джерел до історії повстання 1591–1596 рр. [Текст] : документи та матеріали : [повстання проти гніту Речі Посполитої підняли запорозькі козаки на чолі з Криштофом Косинським та Северином Наливайком, яке відкрило серію національно-визвольних повстань кінці XVI – першої половини XVII ст., завершених Національно-визвольною війною українського народу 1648–1658 рр.] / упоряд. Ю. А. Мицик // Український історичний журнал. – 2002. – № 2. – С. 69-76.

Іванко, А. Д. І. Яворницький – дослідник українського козацтва і Запорізької Січі [Текст] / А. Іванко // Історія України. – 2002. – № 42, листопад. – С. 12-15.

Іванко, А. В. Опальний історик українського козацтва [Текст] : В. О. Голубуцький / А. В. Іванко // Історія та правознавство. – 2011. – № 24. – С. 20-24.

Із живих уст [Текст] // Шудря, М. А. Січ-Мати / М. А. Шудря. – К. : ТОВ «Елібре», 2008. – Частина I. – С. 14–136.

Капустіна, Н. Реєстрований козак української культури [Текст] : [Яворницький Д. І.] / Н. Капустіна // Культура і життя. – 2005. – № 20/21. – С. 8.

Кислюк, О. Походження та рання історія козацтва в хроніці Самуеля Грондського [Текст] : [Самуель Грондський – визначний польський письменник] / О. Кислюк // Мандрівець. – 2005. – № 5. – С. 36-41.

Коваленко, О. «Автор» листа турецькому султану [Текст] : [Дмитро Яворницький та його «Історія запорізьких козаків»] / О. Коваленко // Освіта України. – 2015. – № 6, 9 лютого. – С. 15.

Коляда, І. Д. І. Яворницький про гетьманів та козацьких ватажків України [Текст] / І. Коляда, О. Куриленко, І. Мельничук // Історія в школі. – 2005. – № 10. – С. 20-25.

Коляда, І. Д. Козацький романтик І. Я. Яворницький [Текст] / І. Д. Коляда // Український історичний журнал. – 2006. – № 1. – С. 157-165.

Константиненко, К. «Реляція про походження та звичаї козаків» Альберто Віміні: історія, уява, реальність [Текст] : джерела з історії України / К. Константиненко // Київська старовина. – 1999. – № 5. – С. 50-64.

Корогод, Г. І. Інститут Гетьманства в політико-філософській спадщині В. К. Липинського [Текст] / Г. І. Корогод // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2006 р. / [ред. кол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, А. В. Гончаренко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – С. 62.

Лашенко, Х. Діловодні переклади реєстрів татарських претензій до запорожців як дзеркало для локалізації запорозьких зимівників [Текст] : джерела з історії України : [реєстр татарських скарг на запорожців з точки зору перекладознавчої, топонімічної, джерелознавчої; з'ясування можливостей використання таких документів для історично-географічного дослідження] / Х. Лашенко // Київська старовина. – 2002. – № 2. – С. 82-116.

Лой, В. «Тої слави козацької повік не забудем...» – новий бібліографічний показчик про українське козацтво [Текст] / В. Лой // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 10. – С. 20-21.

Маслійчук, В. В. Ю. Данилевич та історія Слобідської України [Текст] / В. Маслійчук // Київська старовина. – 2003. – № 3. – С. 136-147.

Матях, В. М. Історія українського козацтва в публікаціях журналу «Киевская старина» [Текст] : історіографія та джерелознавство / В. М. Матях // Український історичний журнал. – 1992. – № 9. – С. 26-36.

Мицик, Ю. Джерела з історії українського козацтва [Текст] / Ю. Мицик // Історія в школах України. – 2002. – № 3. – С. 15-18.

Мицик, Ю. Перша згадка про українських козаків у писемних джерелах [Текст] / Ю. Мицик // Історія в школах України. – 2008. – № 1. – С. 47-48.

Мовою джерел: Еріх Лясота про козацьку раду на Січі [Текст] : [матеріали до уроків історії України у 8 класі] // Історія в школах України. – 2008. – № 2. – С. 44-46.

Олійник, О. Запорожці і татари – вороги чи сусіди? [Текст] : дослідження, розвідки / О. Олійник // Київська старовина. – 1995. – № 1. – С. 72.

«Опис України» Гійома де Боплана [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 236-239.

Остаф, Я. Козацькі літописи в контексті європейського бароко [Текст] : інтегрований урок української літератури й музичного мистецтва у 9 класі / Я. Остаф, Н. Тхай // Українська мова і література в школі. – 2012. – № 2. – С. 39-46.

Пирогова, К. М. Співвідношення художніх та історичних реліктів у поезії козацького спрямування Ізидора Воробкевича [Текст] / К. М. Пирогова // Філологічні науки : збірник наукових праць / МОН України ; ред. кол.: В. В. Герман, П. І. Білоусенко, Ю. А. Зацний [та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – Ч. 2. – С. 198-203.

Пошва, В. Олег Корнієнко: «В історії Сум дуже багато міфів» [Текст] : [про книгу сумського краєзнавця О. Корнієнка стосовно сумської історії – «Лексикон доби козаччини XVII–XVIII ст.»] / В. Пошва // Панорама. – 2014. – № 7, 12–19 лютого. – С. А 17.

Ричка, В. М. В. Б. Антонович як історик українського козацтва [Текст] : до 500-річчя виникнення українського козацтва : історіографічна спадщина / В. М. Ричка, В. А. Смолій // Український історичний журнал. – 1999. – № 9. – С. 109-115.

Різаліті, Р. Доба Хмельницького в Україні у світлі хроніки міста Лукки [Текст] : питання вітчизняної історії в зарубіжних дослідженнях : [Визвольна війна в Україні під проводом Б. Хмельницького і створення в ході її козацької держави; вивчення староіталійських джерел відомим славістом, професором Флорентійського університету Ренато Різаліті...] / Р. Різаліті // Український історичний журнал. – 1999. – № 3. – С. 138-142.

Сас, П. М. Історик українського козацтва О. Рігельман [Текст] : портрети істориків минулого / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 1991. – № 5. – С. 96-108.

Скобельський, В. Славу козацьку оспівав навіки [Текст] : минуло 340 років від дня народження козацького літописця Самійла Величка / В. Скобельський // Голос України. – 2010. – № 37, 2 березня. – С. 21.

Скринченко, В. Дума про гетьмана Івана [Текст] : [Іван Мазепа та українська історія очима співвітчизників та зарубіжних дослідників] / В. Скринченко // Вітчизна. – 2008. – № 11/12. – С. 147-152.

Смолій, В. А. Феномен українського козацтва в загальноісторичному контексті [Текст] : методологія та методика історичних досліджень / В. А. Смолій // Український історичний журнал. – 1991. – № 5. – С. 61-72.

Сокульський, А. З історії судноплавства в Україні: козацька «чайка» [Текст] : питання української медієвістики : [флот Запорізької Січі XVI – середини XVIII ст.] / А. Сокульський // Український історичний журнал. – 2001. – № 5. – С. 75-81.

Стороженко, І. Історико-системний метод дослідження Запорізької Січі кінця XVI – середини XVII ст. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2007. – № 4. – С. 3-24.

Струкевич, О. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини [Текст] : проблеми української медієвістики / О. Струкевич // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 49-59.

Телегін, Д. Я. Обстеження Січей низового Дніпра в 1990 р. [Текст] : пошуки та знахідки / Д. Я. Телегін // Український історичний журнал. – 1992. – № 7/8. – С. 136-145.

Товкайло, М. Запорозький гард [Текст] : дослідження, розвідки : [про військову Запорізьку Січ, про рибальські промисли] / М. Товкайло, М. Будник // Київська старовина. – 1995. – № 2. – С. 82-93.

Тоїчкін, Д. В. З історії шаблі в Україні [Текст] : з досліджень у галузі спеціальних історичних дисциплін : [є інформація про виробництво холодної зброї козацькими ремісниками] / Д. В. Тоїчкін // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 81-94.

Тоїчкін, Д. Зразки козацької холодної зброї в музейних збірках [Текст] : підвалини зброєзнавчого дослідження / Д. Тоїчкін // Пам'ятки України. – 2007. – № 2. – С. 59-79.

Українське козацтво: сучасний стан та перспективи дослідження проблеми [Текст] : матеріали «круглого столу» : [про нові підходи вивчення історії українського козацтва; давньоруські попередники козацтва; джерела формування українського козацтва; козацтво на Великому кордоні; українське козацтво і формування національної держави на Україні; актуальні питання дослідження історії козацтва; першочергові завдання дослідників українського

козацтва; становище козацтва Лівобережної України у другій половині XVIII ст.] // Український історичний журнал. – 1990. – № 11. – С. 12-29.

Федосова, Н. П. Літопис Самовидця і літературний процес другої половини XVII ст. [Текст] / Н. П. Федосова // Деякі питання мовознавства і літературознавства. (Наукові записки. Т. XXXII) / Київський державний педагогічний інститут. – К., 1962. – С. 164-176.

Чухліб, Т. В. Богдан Хмельницький очима сучасників [Текст] : документи та матеріали / Т. В. Чухліб // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 121-128.

Шестаков, А. Літописець Запорізької Січі [Текст] : Дмитро Яворницький / А. Шестаков // Україна молода. – 2005. – № 211. – С. 14.

Яременко, В. І. Історіософські аспекти відображення діяльності Б. Хмельницького у творчості Т. Г. Шевченка [Текст] / В. І. Яременко // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 100-113.

2. Козацтво: історія виникнення та існування. Побудова Української козацької держави

Алфьоров, О. А. Роль козацько-старшинського роду Голубів в історії України другої половини XVI – кінця XVIII ст. [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О. А. Алфьоров ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2012. – 19 с.

Антонович, В. Коротка історія Козаччини [Текст] : з ілюстраціями і картою України / В. Антонович. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – 157 с. – (Книжковий архів).

Антонович, В. Про козацькі часи на Україні [Текст] / В. Антонович. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1991. – 238 с.

Апанович, О. Розповіді про запорозьких козаків [Текст] / О. Апанович. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1991. – 334 с.

Багацький, В. В. Історія України [Текст] : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – 387 с.

Бодров, Ю. І. Уманське козацтво в українському визвольному русі (середина XVII – початок XVIII ст.) [Текст] : автореф. дис. / Ю. І. Бодров. – К., 2001. – 17 с.

Боечко, В. Ф. Правобережні порубіжні території у генезі, еволюції та організаційному формуванні українського козацтва (II пол. XV – сер. XVII ст.) [Текст] : автореф. дис. / В. Ф. Боечко. – К., 2000. – 16 с.

Бойко, Л. П. Торговельна лексика Запорозького козацького вжитку [Текст] : автореф. дис. / Л. П. Бойко. – Дніпропетровськ, 1997. – 18 с.

Бойко, О. Д. Історія України [Текст] : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – 702 с. – (Альма-матер).

Боплан, Г. Л. Опис України ; Проспер Меріме ; Українські козаки та їхні останні гетьмани ; Богдан Хмельницький [Текст] / Г. Л. Боплан. – Львів : Каменярь 1990. – 301 с.

Верига, В. Нариси з історії України [Текст] : (кінець XVIII–XX ст.) / В. Верига. – Львів : Світ, 1996. – 447 с.

Виженко, О. Історія запорозьких козаків для веселих дітлахів [Текст] : в піснях, думах, легендах, казках, приказках, прислів'ях, бувальщинах та небилицях. Ч. 2 / О. Виженко. – Запоріжжя : [ВПК «Запорозжя»], [1994]. – 96 с. : іл.

Голобуцький, В. Запорозьке козацтво [Текст] / В. Голобуцький. – К. : Вища школа, 1994. – 538 с.

Голобуцький, В. О. Чорноморське козацтво [Текст] / В. О. Голобуцький. – Дніпропетровськ : Січ, 2008. – 494 с.

Горобець, В. М. Україна: від козацької реформи Баторія до здобуття Сагайдачним Кафи, 1578–1616 [Текст] / В. М. Горобець. – К. : КРІОН, 2010. – 191 с. : іл.

Горобець, В. М. Україна: козацькі війни, 1618–1638 [Текст] / В. М. Горобець. – К. : КРІОН, 2011. – 267 с. : іл.

Горобець, В. М. Україна: Люблінська унія та народження нової вітчизни [Текст] / В. М. Горобець. – К. : КРІОН, 2009. – 203 с. : іл.

Грушевський, М. С. Історія України [Текст] / М. С. Грушевський. – К. : Освіта, 1992. – 270 с.

Грушевський, М. С. Історія України, приладжена до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх [Текст] / М. С. Грушевський. – К. : Варта, 1993. – 256 с.

Доба гетьмана Івана Мазепи в документах [Текст] / упоряд. С. Павленко. – 2-ге вид. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 1142 с.

Історія селянства Української РСР [Текст] : у двох томах. Том перший : Від найдавніших часів до Великої жовтневої соціалістичної революції / ред. кол.: В. А. Дядиченко (відп. ред.), М. Ю. Брайчевський, М. Н. Лещенко, К. І. Стецюк. – К. : Наукова думка, 1967. – 548 с.

Коваленко, О. П. Сіверщина від сивої давнини до сьогодення [Текст] : історичні нариси / О. П. Коваленко. – [Суми] : ЗАТ «ІСА-Інтерпапір», 2009. – 308 с. : іл.

Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції [Текст] : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – 282 с.

Коцур, В. А. Благодійність козацької старшини (середина XVII–XVIII ст.): сучасна українська історіографія [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / В. А. Коцур ; МОН України, Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний пед. ун-т ім. Г. Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2014. – 21 с.

Леп'явко, С. «Рятівники від турецької хмари»: запорожці і Хотинська війна 1621 р. [Текст] / С. Леп'явко. – К. : [ПП Наталя Брехуненко], 2013. – 63 с. : іл.

Луняк, Є. М. Козацька Україна XVI–XVIII ст. у французьких історичних дослідженнях [Текст] : автореф. дис. ... д-ра історичних наук : спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / Є. М. Луняк ; МОН України, КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2013. – 36 с.

Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) [Текст] / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – 192 с.

Мельник, Л. Г. Гетьманщина першої чверті XVIII століття [Текст] : навчальний посібник для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів / Л. Г. Мельник. – К. : [б. в.], 1997. – 232 с.

Мельник, Л. Г. Лівобережна Гетьманщина періоду стабілізації (1669–1709 рр.) [Текст] : навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей / Л. Г. Мельник. – К. : ІСДО, 1995. – 103 с.

Мицик, Ю. А. Історія України [Текст] : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 595 с.

Мицик, Ю. А. Як козаки воювали [Текст] : історичні розповіді про запорізьких козаків / Ю. А. Мицик, С. М. Плохій, І. С. Стоженко. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Дніпропетровськ : Січ ; К. : МП «Пам'ятки України», 1991. – 302 с. – (Давно се діялось колись).

Оглоблин, О. Думки про Хмельниччину [Текст] / О. Оглоблин. – Нью-Йорк : Організація Оборони Чотирьох Свобід України, 1957. – 88 с.

Сегеда, Р. А. Київ у державній системі Речі Посполитої 1569–1648 рр. [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : 07.00.01 / Р. А. Сегеда ; НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 19 с.

Середюк, О. М. Лицарі сонця [Текст] : історичний нарис : [про українських козаків] / О. М. Середюк. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2008. – 474 с.

Слюсаревський, А. Р. Слобідська Україна [Текст] : історичний нарис XVII–XVIII ст. / А. Р. Слюсаревський. – Х., 1954. – 278 с.

Сторінка історії українського козацтва [Текст] / ред. Ю. М. Єфремов ; Товариство «Знання» Української РСР, Республіканський центр духовної культури. – К. : [б. в.], 1991. – 57 с.

Швидько, Г. К. Історія України XVI–XVIII століття [Текст] : підручник для 8 класів середніх загальноосвітніх навчальних закладів / Г. К. Швидько. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К. : Генеза, 2003. – 302 с.

Шудря, М. А. Січ-Мати [Текст] : [про українське козацтво] / М. А. Шудря. – К. : ТОВ «Елібре», 2008. – 559 с.

Ададуrow, В. В. Запорозький козак Твердовський проти Наполеона: відображення вірнопідданих настроїв малоросійського дворянства в україномовному памфлеті 1807 р. з Національного архіву Франції / В. В. Ададуrow // Український історичний журнал. – 2012. – № 5. – С. 177-186.

Адміністративна й судова влада у запорізькому низовому війську [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. С. 138-148.

Александрович, В. Маловідома сторінка історії козацького портрету [Текст] / В. Александрович // Пам'ятки України: історія та культура. – 2005. – № 3/4. – С. 184.

Андрущенко, В. Фінансово-скарбові інститути козацької України [Текст] / В. Андрущенко // Київ. – 1993. – № 7. – С. 128-136.

Антонова, О. О. Науково-практична конференція «Канівщина на шляхах виникнення і розвитку козацької держави та проблеми збереження історичних ландшафтів» [Текст] : хроніка та інформація / О. О. Антонова // Український історичний журнал. – 1992. – № 6. – С. 159.

Антонович, В. Коротка історія козаччини [Текст] / В. Антонович ; переднє слово автора // Дніпро. – 1992. – № 1. – С. 115-142 ; № 2/3. – С. 125-151.

Апанович, О. Урядові службовці Гетьманщини – українська інтелігенція XVIII ст. [Текст] / О. Апанович // Український історичний журнал. – 1997. – № 2. – С. 92-97.

Бедрабко, Н. Вивчення Слобожанщини та Гетьманщини [Текст]: матеріали експедиції / Н. Бедрабко, В. Сталинський // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Беспалов, А. В. Карл XII на поле Полтавской битвы [Текст] / А. В. Беспалов // Новая и новейшая история. – 2011. – № 3. – С. 229-233.

Боечко, В. Ф. Роль порубіжних територій у процесі генезису козацтва [Текст]: проблеми української медієвістики / В. Ф. Боечко, А. Ю. Чабан // Український історичний журнал. – 1999. – № 2. – С. 48-63.

Божко, О. Виникнення українського козацтва та Запорізької Січі. Як і чому виник етикет [Текст] / О. Божко // Історія та правознавство. – 2009. – № 14. – С. 9-13.

Бойко, Л. «Так ось вона Січ!» [Текст]: бойове товариство, побут і звичаї запорожців у повісті М. Н. Гоголя «Тарас Бульба» / Л. Бойко // Зарубіжна література. – 2012. – № 21, листопад. – С. 6-9.

Борисенко, В. Роль українських козаків у Хотинській війні [Текст]: 1620–1621 / В. Борисенко // Історія України. – 1998. – № 9. – С. 6-7.

Бульвінський, А. Українська державна ідея XVII ст. та Московське царство [Текст] / А. Бульвінський // Історія в школах України. – 2004. – № 3. – С. 39-44.

Вертіль, О. Козацька слава Конотопа [Текст]: історичні штрихи до переможної битви [Конотопської 1659 р.] / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 121, 10 липня. – С. 7.

Виборна, С. О. Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ [Текст]: 5 клас / С. О. Виборна // Історія та правознавство. – 2005. – № 32, листопад. – С. 30-31.

Виникнення українського козацтва [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України: підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К.: Академвидав, 2012. – С. 122-139.

Виникнення українського козацтва. Утворення козацької республіки – Запорозької Січі [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України: навчальний посібник

для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 65-68.

Віміні, А. Реляція про походження та звичаї козаків [Текст] / Альберто Віміні ; пер. з італ. К. Константиненко // Київська старовина. – 1999. – № 5. – С. 64-69.

Вірста, С. Тому роду не буде переводу, в котрому браття милують згоду [Текст] : сценарій навчально-виховного заходу про історію українського козацтва / С. Вірста, Г. Єрко, Л. Констанкевич // Дивослово. – 2010. – № 8. – С. 28-33.

Власенко, І. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] : [історія України для 8 класу] / І. І. Власенко // Історія та правознавство. – 2013. – № 26. – С. 28-31.

Власов, В. Історія української культури кінця XVII–XVIII століть [Текст] : [матеріали до уроків] / В. Власов // Історія в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 26-35.

Внутрішній курс П. Скоропадського [Текст] : додаток 3 // Історія в рідній школі. – 2015. – № 3. – С. 20-21.

Волошин, Ю. Поселення російських старообрядців на території Гетьманщини у XVIII ст. [Текст] : [історіографія проблеми] / Ю. Волошин // Історичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 68-80.

Встановлення Гетьманату [Текст] : додаток 2 // Історія в рідній школі. – 2015. – № 3. – С. 19-20.

Гайдук, С. Козацькі листоноші [Текст] / С. Гайдук // Берегиня. – 2007. – № 4. – С. 83-85.

Гарачук, П. Чи складали запорожці листа турецькому султанові? [Текст] / П. Гарачук // Культура і життя. – 2008. – № 23/24, 4 червня. – С. 8.

Гарран, Г. Ф. Про українських козаків [Текст] / Г. Ф. Гарран ; пер. з фр. П. Таращук // Всесвіт. – 1993. – № 3. – С. 170-173.

Гернер, К. Перемога шведів і козаків під Полтавою у 1709 році та її наслідки [Текст] : альтернативна історія : [до 300-річчя Полтавської битви] / К. Гернер // Всесвіт. – 2009. – № 9/10. – С. 167-169.

Гідрологія, топографія і клімат запорізького краю [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 13-25.

Глодя, К. Берестечко і козаки: наші, донські та кубанські [Текст] : [минає 362 роки від дня битви під Берестечком] / К. Глодя // Голос України. – 2013. – № 106, 8 червня. – С. 22.

Горобець, В. Як запорозькі козаки від єврейської громади вдячність заслужили [Текст] / В. Горобець // Історія України. – 2004. – № 3, січень. – С. 5-7.

Горобець, В. М. Старшина гетьманщини: неслужбовий вимір службової кар'єри провідної соціальної верстви [Текст] / В. М. Горобець // Український історичний журнал. – 2012. – № 4. – С. 52-66.

Горошко, С. Дрижипільська битва: крок до Руїни [Текст] / С. Горошко // Київська старовина. – 2000 – № 5. – С. 28-38. – Бібліогр.: с. 37-38.

Грамотність, канцелярія і школа у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 309-312.

Границі вольностей запорізьких низових козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 13-25.

Гриценко, Н. М. Лівобережна Україна в період гетьманування І. Мазепи [Текст] : історія України : 8 клас / Н. М. Гриценко // Історія та правознавство. – 2015. – № 10/11. – С. 37-40.

Громадянство [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред. Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 134-150.

Гуржій, О. Міф, у який хочеться вірити [Текст] : з історії бойової еліти українського козацтва / О. Гуржій, В. Кожієнко // Історія України. – 2002. – № 42, листопад. – С. 5.

Данилець, О. Скарби пограбованої Москви у французів відібрали козаки [Текст] / О. Данилець // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 162, 8 вересня. – С. 7.

Десятов, Д. Л. Участь Чорноморського козацького війська в російсько-турецькій війні 1787–1791 рр. [Текст] : [пролог трагедії] / Д. Л. Десятов // Історія та правознавство. – 2006. – № 29, жовтень. – С. 4-6.

Добрянський, В. Про шаблі козацького часу [Текст] / В. Добрянський // Музеї України. – 2008. – № 2. – С. 17-19.

Дудка, Л. Урок на тему «Утворення Української козацької держави – Гетьманщини» [Текст] : [урок історії України для 8 класу] / Л. Дудка // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 4. – С. 2-6.

Європейська слава козацтва [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 205-208.

Жефарська, А. В. Козацька Україна [Текст] : інтегрований брейн-ринг у 5 класі / А. В. Жефарська // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2005. – № 32, листопад. – С. 27-28.

Загребельна, Н. Методичні рекомендації до організації та проведення ігрового уроку – суду історії на тему: «Гетьманщина другої половини XVIII ст.» [Текст] : історія України : 8 клас / Н. Павлюченко, В. Загребельна, Я. Щипець // Історія в школі. – 2012. – № 1. – С. 34-37.

Занік, Г. В. Як я знаю історію козащини [Текст] : [сценарій виховного заходу (гри)] / Г. В. Занік // Виховна робота в школі. – 2006. – № 5, травень. – С. 50.

Запорізька Січ та реєстроване козацтво // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції [Текст] : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 55-57.

Захарченко, П. Запорізька Січ – Предтеча української гетьманської держави [Текст] / П. Захарченко // Історія України. – 2003. – № 18, травень. – С. 1-5.

Замлінський, В. Гетьмани у боротьбі за суверенітет і державність України [Текст] / В. Замлінський // Київська старовина. – 1992. – № 4. – С. 2-6.

Зміцнення української державності за гетьманування Д. Апостола [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 113-114.

Значення української козацької державності – Гетьманщини [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-тє вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 202-203.

Зростання ролі козацтва в житті України наприкінці XVI ст. Перші козацькі повстання [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 81-87.

Іванова, Н. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] : [для 5 класу] / Н. І. Іванова // Історія та правознавство. – 2009. – № 22/24. – С. 69-75.

Іванченко, Р. Переяслав: велич і драма української козацької державності [Текст] / Р. Іванченко // Історія в школах України. – 2004. – № 1/2. – С. 133-141.

Каюков, В. Козацькі забави [Текст] / В. Каюков // Дивослово. – 1995. – № 1. – С. 58-60.

Кеда, Л. Методика організації проведення уроку на тему: «Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі» [Текст] : (вступ до історії України : 5 клас) / Л. Кеда // Історія в школі. – 2012. – № 11/12. – С. 51-54.

Кінець Хмельниччини [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 303-307.

Козацтво у суспільно-політичному житті України [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – Розділ V. – С. 53-63.

Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 136-139.

Козацька держава [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред. Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 151-161.

Козацька держава Богдана Хмельницького [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 262-266.

Козацька символіка [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 57-58.

Козацький дух [Текст] // Науковий світ. – 2002. – № 1. – С. 6-7.

Козацький устрій [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 200-204.

Козацько-селянські рухи наприкінці XVI–XVII ст. [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 58-63.

Козаччина після Сагайдачного [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 209-213.

Коляда, І. Методика організації та проведення уроку на тему: доба героїчних походів запорозьких козаків проти турецько-татарських завойовників [Текст] : вступ до історії 5 класу / І. Коляда, В. Павлюченко, Я. Щипець // Історія в школі. – 2011. – № 10. – С. 21-25.

Константиненко, К. «Реляція про походження та звичаї козаків» Альберто Віміні: історія, уява, реальність [Текст] : джерела з історії України / К. Константиненко // Київська старовина. – 1999. – № 5. – С. 50-64.

Коробко, В. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] : [вступ до історії : 5 клас] / В. Коробко // Історія України. – 2008. – № 1. – С. 5-7.

Короп [Текст] : [вивчення Слобожанщини та Гетьманщини : матеріали експедиції; село міського типу Короп наприкінці XVII – поч. XVIII ст. було центром козацької артилерії, на старому гербі якого зображено рибу короп] : додаток 9 / підготував А. Сідельник // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Костомаров, М. И. Мазепинцы [Текст] / М. И. Костомаров // Український історичний журнал. – 1990. – № 9. – С. 148-158 ; № 10. – С. 148-158 ; № 11. – С. 137-148. – Нач. № 8.

Країна козаків [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 245-249.

Криза козацької автономії [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – Розділ VII. – С. 92-104.

Кубань, як другий дім [Текст] : 7 вересня 1792 року почалося заселення Кубані українцями // Сумщина. – 2013. – № 36, 11 вересня. – С. 26.

Кузик, Т. Писар Війська Запорозького Низового Олексій Петруша [Текст] : [матеріали до біографії] / Т. Кузик // Київська старовина. – 2003. – № 6. – С. 133-140.

Леніч, В. Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ [Текст] / В. Леніч // Позакласний час. – 2004. – № 1/2, січень. – С. 88-89.

Леп'явко, С. А. Українське козацтва на державній службі (початковий період) [Текст] / С. А. Леп'явко // Український історичний журнал. – 1999. – № 3. – С. 57-62.

Липинський, В. Україна на переломі. 1667–1659. Замітки до історії українського державного будівництва в XVII-ім столітті [Текст]. Розділ III : Кінець автономізму. Узалежнення України. Переяславська умова і

Переяславська легенда. Перші реальні наслідки умови / В. Липинський // Український історичний журнал. – 1992. – № 2. – С. 144-151.

Ліквідація автономного статусу Гетьманщини [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 111-113.

Ліквідація Російською імперією української державності [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 177-187.

Любченко, Д. Види злочинів у кримінальному праві Гетьманщини за універсалами другої половини XVII – першої чверті XVIII ст. [Текст] / Д. Любченко // Право України. – 2007. – № 6. – С. 138-140.

Лякіна, Р. Козацька старшина на Подолі в Києві XVIII століття [Текст] / Р. Лякіна // Історія України. – 1997. – № 9. – С. 7-8.

Маркедонов, С. М. Казачество: єдиноборство или многообразие? [Текст] : [проблеми терминологии и типологизации казачьих сообществ] / С. М. Маркедонов // Общественные науки и современность. – 2005. – № 1. – С. 95-108.

Манько, М. О. Вексильно-геральдичні символи Сумського козацького полку та його сотень [Текст] // Матеріали 4-ої Сумської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції [Текст] / М. О. Манько. – Суми, 2001. – С. 226-234.

Маркова, Л. І. Урок-мандрівка «Організація влади на Запорозькій Січі» [Текст] : інтегрований урок з історії України та права / Л. І. Маркова // Історія та правознавство. – 2005. – № 19/21, липень. – С. 51-52.

Марченко, Л. Знищення українського козацтва [Текст] : [3 серпня 1775 року був проголошений Маніфест Катерини II про ліквідацію Запорізької Січі] / Л. Марченко // Літературна Україна. – 2005. – № 44. – С. 3.

Маслійчук, В. Козацька старшина Слобідських полків XVII–XVIII ст. [Текст] : «родинний клан» та досягнення соціального статусу / В. Маслійчук // Київська старовина. – 2002. – № 1. – С. 42-58.

Матях, В. М. Історія українського козацтва в публікаціях журналу «Киевская старина» [Текст] : історіографія та джерелознавство / В. М. Матях // Український історичний журнал. – 1992. – № 9. – С. 26-36.

Мельник, В. Гетьманський прапор як святиня сьогодення [Текст] / В. Мельник // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 153, 22 серпня. – С. 8.

Микитюк, С. О. Держава і право козацької доби і гетьманщини в Україні у XVI–XVII ст. [Текст] / С. О. Микитюк // Історія та правознавство. – 2009. – № 25. – С. 25-27.

Мицик, Ю. Перша згадка про українських козаків у писемних джерелах [Текст] / Ю. Мицик // Історія в школах України. – 2008. – № 1. – С. 47-48.

Мицик, Ю. Про деякі «білі плями» історії України козацької доби та кроки на шляху їх подолання [Текст] / Ю. Мицик // Історія в школі. – 2002. – № 6. – С. 23-26 ; 2003. – № 1. – С. 38-40.

Мицик, Ю. А. Два публіцистичні трактати про причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. [Текст] : [Сентенція про заспокоєння Війська Запорозького одного польського шляхтича ; Відповідь на цю сентенцію про заспокоєння Війська Запорозького 1649 р.] / Ю. А. Мицик // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 122-125.

Мулява, В. Українське козацтво і ... санскрит [Текст] / В. Мулява // Освіта. – 2004. – 18 серпня. – С. 6-7.

Найман, О. Єврейські громади України під час селянсько-козацьких повстань [Текст] : [кінець XVI ст. – II половина XVIII ст.] / О. Найман // Історія в школі. – 2006. – № 4. – С. 44-48.

Найман, О. Єврейські громади України під час селянсько-козацьких воєн [Текст] / О. Найман // Історія в школі. – 2006. – № 7/8. – С. 49-53.

Наулко, В. І. Етнічний склад населення України [Текст] / В. І. Наулко // Культура і побут населення України : навчальний посібник для вузів / В. Наулко. – К. : Либідь, 1991. – С. 27-36.

Наулко, В. І. Формування української народності й нації [Текст] / В. І. Наулко // Культура і побут населення України : навчальний посібник для вузів / В. І. Наулко. – К. : Либідь, 1991. – С. 13-21.

Олійник, О. Запорожці і татари – вороги чи сусіди? [Текст] : дослідження, розвідки / О. Олійник // Київська старовина. – 1995. – № 1. – С. 72-79.

Омелянчук, І. Козацький дух везуть із Берестечка [Текст] : Україна відзначає 360-ту річницю битви, що стала передвісником нашої незалежності / І. Омелянчук // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 115, 25 червня. – С. 4.

«Опис України» Гійома де Боплана [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 236-239.

Остапенко, В. Історія українського козацтва. Постаті, події, документи, свідчення [Текст] : посібник для учнів та вчителів. Історія України : 8 клас. Ч. 1 / В. Остапенко // Історія України. – 2009. – № 46/47, грудень. – С. 1-46.

Павленко, С. Віденська битва, або Як козаки османців долали [Текст] : [до 330 річчя битви 1683 р., яка відзначалася 12 вересня] / С. Павленко // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 167, 14 вересня. – С. 10.

Павленко, С. Героїчна оборона Батурина 1–2 листопада 1708 р. [Текст] : стаття друга: «Переговори» / С. Павленко // Історія в школах України. – 2008. – № 5. – С. 42-44.

Павленко, С. Героїчна оборона Батурина 1–2 листопада 1708 р. [Текст] : [стаття третя «Героїчна оборона»; стаття четверта «Зрада»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2008. – № 6. – С. 43-45.

Павленко, С. Перше спалення Батурина [Текст] : попри жорстоке випалення містечок Чернігово-Сіверщини 380 років тому, армія Михайла Шеїна зазнала ганебної поразки : [1632–1634 роки] / С. Павленко // Голос України. – 2013. – № 88, 15 травня. – С. 14.

Павленко, С. Українські козаки на боці Петра I [Текст] : [маловідомі подробиці; є згадка про нелігітимні вибори в Глухові гетьмана, про м. Суми та Івана Скоропадського]. Ч. 2 : Полтавська битва / С. Павленко // Голос України. – 2009. – № 105, 10 червня. – С. 18.

Павленко, С. Хокан Хенрікссон: «У жилах багатьох шведів тече українська кров...» [Текст]: понад 1000 козаків під час Північної війни перебували в полоні / С. Павленко // *Голос України*. – 2012. – № 97, 29 травня. – С. 22.

Палійчук, Ю. Про козаків, Nochlan'diю й український календар... [Текст] / Ю. Палійчук, Є. Палійчук // *Науковий світ*. – 2010. – № 1. – С. 28-30.

Панащенко, В. Значкові товариші [Текст]: [кінець XVII – початок XVIII ст., Гетьманщина; у прошарку козацької старшини виділялося полкове товариство, яке не посідало будь-якого уряду, а об'єднувалося під малим полковим прапором – значком] / В. Панащенко // *Київська старовина*. – 1999. – № 8. – С. 126-142.

Переростання козацтва в окремий стан українського суспільства та його роль у розвитку національної свідомості народу України [Текст] // Багацький, В. В. *Історія України: підручник* / В. В. Багацький, Л. І. Кормич; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К.: Алерта, 2010. – С. 143-148.

Перші козацькі посольства [Текст] // Сергійчук, В. І. *Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття)* / В. І. Сергійчук. – К.: Видавництво «Україна», 1991. – С. 6-56.

Петренко, Є. Українське козацтво і Кубань [Текст] / Є. Петренко // *Київська старовина*. – 1993. – № 1. – С. 114-119. – *Бібліограф.*: с. 118-119.

Петренко, І. Шлюбно-сімейні відносини населення гетьманщини (XVIII ст.) на сторінках часопису «Киевская старина» [Текст] / І. Петренко // *Історичний журнал*. – 2008. – № 1. – С. 14-20.

Пивоваренко, О. Кабацька справа в Гетьманщині [Текст] / О. Пивоваренко // *Пам'ять століть*. – 2006. – № 3/4. – С. 162-175.

Початок доби Руїни. Втрата Україною державної незалежності [Текст] // Мицик, Ю. А. *Історія України: навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах* / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 126-134.

Поштові установи у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 314-317.

Правобережна та Лівобережна Гетьманщина в 60–80 роках XVII ст. [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 134-144.

Прийма, Т. Виникнення українського козацтва та Запорізької Січі [Текст] / Т. Прийма // Історія в школі. – 2004. – № 3. – С. 25-28.

Причини появи та джерела формування українських козаків. Територія їх розповсюдження [Текст] // Багацький, В. В. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – С. 137-142.

Пріцак, О. Доба військових канцеляристів [Текст] / О. Пріцак // Київська старовина. – 1993. – № 2. – С. 62-66.

Пташкограй, О. М. Хто такі козаки ? [Текст] : [одяг та клейноди] / О. М. Пташкограй // Розкажіть онуку. – 2010. – № 5, травень. – С. 46-47.

Путро, О. З історії українського козацтва [Текст] / О. Путро // Київська старовина. – 2002. – № 5. – С. 168-173.

Радько, В. В. Українські козаки-характерники: міф чи реальність? [Текст] / В. В. Радько, П. В. Товстуха // Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 29–30 листопада 2013 р.) / МОН України, Центр пам'яткознавства НАН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Національна спілка краєзнавців України [та ін.] ; [ред. кол.: В. С. Бугрій, В. В. Турков, О. В. Вовк та ін.]. – [Суми] : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – Ч. 1. – С. 45-48.

Репан, О. Мобілізація козаків Гетьманщини для воєнних походів у 1735–1739 роках [Текст] / О. Репан // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 18-30.

Рибак, В. Небесно-земний символ свободи! [Текст] : [про перші прапори ще з часів Староданього Китаю, кольорову гаму вимпелів тощо] / В. Рибак // Голос України. – 2013. – № 157, 23 серпня. – С. 11.

Розсоха, Л. «Любезнейшие панове сватове» [Текст] : [родина Гоголів і козацько-старшинський рід Клименків] / Л. Розсоха // Київська старовина. – 2008. – № 5. – С. 166-170.

Рудяк, Р. М. Виникнення українського козацтва [Текст] : [творчі завдання, дидактичні ігри, вправи, задачі] / Р. М. Рудяк // Все для вчителя. – 2008. – № 3, березень. – С. 57-58.

Сас, П. М. Політико-правові засади військової служби запорожців та грошова винагорода їм за участь у Хотинській війні 1621 р. [Текст] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2005. – № 6. – С. 4-32.

Сас, П. М. Політична свідомість і соціокультурні орієнтації козацтва [Текст] / П. М. Сас // Історія України. – 2001. – № 40, жовтень. – С. 1-3 ; № 41, листопад. – С. 4-5.

Сирота, М. В. Гетьманщина наприкінці XVII – на початку XVIII ст. [Текст] : [для 8-го класу] / М. В. Сирота // Історія та правознавство. – 2010. – № 33. – С. 17-21.

Сисин, Ф. Хмельниччина та її роль в утворенні модерної української нації [Текст] : [розвиток національної свідомості наприкінці 40-х рр. XVII ст.; національні почуття надихали на повстання] / Ф. Сисин // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 67-76.

Ситий, І. Запорізькі печатки [Текст] / І. Ситий // Пам'ятки України. – 2007. – № 2. – С. 81-85.

Склад, засади й чисельність славного запорізького низового товариства [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 115-125.

Смолій, В. А. Українська козацька держава [Текст] / В. А. Смолій // Український історичний журнал. – 1991. – № 4. – С. 5-19.

Смолій, В. А. Феномен українського козацтва в загальноісторичному контексті [Текст] : методологія та методика історичних досліджень / В. А. Смолій // Український історичний журнал. – 1991. – № 5. – С. 61-72.

Сокульський, А. Індоевропейські паралелі українського козацтва [Текст] : індоевропейські та козацькі імена / А. Сокульський // Історія України. – 2007. – № 41, листопад. – С. 5-10.

Сотниченко, В. Руйнування Української козацької держави у II половині XVII ст. [Текст] / В. Сотниченко, О. Ільюшина // Історія в школі. – 2001. – № 10. – С. 27-29.

Співак, В. О. Лівобережна Україна у період Московсько-Польського зближення в Андрусові [Текст] : (1666–1668 рр.) / В. О. Співак // Матеріали восьмої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції, 29–30 жовтня 2009 р. / МОН України, Управління освіти і науки Сумської обласної адміністрації ; Сумський обласний архів, Сумське обласне історико-краєзнавче товариство «Спадщина» ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 92-95.

Станіславський, В. Гетьман Андрій Могила і запорозькі козаки [Текст] / В. Станіславський // Київська старовина. – 1999. – № 3. – С. 155-162.

Статут козацької думи [Текст] // Освіта. – 2003. – 20 серпня. – С. 4.

Стихи Твердовскаго : [Твердовський – запорізький козак] / В. В. Ададуrow // Український історичний журнал. – 2012. – № 5. – С. 183-185.

Стороженко, І. Великий Кордон і українське козацтво кінця XV – середина XVII ст. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2006. – № 1. – С. 31-45.

Стороженко, І. Еволюція етнічного складу українського козацтва кінця XV – середини XVII ст. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2005. – № 4. – С. 3-18 ; № 5. – С. 47-66.

Стороженко, І. Організаційні структури козацтва, що передували утворенню першої Запорозької Січі [Текст] : [друга половина XVI ст.] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2004. – № 2. – С. 23-34.

Струкевич, О. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини [Текст] : проблеми української медієвістики / О. Струкевич // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 49-59.

Ступак, Ф. Добродійність епохи козаччини [Текст] / Ф. Ступак // Київська старовина. – 2003. – № 4. – С. 17-23.

Суди, покарання і страти у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 149-155.

Сухопутні й морські походи запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 271-280.

Таїрова-Яковлева, Т. Г. До питання про історичні й територіальні уявлення козацької старшини наприкінці XVII ст. [Текст] / Т. Г. Таїрова-Яковлева // Український історичний журнал. – 2012. – № 4. – С. 67-73.

Терещенко, В. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] / В. І. Терещенко // Історія та правознавство. – 2008. – № 8. – С. 28-29.

Територіально-адміністративний устрій. Міське самоврядування [Текст] : [Гетьманщина] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 179-181.

Товкайло, М. Запорозький Гард [Текст] / М. Товкайло, М. Будник // Київська старовина. – 1995. – № 2. – С. 82-84 : іл.

Толочко, М. До історії козацького села Пристроми на Переяславщині [Текст] : [Київська область] / М. Толочко // Київська старовина. – 2003. – № 4. – С. 166-169.

Україна за часів козацької державності (друга половина XVII – кінець XVIII ст. [Текст] // Багацький, В. В. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – Тема XI. – С. 179-203.

Україна після Білоцерківської угоди. Переселення селян міщан і козаків на Слобожанщину [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 79-84.

Українська революція XVII ст. Створення козацької держави [Текст] // Багацький, В. В. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – Тема VII. – С. 149-178.

Українське козацтво у першій чверті XVIII ст. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 87-92.

Українське козацтво: сучасний стан та перспективи дослідження проблеми [Текст] : матеріали «круглого столу» : [про нові підходи вивчення історії українського козацтва; давньоруські попередники козацтва; джерела формування українського козацтва; козацтво на Великому кордоні; українське козацтво і формування національної держави на Україні; актуальні питання дослідження історії козацтва; першочергові завдання дослідників українського козацтва; становище козацтва Лівобережної України у другій половині XVIII ст.] // Український історичний журнал. – 1990. – № 11. – С. 12-29.

Утворення Української козацької держави – Гетьманщини [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 111-116.

Участь української старшини проти колоніальної політики Російської імперії [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 160-172.

Феномен українського козацтва [Текст] // Шудря, М. А. Січ-Мати / М. А. Шудря. – К. : ТОВ «Елібре», 2008. – С. 9-12.

Фінансова система [Текст] : [Гетьманщина] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 176-178.

Халебський, П. Україна – земля козаків [Текст] : подорожній щоденник / П. Халебський ; упоряд. М. Рябий // Дзвін. – 2005. – № 3. – С. 116-127.

Характеристика запорізького козака [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 173-181.

Хмельниччина [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 258-262.

Хропенко, І. Спадковий гетьманат в Україні у другій половині XVII ст. [Текст] : (розвиток ідеї української монархії) / І. Хропенко // Київська старовина. – 2000. – № 4. – С. 15-22. – Прим.: с. 21-22.

Чухліб, Т. Король над козаками та його дружина-«отаманша» [Текст] : [про Яна III Собеського із Речі Посполитої та його дружину Марію Казимира д'Артуа] / Т. Чухліб // Історія України. – 2003. – № 7, лютий. – С. 1-5.

Чухліб, Т. Мазепинська Україна між Російською та Шведською коронами: дилема вибору протекції [Текст] / Т. Чухліб // Український історичний журнал. – 2009. – № 2. – С. 16-39.

Чухліб, Т. Проект козацького князівства: від Богдана Хмельницького до Кирила Розумовського [Текст] / Т. Чухліб // Голос України. – 2015. – № 72, 22 квітня. – С. 14.

Шуляк, В. Підтримка козацького руху українським та світовим православним духовенством [Текст] / В. Шуляк // Історія в школі. – 2009. – № 5/6. – С. 24-28.

Щербак, В. Джерела формування українського козацтва [Текст] / В. Щербак // Український історичний журнал. – 1994. – № 2/3. – С. 75-83.

Щербак, В. Соціальний портрет козацької верхівки другої половини XVI – першої половини XVII ст. [Текст] / В. Щербак // Історія України. – 2005. – № 19/20, травень. – С. 1-6.

Щербак, В. О. Козацтво в класово-становій структурі українського суспільства (друга половина XV–XVII ст.) [Текст] : [факти, які сприяли визнанню за козацтвом особливих прав, що відрізняли його від інших категорій населення України] / В. О. Щербак // Український історичний журнал. – 1991. – № 11. – С. 43-52.

Щербак, В. О. Козацтво і православ'я [Текст] / В. О. Щербак // Київська старовина. – 1993. – № 5. – С. 71-77.

Яковалева, Т. Г. Богдан Хмельницький і рядове козацтво [Текст] / Т. Г. Яковалева // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 55-67.

Яковенко, Н. Переселення українського козацтва на Кубань у першій половині XIX ст. [Текст] / Н. Яковенко // Історія України. – 1997. – № 47. – С. 9-11.

Якубова, Т. Участь козаків в очаківській операції. 1769 рік / Т. Якубова // Київська старовина. – 2004. – № 3. – С. 9-17.

2.1 Політико-правові відносини. Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя

Бульвінський, А. Г. Українсько-російські взаємини 1657–1659 рр. в умовах цивілізаційного розмежування на сході Європи [Текст] / А. Г. Бульвінський. – К. : [Парламентське вид-во], 2008. – 678 с. : іл.

Горобець, В. М. Україна: Люблінська унія та народження нової вітчизни [Текст] / В. М. Горобець. – К. : КРІОН, 2009. – 203 с. : іл.

Горобець, В. М. Україна: від козацької реформи Баторія до здобуття Сагайдачним Кафи, 1578–1616 [Текст] / В. М. Горобець. – К. : КРІОН, 2010. – 191 с. : іл.

Історія Української РСР [Текст] : у 8-ми томах, 10-ти книгах. Т. 2 : Визвольна війна і возз'єднання України з Росією. Початок розкладу феодалізму зародження капіталістичних відносин (друга половина XVII–XVIII ст.) / ред. Г. Я. Сергієнко. – К. : Наукова думка, 1979. – 615 с.

Корогод, Г. І. Перша Конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції [Текст] : навчальний посібник / Г. І. Корогод. – Суми : Університетська книга, 2008. – 123 с.

Корогод, Г. І. Перша Конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. І. Корогод, В. П. Грובה ; Міністерство внутрішніх справ України, Харківський Національний університет внутрішніх справ України, Сумська філія. – 2-ге вид., доповн. – Суми : Університетська книга, 2011. – 127 с.

Кучернюк, М. Ф. Джерела про російсько-українські політичні зв'язки в роки Визвольної війни українського народу (1648–1654 рр.) [Текст] / М. Ф. Кученюк. – Львів : Вища школа, 1980. – 178 с.

Наслідки Переяславської ради 1654 року [Текст] : зб. ст. / [ред. І. Гирич]. – К. : Смолоскип, 2004. – 603 с.

Переяславська рада 1654 року [Текст] : історіографія та дослідження / [ред. кол.: П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич та ін.]. – К. : Смолоскип, 2003. – 888 с.

Сегеда, Р. А. Київ у державній системі Речі Посполитої 1569–1648 рр. [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : 07.00.01 / Р. А. Сегеда ; НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 19 с.

Сергійчук, Б. На межі двох світів. Українсько-турецькі відносини в середині XVI – на початку XXI ст. [Текст] / Б. Сергійчук, В. Сергійчук. – К. : ПП Сергійчук М. І., 2012. – 319 с. : іл.

Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького [Текст] : українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – середини XVII ст. / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – 253 с.

Ададуров, В. В. Запорозький козак Твердовський проти Наполеона: відображення вірнопідданих настроїв малоросійського дворянства в україномовному памфлеті 1807 р. з Національного архіву Франції / В. В. Ададуров // Український історичний журнал. – 2012. – № 5. – С. 177-186.

Адміністративна й судова влада у запорізькому низовому війську [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 138-148.

Александров, П. Зруйнування Запорізької Січі і позиція французької дипломатії : [зруйнування Нової Січі у 1775 р.] / П. Александров // Пам'ять століть. – 2006. – № 2. – С. 73-77.

Андрусівський договір [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 384-388.

Березневі статті 1654 року [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 311-316.

Бирзул, О. Пилип Орлик і його конституція [Текст] : [історія України : 8 клас] / О. Бирзул // Історія України. – 2008. – № 14, квітень. – С. 11-16.

Борисенко, В. Закономірності й парадокси української дипломатії [Текст] : (1654–1657) / В. Борисенко // Пам'ять століть. – 2009. – № 5/6. – С. 89-104.

Борисенко, В. Міждержавне зближення Запорізької Січі з кримським ханством у 20–30-х роках XVIII ст. [Текст] : (1654–1657) / В. Борисенко // Історія України. – 1998. – № 11. – С. 4-5.

Боротьба Дорошенка за єдність України [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 403-407.

Брехуненко, В. Переяславська рада 1654 р.: легенда та реалії [Текст] : до проблеми відзначення 350-річної Генеральної Ради в Переяславі / В. Брехуненко // Історія в школах України. – 2004. – № 1. – С. 40-43.

Брехуненко, В. А. Витоки кримської політики Богдана Хмельницького [Текст] / В. А. Брехуненко // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 87-92.

Воєнні дії у 1649 р. Зборівська угода [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ IV. – С. 39-66.

Гадяцька унія [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 338-342.

Гаєцький, Ю. Спілкування чужинців з козаками [Текст] / Ю. Гаєцький // Українська культура. – 1996. – № 5. – С. 30-31 : іл.

Гай-Нижник, П. Створення власної адміністрації гетьмана Павла Скоропадського у 1918 році [Текст] / П. Гай-Нижник // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 80-86.

Гетьман Правобережної України Андрій Могила [Текст] : документи та матеріали : [14 документів з комплексу джерел про А. Могила віднайденіх у фондах Російського державного архіву давніх актів, розміщені у хронологічній послідовності ; грамоти, закордонні новини, листи, донесення тощо] / Ю. М. Кудінов // Український історичний журнал. – 2010. – № 6. – С. 207-209.

Замлінський, В. Гетьмани у боротьбі за суверенітет і державність України [Текст] / В. Замлінський // Київська старовина. – 1992. – № 4. – С. 2-6.

Гетьманування І. Брюховецького в Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 133-136.

Горобець, В. Гадяцька угода 1658 року у контексті міжнародних відносин [Текст] / В. Горобець // Київська старовина. – 1999. – № 1. – С. 46-61.

Горобець, В. Гадяцька унія 1658 року [Текст] : [до 430-ліття підписання угоди] / В. Горобець // Історія України. – 1998. – № 38, жовтень. – С. 1-3 ; № 39, жовтень. – С. 3-5.

Горобець, В. М. Іван Нечай та українсько-російські суперечки за Білорусь (1654–1659 рр.) [Текст] / В. М. Горобець // Український історичний журнал. – 1998. – № 1. – С. 24-29.

Горобець, В. М. Московська політика Богдана Хмельницького: дипломатична риторика та політична практика [Текст] / В. М. Горобець // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 45-56.

Горобець, В. Як запорозькі козаки від єврейської громади вдячність заслужили [Текст] / В. Горобець // Історія України. – 2004. – № 3, січень. – С. 5-7.

Грозовський, І. Охорона природи в Запорізькій Січі [Текст] / І. Грозовський // Право України. – 1997. – № 12. – С. 103-106.

Грозовський, І. Право власності на землях в Запорізькій Січі [Текст] / І. Грозовський // Історія України. – 1997. – № 8. – С. 62-66.

Гуляй, А. Документи з історії українсько-російських відносин другої половини XVII ст. [Текст] : джерела з історії України / А. Гуляй // Київська старовина. – 1999. – № 3. – С. 146-155.

Гурбик, А. О. Раднотський зовнішньополітичний курс гетьмана України Б. Хмельницького [Текст]: (1656–1657 рр.) / А. О. Гурбик // Український історичний журнал. – 2008. – № 6. – С. 57-86.

Давиденко, Н. О. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція [Текст] : урок-дослідження для 8 класу / Н. О. Давиденко // Історія та правознавство. – 2008. – № 14. – С. 25-27.

Дипломатична діяльність Богдана Хмельницького [Текст] // Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття) / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – С. 138-244.

Дипломатичні відносини Б. Хмельницького з російським урядом і Сумщина [Текст] // Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини : посібник з історії

рідного краю для шкіл, середніх спеціальних і вищих учбових закладів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 1999. – Вип. 1 : 3 найдавніших часів до середини XVII ст. – С. 81-85.

Ерохин, И. Ю. Казачество и государственность [Текст] / И. Ю. Ерохин // Преподавание истории в школе. – 2013. – № 6. – С. 71-74.

Закінчення російсько-турецької війни. Бахчисарайський та «Вічний» мир [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 159-162.

Замлінський, В. Гетьмани у боротьбі за суверенітет і державність України [Текст] / В. Замлінський // Київська старовина. – 1992. – № 4. – С. 2-6.

Зборівський договір [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 278-282.

Іван Виговський: внутрішня політика [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 333-337.

Ігнатченко, Г. Богдан Хмельницький: козацький ватажок чи соціальний політик? [Текст] / Г. Ігнатченко // Історичний журнал. – 2008. – № 4. – С. 81-94.

Історичне значення Переяславсько-московської угоди [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 316-320.

Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 136-139.

Корогод, Г. І. Перша конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції [Текст] / Г. І. Корогод // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2008 р. / [ред. кол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 62.

Кот, С. Шукаючи втрачені клейноди [Текст] / С. Кот // Пам'ятки України. – 2007. – № 2. – С. 87-119.

Кревська унія [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 242-244.

Кримський похід 1687 р. Обрання на гетьманство І. Мазепи. Коломацькі статті [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 163-167.

Кудінов, Ю. М. Всеукраїнська науково-теоретична конференція «Пакти і Конституції» Української козацької держави 1710 р.: витоки, інтерпретація, епоха [Текст]: до 300-річчя укладання / Ю. М. Кудінов // Український історичний журнал. – 2010. – № 6. – С. 207-209.

Лавренюк, С. Знайдено українськомовну копію Конституції Пилипа Орлика [Текст] / С. Лавренюк // Голос України. – 2009. – № 118, 27 червня. – С. 5.

Лашенко, Х. Діловодні переклади реєстрів татарських претензій до запорожців як дзеркало для локалізації запорозьких зимівників [Текст]: джерела з історії України : [реєстр татарських скарг на запорожців з точки зору перекладознавчої, топонімічної, джерелознавчої; з'ясування можливостей використання таких документів для історично-географічного дослідження] / Х. Лашенко // Київська старовина. – 2002. – № 2. – С. 82-116.

Леп'явко, С. Початки козацької дипломатії [Текст] / С. Леп'явко // Історія України. – 1999. – № 38, жовтень. – С. 1-3.

Липинський, В. Україна на переломі. 1667–1659. Замітки до історії українського державного будівництва в XVII-ім столітті [Текст]. Розділ III : Кінець автономізму. Узалежнення України. Переяславська умова і Переяславська легенда. Перші реальні наслідки умови / В. Липинський // Український історичний журнал. – 1992. – № 2. – С. 144-151.

Ліквідація автономного статусу Гетьманщини [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 111-113.

Любченко, Д. Види злочинів у кримінальному праві Гетьманщини за універсалами другої половини XVII – першої чверті XVIII ст. [Текст] / Д. Любченко // Право України. – 2007. – № 6. – С. 138-140.

Марченко, Л. Знищення українського козацтва [Текст]: [3 серпня 1775 року був проголошений Маніфест Катерини II про ліквідацію Запорізької Січі] / Л. Марченко // Літературна Україна. – 2005. – № 44. – С. 3.

Маркова, Л. І. Урок-мандрівка «Організація влади на Запорозькій Січі» [Текст]: інтегрований урок з історії України та права / Л. І. Маркова // Історія та правознавство. – 2005. – № 19/21, липень. – С. 51-52.

Микитюк, С. О. Держава і право козацької доби і Гетьманщини в Україні у XVI–XVII ст. [Текст] / С. О. Микитюк // Історія та правознавство. – 2009. – № 25. – С. 25-27.

Мицик, Ю. Джерельна база Переяславської ради 1654 року [Текст] / Ю. Мицик // Історія в школах України. – 2010. – № 3. – С. 32-38.

Міжнародне становище Гетьманщини [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К.: Освіта, 1995. – С. 62-66.

Московська кампанія Сагайдачного [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі: (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса: Маяк, 2009. – С. 190-194.

Московські установи і Гетьманщина [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К.: Освіта, 1995. – С. 167-169.

Мусульманські сусіди запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків: у 3-х т. / Д. І. Яворницький; з рос. пер. І. Сварник. – Львів: Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 237-244.

Наслідки Берестецької унії [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі: (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса: Маяк, 2009. – С. 149-152.

Олійник, О. Запорожці і татари – вороги чи сусіди? [Текст]: дослідження, розвідки / О. Олійник // Київська старовина. – 1995. – № 1. – С. 72.

Органи влади. Адміністративний устрій Гетьманщини [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 169-175.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : [стаття десята : «Підготовка антимосковського виступу»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 12. – С. 33-34.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : [стаття четверта : «Коломацький переворот»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 3. – С. 42-47.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : «Переворот 1689 року» : стаття восьма / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 9. – С. 46-48.

Павленко, С. Мазепа: «Кордони я собі ті осаджу» [Текст] : згідно з «Вічним миром» 1686 року землям від Києва до Чигирини належало «бути в пусте всегда» : [примусове переселення українців з Правобережжя на Лівобережжя] / С. Павленко // Голос України. – 2015. – № 10, 22 січня. – С. 5.

Павленко, С. Українські козаки на боці Петра I [Текст] : [маловідомі подробиці; є згадка про нелігитимні вибори в Глухові гетьмана, про м. Суми та Івана Скоропадського]. Ч. 2 : Полтавська битва / С. Павленко // Голос України. – 2009. – № 105, 10 червня. – С. 18.

Переяславська Рада і «Березневі статті» 1654 р. [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 86-88.

Переяславський акт [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 94-98.

Перші козацькі посольства [Текст] // Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття) / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – С. 6-56.

Перші непорозуміння України з Росією, пошуки нового союзника [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої

революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 88-91.

Повстання 1668 р. на Лівобережжі. Гетьманування Д. Многогрішного. Угода гетьмана П. Дорошенка з Туреччиною [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 138-148.

Повстання в Україні в 1649–1653 рр. і їх вплив на боротьбу білоруського і польського селянства [Текст] // Історія селянства Української РСР : у двох томах / ред. кол.: В. А. Дядиченко (відп. ред.), М. Ю. Брайчевський, М. Н. Лещенко, К. І. Стецюк. – К. : Наукова думка, 1967. – Том 1 : Від найдавніших часів до Великої жовтневої соціалістичної революції. – С. 150-157.

Політико-адміністративний устрій Гетьманщини [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ IV. – С. 167-181.

Політико-правові аспекти державного устрою Української козацької держави – Гетьманщини [Текст] // Багацький, В. В. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – С. 158-168.

Політичне і правове становища Гетьманщини у складі Російської держави. Березневі статті [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 98-100.

Політичний розкол України в ході громадянської війни. Гетьманство Юрія Хмельницького [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 96-99.

Полюх, М. В. Судочинство на Запорозькій Січі [Текст] / М. В. Полюх // Історія та правознавство. – 2004. – № 19, октябрь. – С. 3-6.

Продовження Великого повстання у 1650–1651 рр. Білоцерківська угода [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ V. – С. 66-78.

Радько, П. Г. Теоретико-методичні підходи до вивчення козацького судочинства та його традиція у курсах історії України та правознавства [Текст]

/ П. Г. Радько, Г. М. Аванесян // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 1. – С. 16-19.

Розбрат в Україні [Текст] : [є згадка про «Глухівські статті», реєстроване військо та про драму гетьмана П. Дорошенка] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 398-402.

Сас, П. М. Політико-правові засади воєнної служби запорожців та грошова винагорода їм за участь у Хотинській війні 1621 р. [Текст] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2005. – № 6. – С. 4-32.

Сас, П. М. Посольство Війська Запорізького до московського царя Михайла Федоровича (1620 р.) [Текст] : [прийом, дипломатичний церемоніал та декларації намірів; православні конфесійні питання; посольський побут запорожців у Москві, посольські подарунки царя; прийом у боярській думі; укладання московсько-запорозької угоди 1620 р.] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2003. – № 6. – С. 16-28 ; 2004. – № 1. – С. 3-20.

Сергійчук, В. Дипломатичний геній [Текст] : [Б. Хмельницький] / В. Сергійчук // Пам'ять століть. – 2009. – № 1/2. – С. 55-57.

Славетний син України Пилип Орлик та його конституція [Текст] // Історія України. – 2008. – № 21, червень. – С. 18-20.

Солодун, С. І. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція [Текст] : [5 квітня 1710 р. був прийнятий документ «Пакти і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького» : матеріал для 8 класу.] / С. І. Солодун // Історія та правознавство. – 2007. – № 9. – С. 22-24.

Соратники гетьмана [Б. Хмельницького] [Текст] : [видатні полковники і дипломати: Іван і Данило Виговські, Іван і Данило Нечаї, Павло Тетеря, Іван Сірко, Михайло Кричевський, Григорій Лісницький, Іван Богун, Максим Кривоніс, брати Золотаренки, Гуляцькі та інші] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 80-86.

Союз Дорошенка з Туреччиною [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 407-411.

Співак, В. О. Лівобережна Україна у період Московсько-Польського зближення в Андрусові [Текст]: (1666–1668 рр.) / В. О. Співак // Матеріали восьмої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції, 29–30 жовтня 2009 р. / МОН України, Управління освіти і науки Сумської обласної адміністрації, Сумський обласний архів, Сумське обласне історико-краєзнавче товариство «Спадщина» ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 92-95.

Станіслав Морозенко-Мрозовицький [Текст] : [сподвижник Б. Хмельницького, військовий діяч, полковник, адміністратор, дипломат, державний діяч] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 464-468.

Станіславський, В. Іван Мазепа в таборі Карла XII: турецький вектор дипломатичної діяльності [Текст] / В. Станіславський // Український історичний журнал. – 2008. – № 5. – С. 39-49.

Станіславський, В. В. Запорізька Січ у політичних відносинах з Кримським ханом [Текст]: [початок XVIII ст.] / В. В. Станіславський // Український історичний журнал. – 1995. – № 6. – С. 3-21.

Станіславський, В. В. Політичні відносини Запорізької Січі з Річчю Посполитою та Правобережною Україною в 1686–1699 рр. [Текст] / В. В. Станіславський // Український історичний журнал. – 1999. – № 1. – С. 18-31.

Станіславський, В. В. Політичні відносини Запорізької Січі й Кримського ханства напередодні Полтавської битви [Текст] / В. В. Станіславський // Український історичний журнал. – 1998. – № 1. – С. 76-86.

Статут козацької думи [Текст] // Освіта. – 2003. – 20 серпня. – С. 4.

Степанков, В. С. Переяславська присяга 1654 р.: зміст і наслідки [Текст] : [договір з Московією] / В. С. Степанков // Український історичний журнал. – 2004. – № 1. – С. 20-28.

Степанков, В. С. Проблема становлення монархічної форми правління Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.) [Текст] / В. С. Степанков // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 14-33.

Степанков, В. Універсали і накази Богдана Хмельницького [Текст] : [1648–1657 pp.] / В. Степанков // Історія України. – 2001. – № 43, листопад. – С. 1-3.

Струкевич, О. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини [Текст] : проблеми української медієвістики / О. Струкевич // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 49-59.

Струкевич, О. Пакти й Конституції законів та вольностей Війська Запорозького [Текст] / О. Струкевич // Історія України. – 2005. – № 13, квітень. – С. 4-6. – Поч. № 12.

Суди, покарання і страти у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 149-155.

Судочинство [Текст] : [Гетьманщина] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 178.

Територіально-адміністративний устрій. Міське самоврядування [Текст] : [Гетьманщина] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 179-181.

Територія Сумщини у складі Великого князівства Литовського, Росії і речі Посполитої (XIV – перша половина XVII ст.) [Текст] // Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини : посібник з історії рідного краю для шкіл, середніх спеціальних і вищих учбових закладів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 1999. – Вип. 1 : З найдавніших часів до середини XVII ст., розділ VI. – С. 48-67.

Трухан, О. Урок на тему «Україна в подіях Північної війни» [Текст] : історія України : 8 клас / О. Трухан // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 8-17.

У лізі християнської міліції [Текст] // Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття) / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – С. 57-93.

Україна на початку Північної війни [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання

/ І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 107-111.

Україна після Білоцерківської угоди. Переселення селян міщан і козаків на Слобожанщину [Текст] : [є згадка про Харківський, Сумський, Ізюмський козацькі полки] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 79-84.

Україна після Люблінської унії [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 170-173.

Українсько-московський договір 1654 р. Продовження Національно-визвольної війни [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 116-125.

Українсько-шведський союз І. Мазепи і Карла XII в контексті європейської політики [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-тє вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 181-184.

Унія в Гадяч 1658 р. та її наслідки [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 95-96.

Участь України в Північній війні. Міжнародне значення битви під Полтавою [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-тє вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 185-187.

Участь української старшини проти колоніальної політики Російської імперії [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 160-172.

Федорук, Я. О. Австрія в східноєвропейській політиці 1654 р. [Текст] / Я. Федорук // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 114-120.

Хмельницький. Наслідки Зборівського договору [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 282-286.

Ховрак, Л. Ф. Віленське перемир'я 1656 р. [Текст] : історія України : 8 клас / Л. Ф. Ховрак // Історія та правознавство. – 2015. – № 1/2, січень. – С. 44-45.

Християнські сусіди запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 252-263.

Цибульський, В. І. Деякі проблеми зовнішньополітичної діяльності уряду Б. Хмельницького у зарубіжній історіографії (1945–1990 рр.) [Текст] : історіографія та джерелознавство / В. І. Цибульський // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 77-86.

Чумак, В. Україна і Крим [Текст] : сторінки історії : [княжа доба – козаччина] / В. Чумак // Історія України. – 2000. – № 11, березень. – С. 8-11.

Чухліб, Т. Мазепинська Україна між Російською та Шведською коронами: дилема вибору протекції [Текст] / Т. Чухліб // Український історичний журнал. – 2009. – № 2. – С. 16-39.

Чухліб, Т. В. Мазепинська Україна у Північній війні 1700–1721 років: особливості міжнародного становища та зміни політико-правового статусу [Текст] : 300 років Полтавської битви / Т. В. Чухліб // Історична пам'ять : науковий збірник / Полтавський нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; ред. кол.: В. О. Пашенко, Ю. В. Волошин, Б. В. Год [та ін.]. – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2009. – № 2. – С. 4-9.

Чухліб, Т. В. Особливості зовнішньої політики І. Самойловича та проблема міжнародного становища Українського гетьманату в 1672–1688 рр. [Текст] / Т. В. Чухліб // Український історичний журнал. – 2005. – № 2. – С. 16-47.

Шевчук, В. «Розмова козака запорозьського з перським гінцем» Мартина Пашковського і її історичний контекст [Текст] / В. Шевчук // Пам'ять століть. – 1997. – № 3. – С. 38-50.

Шпак, В. Пилип Орлик – український Вашингтон [Текст] / В. Шпак // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 114, 27 червня. – С. 8.

Щербак, В. О. Козацтво в класово-становій структурі українського суспільства (друга половина XV–XVII ст.) [Текст] : [факти, які сприяли визнанню за козацтвом особливих прав, що відрізняли його від інших категорій населення України] / В. О. Щербак // Український історичний журнал. – 1991. – № 11. – С. 43-52.

Юрій Немирич [Текст] : [видатний діяч доби Хмельниччини, канцлер Великого князівства Руського, очолював власні військові загони у походах на Москву, дипломат, мислитель, фактично автор Гадяцької унії] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 343-346.

2.2 Сторінки історії козацького війська та його зброї

Леп'явко, С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні [Текст] / С. Леп'явко. – Чернігів : Сіверянська думка, 1996. – 284 с.

Кащенко, А. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове [Текст] : коротка історія Війська Запорозького з малюнками, картками й планами : оповідання для середнього та старшого шкільного віку / А. Кащенко. – К. : Веселка, 1992. – 271 с. : іл. – («Золоті ворота»).

Корнієнко, О. М. Нариси військової історії України. Сумський слобідський козацький полк 1659–1765 рр. [Текст] : пам'яті краєзнавця Геннадія Терешковича Петрова (1936–1997) / О. М. Корнієнко. – К. : Наш час, 2008. – 488 с. : іл. – (Невідома Україна).

Леп'явко, С. «Рятівники від турецької хмари»: запорожці і Хотинська війна 1621 р. [Текст] / С. Леп'явко. – К. : [ПП Наталя Брехуненко], 2013. – 63 с. : іл.

Мицик, Ю. А. Як козаки воювали [Текст] : історичні розповіді про запорізьких козаків / Ю. А. Мицик, С. М. Плохій, І. С. Стоженко. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Дніпропетровськ : Січ ; К. : МП «Пам'ятки України», 1991. – 302 с. – (Давно се діялось колись).

Перша конституція України гетьмана Пилипа Орлика 1710 р. [Текст] / пер. с лат. М. Трофимука. – К. : Веселка, 1994. – 77 с.

Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького [Текст] : українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – середини XVII ст.] / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – 253 с.

Чухліб, Т. Українська звитяга у Віденській битві народів 1683 року [Текст] / Т. Чухліб. – К. : [ПП Наталя Брехуненко], 2013. – 63 с. : іл. – (Серія «Перемоги української зброї»).

Адаменко, Е. История рыцарей степи [Текст]: [350 лет со дня образования Сумского слободского казачьего полка ; про книгу Олега Корниенка «Очерки военной истории Украины. Сумской слободской казачий полк 1659–1765»] / Е. Адаменко // Данкор. – 2008. – № 50. – С. А 13.

Адміністративна й судова влада у запорізькому низовому війську [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 138-148.

Апанович, О. М. Воєнне мистецтво Богдана Хмельницького та його сподвижників [Текст] / О. М. Апанович // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 33-45.

Бадаєв, Д. Холодна зброя козацького комплексу озброєння [Текст] : [колекція Харківського історичного музею] / Д. Бадаєв // Київська старовина. – 2004. – № 2. – С. 115-119.

Бадаєв, Д. В. Козацький комплекс озброєння Східної України XVII–XVIII ст. [Текст] / Д. В. Бадаєв // Історія та правознавство. – 2004. – № 6, 10 березень. – С. 6-11.

Беспалов, А. В. Карл XII на поле Полтавской битвы [Текст] / А. В. Беспалов // Новая и новейшая история. – 2011. – № 3. – С. 229-233.

Бойко, Л. «Так ось вона Січ!» [Текст] : бойове товариство, побут і звичаї запорожців у повісті М. Н. Гоголя «Тарас Бульба» / Л. Бойко // Зарубіжна література. – 2012. – № 21, листопад. – С. 6-9.

Бойові дії козаків на морі [Текст] // Сторінки історії українського козацтва / Товариство «Знання» Української РСР, Республіканський центр духовної культури. – К. : [б. в.], 1991. – С. 46-55.

Бубнов, В. Історія козацького полку [Текст] : [до 350-річчя Сумського слобідського полку] / В. Бубнов // Ярмарок. – 2008. – № 4, 24 січня. – С. 3.

Бульвінський, А. Г. Конотопська битва 1659 р. [Текст] : (з історії українського війська та воєнного мистецтва) / А. Г. Бульвінський // Український історичний журнал. – 1998. – № 3. – С. 76-83.

Бутаков, Т. Бойове мистецтво запорожців [Текст] / Т. Бутаков // Освіта. – 2004. – 18 грудня. – С. 4.

Васильев, А. Тайное оружие казаков [Текст] : [боевое искусство, борьба] / А. Васильев // Наука и религия. – 2005. – № 3. – С. 14-15.

Вертікова, І. Козака і кулі не беруть? [Текст] : на Сумщині відроджують традиції характерників та козацьких бойових мистецтв / І. Вертікова // Сумщина. – 2012. – № 105, 21 листопада. – С. 10.

Від Хотина до Жовтих вод [Текст] // Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття) / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – С. 94-137.

Війна і лицарство [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 62-70.

Військовий і територіальний поділ Запоріжжя [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1 – С. 126-138.

Воєнні дії у 1649 р. Зборівська угода [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ IV. – С. 39-66.

Воєнні дії у 1653 р. Бої під Жванцем [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 92-94.

Воєнно-політичні події 1649–1653 рр. Національно-визвольні війни // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 104-111.

Гагіна, Е. Казачий музей [Текст] : и гусарским, и легкоконным, и драгунским ранее назывался Сумской полк Слободского казачества / Е. Гагіна // Ваш шанс. – 2005. – № 41, 12 октябрия. – С. 22 А.

Герасимович, М. Л. Про титул «Гетьман Війська Запорізького» [Текст] / М. Л. Герасимович // Історія України. – 2001. – № 17, травень. – С. 1-3.

Гернер, К. Перемога шведів і козаків під Полтавою у 1709 році та її наслідки [Текст] : альтернативна історія : [до 300-річчя Полтавської битви] / К. Гернер // Всесвіт. – 2009. – № 9/10. – С. 167-169.

Гончарук, Н. Гопак боевой [Текст] : в Сумском клубе боевого гопака современные казаки в искусство традиционного украинского единоборства добавляют и свои элементы / Н. Гончарук // Панорама. – 2011. – № 52, 21–28 декабря. – С. А 6.

Горошко, С. Дрижипільська битва: крок до Руїни [Текст] / С. Горошко // Київська старовина. – 2000. – № 5. – С. 28-38. – Бібліогр.: с. 37-38.

Грінка, О. В пошуках істини [Текст] : історик Олег Корнієнко може провести паралелі між Сумським слобідським козаком трьохсотрічної давності та нинішнім жителем нашого міста, а також повідати таємниці заснування Сум / О. Грінка // Панорама. – 2009. – № 36, 2–9 сентября. – С. А 15.

Грінка, О. Між Московщиною і Гетьманщиною [Текст] : [про Сумський слобідський козацький полк] / О. Грінка // Панорама. – 2009. – № 3, 14–21 января. – С. А 21.

Гуржій, О. Міф, у який хочеться вірити [Текст] : з історії бойової еліти українського козацтва / О. Гуржій, В. Кожієнко // Історія України. – 2002. – № 42, листопад – С. 5.

Десятов, Д. Л. Участь Чорноморського козацького війська в російсько-турецькій війні 1787–1791 рр. [Текст] : [пролог трагедії] / Д. Л. Десятов // Історія та правознавство. – 2006. – № 29, жовтень. – С. 4-6.

Добрянський, В. Про шаблі козацького часу [Текст] / В. Добрянський // Музеї України. – 2008. – № 2. – С. 17-19.

Дутчак, В. Бандура в козацькому війську України [Текст] / В. Дутчак // Народна творчість та етнографія. – 1994. – № 1. – С. 70-73 : іл.

Закінчення російсько-турецької війни. Бахчисарайський та «Вічний» мир [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 159-162.

Запорізькі військові клейноди [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 169-173.

Збройні сили [Текст] : [Гетьманщина] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 175-176.

Збройні сили та бойові засоби запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 264-270.

Зворигіна, Н. До козацької чайки приєднається човен-однодневка [Текст] : археологи датують унікальну знахідку періодом військових походів русичів проти половців / Н. Зворигіна // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 162, 8 вересня. – С. 5.

Іван Сірко [Текст] : [кошовий отаман Війська Запорізького, визначний військовий діяч] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 478-482.

Кобец, Т. И. Изображение в повести Н. В. Гоголя «Тарас Бульба» любви к Украине, героизма, мужества, ратного подвига украинского народа в борьбе за родную землю [Текст] : 7 класс / Т. И. Кобец // Русский язык и литература в школах Украины. – 2013. – № 11. – С. 8-13.

Козацький устрій [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 200-204.

Коляда, І. Методика організації та проведення уроку на тему: доба героїчних походів запорозьких козаків проти турецько-татарських завойовників [Текст] : вступ до історії 5 класу / І. Коляда, В. Павлюченко, Я. Щипець // Історія в школі. – 2011. – № 10. – С. 21-25.

Коляда, Ю. Українська зброя XVI–XVI ст. – пам'ятка історії та мистецтва [Текст] / Ю. Коляда // Історія України. – 2004. – № 41, листопад. – С. 5-11.

Кондратенко, С. Сумской Слободской полк [Текст] : малоизвестные страницы истории сумцов и гусаров... / С. Кондратенко // Ваш шанс. – 2005. – № 36, 7 сентября. – С. 16 А.

Корнієнко, О. М. Холодна клинкова зброя козацького війська другої половини XVII – першої половини XVIII ст. [Текст] / О. М. Корнієнко // Матеріали восьмої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції, 29–30 жовтня 2009 р. / МОН України, Управління освіти і науки Сумської обласної адміністрації ; Сумський обласний архів, Сумське обласне історико-краєзнавче товариство «Спадщина» ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 52-62.

Короп [Текст] : [вивчення Слобожанщини та Гетьманщини : матеріали експедиції; село міського типу Короп наприкінці XVII – початку XVIII ст. було центром козацької артилерії, на старому гербі якого зображено рибу короп] : додаток 9 / підготував А. Сідельник // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Кузик, Т. Писар Війська Запорозького Низового Олексій Петруша [Текст] : [матеріали до біографії] / Т. Кузик // Київська старовина. – 2003. – № 6. – С. 133-140.

Макаров, С. СКАРБ – Система Казачьего Рукопашного Боя [Текст] / С. Макаров // Боевое искусство планеты. – 2006. – № 3. – С. 56-59.

Манько, М. О. Вексильно-геральдичні символи Сумського козацького полку та його сотень [Текст] // Матеріали 4-ої Сумської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції / М. О. Манько. – Суми, 2001. – С. 226-234.

Маслійчук, В. Козацька старшина Слобідських полків XVII–XVIII ст. [Текст] : «родинний клан» та досягнення соціального статусу / В. Маслійчук // Київська старовина. – 2002. – № 1. – С. 42-58.

Мельниченко, І. Як козаки з чехами воювали [Текст] / І. Мельниченко // Київська старовина. – 2001. – № 1. – С. 178-182.

Мицик, Ю. Батозька битва очима автора «Віршованої хроніки» [Текст] : [публікація документів про Батозьку битву 1652 р.] / Ю. Мицик // Пам'ять століть. – 2002. – № 2. – С. 37-49.

Мицик, Ю. А. Відповідь на цю сентенцію про заспокоєння Війська Запорозького 1649 р. [Текст] / Ю. А. Мицик // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 128-135.

Мицик, Ю. А. Два публіцистичні трактати про причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. [Текст] : [Сентенція про заспокоєння Війська Запорозького одного польського шляхтича ; Відповідь на цю сентенцію про заспокоєння Війська Запорозького 1649 р.] / Ю. А. Мицик // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 122-125.

Мицик, Ю. А. Сентенція про заспокоєння Війська Запорозького одного польського шляхтича [Текст] / Ю. А. Мицик // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 125-128.

Мірущенко, О. Економічний розвиток Війська Запорізького (низового) у роки російсько-турецької війни [Текст] / О. Мірущенко // Український історичний журнал. – 2005. – № 3. – С. 128-143.

Морські походи Сагайдачного [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 186-190.

Найман, О. Єврейські громади України під час селянсько-козацьких воєн [Текст] / О. Найман // Історія в школі. – 2006. – № 7/8. – С. 49-53.

Нікуліна, Н. Лоцманування у запорожців [Текст] / Н. Нікуліна // Київська старовина. – 1996. – № 2/3. – С. 70-73. – Прим.: с. 73.

Одяг та озброєння запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 156-168.

Омелянчук, І. Козацький дух везуть із Берестечка [Текст] : Україна відзначає 360-ту річницю битви, що стала передвісником нашої незалежності / І. Омелянчук // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 115, 25 червня. – С. 4.

Орловська, В. Козацьке судно «чайка» [Текст] / В. Орловська // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2002. – № 19, травень. – С. 4-5.

Особливості організації козацьких військ [Текст] // Сторінки історії українського козацтва / Товариство «Знання» Української РСР, Республіканський центр духовної культури. – К. : [б. в.], 1991. – С. 12-20.

Охорона кордонів запорізьких вольностей [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 234-236.

Павленко, С. Віденська битва, або Як козаки османців долали [Текст] : [до 330 річчя битви 1683 р., яка відзначалася 12 вересня] / С. Павленко // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 167, 14 вересня. – С. 10.

Павленко, С. Перше спалення Батурина [Текст] : попри жорстоке випалення містечок Чернігово-Сіверщини 380 років тому, армія Михайла Шеїна зазнала ганебної поразки : [1632–1634 роки] / С. Павленко // Голос України. – 2013. – № 88, 15 травня. – С. 14.

Панашенко, В. Значкові товариші [Текст] : [кінець XVII – початок XVIII ст., Гетьманщина; у прошарку козацької старшини виділялося полкове товариство, яке не посідало будь-якого уряду, а об'єднувалося під малим полковим прапором – значком] / В. Панашенко // Київська старовина. – 1999. – № 8. – С. 126-142.

Паюк, О. В. Бойове товариство, побут і звичаї запорожців у повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / О. В. Паюк // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 3. – С. 44-46.

Під брязкіт козацької зброї [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 258-261.

Похід козацько-селянських військ у Галичину [Текст] // Історія селянства Української РСР : у двох томах / ред. кол.: В. А. Дядиченко (відп. ред.), М. Ю. Брайчевський, М. Н. Лещенко, К. І. Стецюк. – К. : Наукова думка, 1967. – Том 1 : Від найдавніших часів до Великої жовтневої соціалістичної революції. – С. 146-149.

Походи Івана Сірка [Текст] : [Сірко – військовий і політичний діяч] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 486-491.

Початок національно-визвольної війни українського народу 1648–1658 рр. // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 98-104.

Прибутки Війська Запорізького низового [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 301-308.

Пріцак, О. Доба військових канцеляристів [Текст] / О. Пріцак // Київська старовина. – 1993. – № 2. – С. 62-66.

Про кількість, силу козацьких військ, їх озброєння, спорядження, методи ведення бойових дій на суші і на морі [Текст] // Сторінки історії українського козацтва / Товариство «Знання» Української РСР, Республіканський центр духовної культури. – К. : [б. в.], 1991. – С. 20-46.

Путро, О. Українське козацьке військо [Текст] / О. Путро // Київська старовина. – 1998. – № 1. – С. 3-25.

Радько, В. В. Українські козаки-характерники: міф чи реальність? [Текст] / В. В. Радько, П. В. Товстуха // Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 29–30 листопада 2013 р.) / МОН України, Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-ва охорони пам'яток історії та культури, Нац. спілка краєзнавців України [та ін.] ; [ред. кол.: В. С. Бугрій, В. В. Турков, О. В. Вовк та ін.]. – [Суми] : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – Ч. 1. – С. 45-48.

Репан, О. Мобілізація козаків Гетьманщини для воєнних походів у 1735–1739 роках [Текст] / О. Репан // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 18-30.

Розбрат в Україні [Текст] : [є згадка про «Глухівські статті», реєстроване військо та про драму гетьмана П. Дорошенка] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 398-402.

Сабай, В. Г. Наукова конференція з історії Берестецької битви 1651 р. [Текст] / В. Г. Сарбай // Український історичний журнал. – 1990. – № 10. – С. 159-160.

Сапожников, І. Війська Запорізького Січова церква Покрови Пресвятої Богородиці [Текст] : [в часи Нової Запорозької Січі головною святинєю для козаків була Військова (січова) церква Покрови Пресвятої Богородиці] / І. Сапожников // Київська старовина. – 2003. – № 6. – С. 43-50.

Сас, П. М. Артилерія у Хотинській битві 1621 р. [Текст] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 16-35.

Сас, П. М. Політико-правові засади воєнної служби запорожців та грошова винагорода їм за участь у Хотинській війні 1621 р. [Текст] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2005. – № 6. – С. 4-32.

Сас, П. М. Посольство Війська Запорізького до московського царя Михайла Федоровича (1620 р.) [Текст] : [прийом, дипломатичний церемоніал та декларації намірів; православні конфесійні питання; посольський побут запорожців у Москві, посольські подарунки царя; прийом у боярській думі; укладання московсько-запорозької угоди 1620 р.] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2003. – № 6. – С. 16-28 ; 2004. – № 1. – С. 3-20.

Сас, П. М. Чи вступали запорожці до Ліги християнської міліції? [Текст] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2009. – № 1. – С. 84-102.

Сас, П. М. Чисельність Запорізького Війська у Хотинській битві 1621 р. [Текст] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2010. – № 2. – С. 17-37.

Сергійчук, В. Збройні сили Хмельниччини [Текст] / В. Сергійчук // Київська старовина. – 1995. – № 4. – С. 82-93.

Склад, засади й чисельність славного запорізького низового товариства [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 115-125.

Сокирко, О. Війська українських гетьманів у Полтавській битві 27 червня 1709 року [Текст] / О. Сокирко // Український історичний журнал. – 2009. – № 2. – С. 40-51.

Сокирко, О. Г. Артилерія козацької держави: створення, розвиток, внутрішня організація (1648–1781 рр.) [Текст] / О. Г. Сокирко // Український історичний журнал. – 2012. – № 4. – С. 35-51.

Сокирко, О. Сердюцька піхота українських гетьманів [Текст] / О. Сокирко // Київська старовина. – 1999. – № 6. – С. 46-63.

Сокульський, А. З історії судноплавства в Україні: козацька «чайка» [Текст]: питання української медієвістики : [флот Запорізької Січі XVI – середини XVIII ст.] / А. Сокульський // Український історичний журнал. – 2001. – № 5. – С. 75-81.

Соловей, Т. Г. Свободолюбивые люди с отвагой в душе, великим и смелым сердцем [Текст]: [система уроков по изучению повести Н. В. Гоголя «Тарас Бульба»] / Т. Г. Соловей // Русская словесность в школах Украины. – 2009. – № 6. – С. 25-30.

Створення козацького війська. Воєнні дії влітку – восени 1648 р. [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ III. – С. 30-39.

Степанков, В. Козацька розвідка наближала перемогу [Текст] : із маловідомого / В. Степанков // Київська старовина. – 1995. – № 4. – С. 115-123. – Прим.: с. 122.

Стороженко, І. Збройні сили України від останньої третини XVII ст. до кінця XVIII ст. [Текст] / І. Стороженко // Український історичний журнал. – 1998. – № 1. – С. 87-93 : схема.

Стороженко, І. Лицарська гіпотеза утворення Запорозької Січі [Текст] : [є інформація про військові структури козацтва, зокрема такі як десяток, сотня,

полк, курінь і та сама Запорізька Січ, виникли із структур господарського промислу] / І. Стороженко // Київська старовина. 2003. – № 5. – С. 29-46.

Стороженко, І. Перша Запорозька (Базавлуцька) Січ кінця XVI – першої половини XVII ст. [Текст] : [воєнні дії між військом Запорізької Січі і польською армією протягом 1591–1596 рр., які отримали в українській історіографії назву козацьких повстань...] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2005. – № 2. – С. 34-59.

Стороженко, І. С. Битва на Жовтих водах [Текст] : документальні розповіді / І. С. Стороженко // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 129-137.

Страшко, В. В. Хотинська війна 1621 р. за актовими книгами ЦДІАК України [Текст] : героїчні дії війська Запорозького / В. В. Страшко, А. А. Сухин // Український історичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 4-15.

Струкевич, О. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини [Текст] : проблеми української медієвістики / О. Струкевич // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 49-59.

Струкевич, О. Пакти й Конституції законів та вольностей Війська Запорозького [Текст] / О. Струкевич // Історія України. – 2005. – № 13, квітень. – С. 4-6. – Поч. № 12.

Суди, покарання і страти у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 149-155.

Сухопутні й морські походи запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 271-280.

Теленкова, А. Козацька слава відкривається в мистецтві [Текст] : [козацькі символи та зброя, заняття з ліплення для старших дошкільнят] / А. Теленкова // Дошкільне виховання. – 2006. – № 8. – С. 20-23.

Товкайло, М. Запорозький гард [Текст] : дослідження, розвідки : [про військову Запорізьку Січ, про рибальські промисли] / М. Товкайло, М. Будник // Київська старовина. – 1995. – № 2. – С. 82-93.

Тоїчкін, Д. Зразки козацької холодної зброї в музейних збірках [Текст] : підвалини зброєзнавчого дослідження / Д. Тоїчкін // Пам'ятки України. – 2007. – № 2. – С. 59-79.

У лізі християнської міліції [Текст] // Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття) / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – С. 57-93.

Формування козацького війська. Запорізька Січ [Текст] // Сторінки історії українського козацтва / Товариство «Знання» Української РСР, Республіканський центр духовної культури. – К. : [б. в.], 1991. – С. 9-12.

Феденко, П. (Тирса В.) Несмертельна слава [Текст] : повість з історії України і Війська Запорізького / П. Феденко (В. Тирса) // Київська старовина. – 1995. – № 2. – С. 41-80. – Поч. № 6 за 1994 р. ; № 1 за 1995 р.

Чухліб, Т. В. Військо Запорізьке – «колективний васал» у системі європейських монархій (середина XVI ст. – 1630-ті роки) [Текст] / Т. В. Чухліб // Історія України. – 2004. – № 6, лютий. – С. 1-9.

Чухліб, Т. Є. Гоголь – полковник Війська Запорозького та наказний гетьман Правобережної України [Текст] / Т. Чухліб // Український історичний журнал. – 1997. – № 1. – С. 94-104.

Шаромигов, О. Останній отаман Війська Запорозького [Текст] : [Петро Калнишевський] / О. Шаромигов // Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 10. – С. 44-45.

Юрій Немирич [Текст] : [видатний діяч доби Хмельниччини, канцлер Великого князівства Руського, очолював власні військові загони у походах на Москву, дипломат, мислитель, фактично автор Гадяцької унії] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 343-346.

Якубова, Т. Військова діяльність гетьмана Івана Мазепи / Т. Якубова // Вісник Книжкової палати. – 2004. – № 4. – С. 37-39.

Яковалева, Т. Г. Богдан Хмельницький і рядове козацтво [Текст] / Т. Г. Яковалева // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 55-67.

Якубова, Т. Військова діяльність гетьмана Івана Мазепи / Т. Якубова // Вісник Книжкової палати. – 2004. – № 4. – С. 37-39.

3. Козацькі ватажки: історія в особах

Алфьоров, О. А. Роль козацько-старшинського роду Голубів в історії України другої половини XVI – кінця XVIII ст. [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О. А. Алфьоров ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2012. – 19 с.

Антонович, В. Про козацькі часи на Україні [Текст] / В. Антонович ; із переднім словом про життя та діяльність В. Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів та увагами доктора Мирона Кордуби. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1991. – 238 с.

Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України [Текст] / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – 127 с. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Боплан, Г. Л. Опис України ; Проспер Меріме ; Українські козаки та їхні останні гетьмани ; Богдан Хмельницький [Текст] / Г. Л. Боплан. – Львів : Каменяр 1990. – 301 с.

Борщак, І. Мазепа ; Орлик ; Войнаровський [Текст] : історичні есе / І. Борщак. – Львів : Червона калина, 1991. – 256 с.

Бут, В. Павло Михнович Бут, лицар зрадженої волі [Текст] / В. Бут. – К. : [Гарант-Сервіс], 2014. – 160 с. : іл.

Гетьмани України [Текст] : Богдан Хмельницький / [уклад. В. П. Товстий]. – Х. : Промінь, 2004. – 63 с. : іл.

Гетьмани України [Текст] : Іван Виговський, Петро Дорошенко, кошовий отаман Сірко / [уклад. В. П. Товстий]. – Х. : Промінь, 2004. – 63 с. : іл.

Горобець, В. Павло Полуботок [Текст] / В. Горобець. – К. : [ПП Н. Брехуненко], 2009. – 63 с. : іл.

Грушевський, М. С. Про батька козацького Богдана Хмельницького [Текст] / М. С. Грушевський. – Дніпропетровськ : Січ, 1993. – 56 с.

Гуржій, О. І. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст] / О. І. Гуржій, В. В. Корнієнко. – К. : Україна, 2004. – 190 с.

Гуржій, О. І. Іван Скоропадський [Текст] / О. І. Гуржій. – К. : Видавничий дім «Альтернативи», 2004. – 309 с. – (Особистість і доба).

Доба гетьмана Івана Мазепи в документах [Текст] / упоряд. С. Павленко. – 2-ге вид. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 1142 с.

Єнсен, А. Мазепа [Текст] : історичні картинки / А. Єнсен. – К. : Український письменник, 1992. – 205 с.

Журавльов, Д. В. Мазепа [Текст] : людина, політик, легенда / Д. В. Журавльов. – Х. : Фоліо, 2007. – 382 с. – (Історичне досє).

Замлинский, В. А. Богдан Хмельницкий [Текст] / В. А. Замлинский. – М. : Молодая гвардия, 1989 – 336 с. – (ЖЗЛ. Серия биографическая ; 9 (698)).

Зінчук, С. Іван Гонта [Текст] : кайдани стереотипів : до 500-річчя козацької слави / С. Зінчук. – К. : [б. в.], 1991. – 54 с. – (Товариство «Знання» України. Сер. 2, Світогляд ; № 12).

Іван Сірко [Текст] : збірник : для середнього та старшого шкільного віку / упоряд. Ю. І. Іванченко. – К. : Веселка, 1993. – 151 с. : іл. – (Кошові Запорозької Січі).

Історія України в особах [Текст] : козащина / В. М. Горобець, О. І. Гуржій, В. М. Матях [та ін.]. – К. : Україна, 2000. – 302 с.

Корогод, Г. І. Перша Конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції [Текст] : навчальний посібник / Г. І. Корогод. – Суми : Університетська книга, 2008. – 123 с.

Костомаров, М. І. Галерея портретів [Текст] : біографічні нариси для середнього та старшого шкільного віку / М. І. Костомаров ; ред. кол.: О. М.

Апанович [та ін.] ; пер. з рос. М. Ілляш ; художник С. Семендяєв. – К. : Веселка, 1993. – 325 с.

Костомаров, М. І. Історичні постаті [Текст] : [про видатних діячів історичного минулого України] / М. І. Костомаров. – Дніпропетровськ : Січ, 2008. – 618 с.

Костомаров, Н. И. Богдан Хмельницький [Текст] : в 3 т. / Н. И. Костомаров. – К. : Радуга, 2004. – 659 с.

Костомаров, М. І. Богдан Хмельницький [Текст] : історичний нарис : для середнього і шкільного віку / М. І. Костомаров ; [упорядник і передмова В. Замлинського ; примітки І. Бутича] ; художник Кацнельсон. – К. : Веселка, 2004. – 91, [2] с. ; іл. ; портр. – (Серія «Гетьман України»).

Крип'якевич, І. П. Богдан Хмельницький [Текст] / І. П. Крип'якевич. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – Львів : Світ, 1990. – 406 с. – (Пам'ятки історичної думки).

Крупницький, Б. Гетьман Данило Апостол і його доба (1727–1734) [Текст] / Б. Крупницький. – Авгсбург : Накладом Товариства Прихильників УВАН, 1948. – 193 с.

Крупницький, Б. Д. Гетьман Пилип Орлик (1642–1742) [Текст] : його життя і доля / Б. Д. Крупницький. – К. : Дніпро, 1991. – 78 с.

Куделко, О. С. Повести о героях края Слобожанского казаке Харько и кошовом атамане Иване Сирко [Текст] / О. С. Куделко, О. С. Фалько. – К. : КРІОН, 2011. – 207 с. : ил.

Кулиняк, Д. І. «Од Калниша вісті ...» [Текст] : історично-документальна повість [про кошового Петра Калнишевського] / Д. І. Кулиняк ; за упоряд. і ред. В. Зленка. – К. : Київська правда, 2004. – 343 с.

Кулиняк, Д. І. Соловецький в'язень. Останній кошовий Січі Запорізької [Текст] : історичний нарис / Д. І. Кулиняк. – К. : Радянський письменник, 1991. – 71 с.

Кухаренко, Р. Останній гетьман України [Текст] : [Павло Петрович Скоропадський, якому в історії не поталанило...] / Р. Кухаренко // Міграція. – 2015. – № 4, квітень. – С. 10.

Літопис Гадяцького полковника Григорія Грабянки [Текст] : пер. із староукр. – К., 1992. – 185 с.

Мазепа [Текст] : збірник / упоряд. Ю. І. Іванченко. – К. : Мистецтво, 1993. – 240 с.

Огієнко, І. (Митрополит Іларіон). Богдан Хмельницький [Текст] / І. Огієнко (Митрополит Іларіон) ; упорядник, автор передмови М. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 2004. – 447 с. – (Рукописна спадщина ; т. 4).

Оглоблин, О. П. Гетьман Іван Мазепа та його доба [Текст] / О. П. Оглоблин. – 2-ге вид., доповн. – К. ; Львів, 2001. – 461 с.

Осипов, К. Богдан Хмельницький [Текст] / К. Осипов. – 2-е изд., перераб. – М. : Молодая гвардия, 1948. – 480 с. : ил. ; портр.

Павленко, С. О. Іван Мазепа [Текст] / С. О. Павленко. – К. : Видавничий дім «Альтернативи», 2003. – 415 с. – (Особистість і доба).

Павло Полуботок – український гетьман [Текст] / упоряд. В. О. Замлинський – К. : Либідь, 1990. – 48 с.

Петро Калнишевський та його доба [Текст] : збірник документів та матеріалів / Всеукраїнський благодійний фонд ім. П. Калнишевського, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Центральний державний історичний архів України у м. Києві ; [упоряд.: В. В. Грибовський, В. І. Мільчев, І. Л. Синяк]. – К. : Всеукраїнський благодійний фонд ім. П. Калнишевського, 2009. – 431 с. : іл.

Полухін, Л. М. Кривоніс, Д. Нечай, І. Богун – народні герої Визвольної війни 1648–1654 рр.[Текст] / Л. Полухін. – К. : Політвидав України, 1954. – 40 с.

Реєнт, О. П. Павло Скоропадський [Текст] : історичний нарис / О. П. Реєнт ; під загальною редакцією В. А. Смолія. – К. : ВД «Альтернативи», 2003. – 304 с. : іл. – («Особистість і доба»).

Реєнт, О. П. Усі гетьмани України [Текст] : легенди, міфи, біографії / О. П. Реєнт, І. А. Коляда. – Х. : Фоліо, 2007. – 415 с. – (Історичне досє).

Савченко, В. А. Павло Скоропадський – останній гетьман України [Текст] / В. А. Савченко. – Х. : Фоліо, 2008. – 380 с.

Самійло Кішка [Текст] : історичні розвідки, думки, оповідання : для середнього шкільного віку / [упоряд. В. Шевчук]. – К. : Веселка, 1993. – (Кошові Запорозької Січі).

Сегеда, С. П. Гетьманські могили [Текст] / С. П. Сегеда. – К. : Наш час, 2009. – 435 с. : іл. – (Невідома Україна).

Середюк, О. М. Лицарі сонця [Текст] : історичний нарис : [про українських козаків] / О. М. Середюк. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2008. – 474 с.

Смолій, В. А. Богдан Хмельницький [Текст] : соціально-політичний портрет / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К. : Либідь, 1995. – 623 с.

Соболь, В. О. Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко [Текст] / В. О. Соболь. – Донецьк : Отечество, 1996. – 336 с.

Соборное мнение о Мазепе [Текст] / В. А. Артамонов [и др.] ; [авт.-сост.: Ю. В. Погода, В. Ф. Шестаков ; ред. кол. сборника: В. А. Артамонов, Ю. В. Погода, В. Ф. Шестаков]. – Х. : С. А. М., 2011. – 511 с. : ил.

Хоткевич, Г. М. Два гетьмани [Текст] / Г. М. Хоткевич. – К. : Дніпро, 1991. – 107 с.

Хоткевич, Г. Два гетьмани [Текст] : [Богдан Хмельницький, Іван Мазепа] / Г. Хоткевич. – К. : Дніпро, 1990. – 559 с.

Чухліб, Т. В. Петро Дорошенко [Текст] / Т. В. Чухліб. – К. : ТОВ «Атлант ЮЕмСі», 2007. – 63 с. : іл. – (Стозір'я) (Б-ка української родини) (Державні діячі. Дипломати. Військові діячі).

Шудря, М. Лицарі булави. Розповіді про українських гетьманів [Текст] / М. Шудря. – К. : Велес, 2009. – 239 с. : іл.

Шудря, М. А. Січ-Мати [Текст] / М. А. Шудря. – К. : ТОВ «Елібре», 2008. – 559 с.

Яворницький, Д. Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний [Текст] / Д. Яворницький. – Дніпропетровськ : Січ, 1991. – 67 с.

Яворницький, Д. І. Іван Дмитрович Сірко [Текст] / Д. І. Яворницький. – Дніпропетровськ : Промінь, 1990. – 190 с.

Андрюшенко, Н. Петро Калнишевський був обраний отаманом 10 разів поспіль і прожив 112 років [Текст] / Н. Андрюшенко // Освіта України. – 2006. – № 93, 12 грудня. – С. 12.

Апанович, О. М. Воєнне мистецтво Богдана Хмельницького та його сподвижників [Текст] / О. М. Апанович // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 33-45.

Бердута, М. З. Богдан Хмельницький [Текст] / М. З. Бердута // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 15-37. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Бердута, М. З. Іван Мазепа [Текст] / М. З. Бердута // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 69-82. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Бердута, М. З. Кирило Розумовський [Текст] / М. З. Бердута // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 119-127. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Бердута, М. З. Павло Полуботок [Текст] / М. З. Бердута // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 105-111. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Бердута, М. З. Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст] / М. З. Бердута // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 7-14. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Бердута, М. З. Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст]. 1 : Вірші, викарбовані на надгробному камені, виголошені над прахом Сагайдачного двадцятьма спудеями / М. З. Бедута // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 13. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Биба, Є. Лист запорожців турецькому султану: Іван Сірко, Ілля Рєпін, Олександр Мурашко, Михайло Старицький [Текст] : історико-популярний нарис / Є. Биба // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 3. – С. 12-16.

Бирзул, О. Пилип Орлик і його конституція [Текст] : [історія України : 8 клас] / О. Бирзул // Історія України. – 2008. – № 14, квітень. – С. 11-16.

Богдан Хмельницький [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 250-254.

Богдан Хмельницький: Жовті Води. Корсунь [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 274-278.

Боротьба Дорошенка за єдність України [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 403-407.

Брехуненко, В. А. Витоки кримської політики Богдана Хмельницького [Текст] / В. А. Брехуненко // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 87-92.

Бугай, Л. О. Учнівська конференція «Наші земляки – ватажки козацького руху та учасники Визвольної війни» [Текст] : до 365-річчя від початку Національно-визвольної війни українського народу / Л. О. Бугай // Історія та правознавство. – 2013. – № 12. – С. 30-31.

Бурбан, В. Призабутий козацький генералісимус [Текст] : [до 325-річчя з дня смерті І. Д. Сірка, легендарного кошового отамана Запорозької Січі] / В. Бурбан // Культура і життя. – 2005. – № 52. – С. 7.

Буренко, Н. «Відважний дух, тверда рука...» [Текст] : образ Івана Мазепи в поемі Джорджа Байрона «Мазепа», історична основа та романістичний міф у творі : урок світової літератури : 9 клас / Н. Буренко // Всесвітня література в сучасній школі. – 2015. – № 2, лютий. – С. 28-31.

Бутенко, В. І. Криштор Косинський [Текст] : [козацький ватажок, символ початку великого козацького руху, очолив перше в історії України козацько-селянське повстання у 1591–1595 рр.] / В. І. Бутенко // Історія та правознавство. – 2004. – № 5, березень. – С. 10-14.

Бутенко, В. І. Іван Брюховецький [Текст] / В. І. Бутенко // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 46-58. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Бутенко, В. І. Пилип Орлик [Текст] / В. І. Бутенко // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 83-94. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Бутенко, В. І. Северин Наливайко [Текст] : [одноосібний вожак, козацький гетьман Северин (Семерія) Наливайко, рік народження невідомий, в деяких джерелах 1597 р.] / В. І. Бутенко // Історія та правознавство. – 2005. – № 25, вересень. – С. 9-12.

Вертіль, О. Благодать від Великого Українця [Текст] : до 320 річчя від дня народження легендарного отамана Запорозької Січі Петра Калнишевського / О. Вертіль, П. Нестеренко // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 191, 15 жовтня. – С. 17.

Гай-Нижник, П. Створення власної адміністрації гетьмана Павла Скоропадського у 1918 році [Текст] / П. Гай-Нижник // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 80-86.

Герасименко, Н. О. Данило Апостол – гетьман Лівобережної України (1727–1934 рр.) [Текст] / Н. О. Герасименко // Український історичний журнал. – 1992. – № 3. – С. 92-102.

Гетьман Дмитро Вишневецький [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 165-169.

Гетьман Іван Мазепа [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 152-160.

Гетьман Іван Сулима [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 222-226.

Гетьман П. Дорошенко. Війна з Польщею [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 136-138.

Гетьман Павло Павлюк (Бут) [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 227-231.

Гетьман Правобережної України Андрій Могила [Текст] : документи та матеріали : [14 документів з комплексу джерел про А. Могилу віднайдених у фондах Російського державного архіву давніх актів, розміщені у хронологічній послідовності; грамоти, закордонні новини, листи, донесення тощо] / Ю. М. Кудінов // Український історичний журнал. – 2010. – № 6. – С. 207-209.

Гетьман Самійло Кішка [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 178-181.

Гетьманство в Україні [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – Розділ V. – С. 146-154.

Гетьманування І. Брюховецького в Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 133-136.

Гетьманування І. Самойловича. Чигиринські походи [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 148-154.

Голуб, Н. Формування моральних цінностей у процесі роботи над соціокультурною темою «Козацькі ватажки» [Текст] / Н. Голуб // Українська мова і література в школі. – 2008. – № 1. – С. 8-10.

Гончар, О. Т. Микола Костомаров у пошуках історичного портрета Івана Мазепи [Текст] : [за епістолярними джерелами] / О. Т. Гончар // Український історичний журнал. – 2010. – № 1. – С. 179-189.

Горак, І. Гетьман Богдан Хмельницький і соціальні групи України в Національно-визвольній революції 1648–1657 років [Текст] / І. Горак // Історія України. – 2005. – № 41, листопад. – С. 5-7.

Горобець, В. М. Іван Нечай та українсько-російські суперечки за Білорусь (1654–1659 рр.) [Текст] / В. М. Горобець // Український історичний журнал. – 1998. – № 1. – С. 24-29.

Горобець, В. М. Московська політика Богдана Хмельницького: дипломатична риторика та політична практика [Текст] / В. М. Горобець // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 45-56.

Гриценко, А. До питання генеалогії роду Савичів [Текст] : [зв'язок відомого українського старшинського роду з Глухівщиною, що на Сумщині] / А. Гриценко // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 4. – С. 39-44.

Гурбик, А. О. Київський полковник Антон Жданович [Текст] : [сподвижник гетьмана України Б. Хмельницького] / А. О. Гурбик // Український історичний журнал. – 1998. – № 3. – С. 130-139.

Гурбик, А. О. Раднотський зовнішньополітичний курс гетьмана України Б. Хмельницького [Текст] : (1656–1657 рр.) / А. О. Гурбик // Український історичний журнал. – 2008. – № 6. – С. 57-86.

Гуржій, О. Іван Богун [Текст] : деякі міфи та реальність / О. Гуржій // Український історичний журнал. – 1998. – № 1, листопад. – С. 99-111.

Давиденко, Н. О. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція [Текст] : урок-дослідження для 8 класу / Н. О. Давиденко // Історія та правознавство. – 2008. – № 14. – С. 25-27.

Дем'ян Многогрішний [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 416-420.

Денисенко, В. Гетьман Мазепа і духовна освіта [Текст] / В. Денисенко // Пам'ять століть. – 2009. – № 1/2. – С. 155-158.

Дзюба, О. Чи писав гетьман Іван Мазепа листи Мотрі Кочубеївні? [Текст] / О. Дзюба // Український історичний журнал. – 2009. – № 6. – С. 16-24.

Дипломатична діяльність Богдана Хмельницького [Текст] // Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття) / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 199. – С. 138-244.

Дмитро Туптало [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 161-164.

Дорошенко – «останній козак» [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 411-415.

Дубов, В. Овіяний козацькою славою [Текст] : 300 років з того часу, коли пішов із життя Семен Палій, з ім'ям якого пов'язана визвольна боротьба українського народу XVII–XVIII ст. / В. Дубов // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 164, 7 вересня. – С. 12.

Дубов, В. Останній гетьман козаччини [Текст] : [граф Кирило Розумовський] / В. Дубов // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 145, 8 серпня. – С. 17.

Ефименко, П. С. Калнишевский, последний кошевой Запорожской Сечи, 1691–1803 [Текст] / П. С. Ефименко // Український історичний журнал. – 1990. – № 11. – С. 122-131.

Зміцнення української державності за гетьманування Д. Апостола [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 113-114.

Зуб, Т. О. Боротьба українського козацтва з чужоземними загарбниками. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний [Текст] : [урок для 8 класу] / Т. О. Зуб // Історія та правознавство. – 2011. – № 5. – С. 36-38.

Іван Богун [Текст] : [військовий і політичний діяч] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 469-473.

Іван Брюховецький [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 376-380.

Іван Виговський [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 329-333.

Іван Виговський: внутрішня політика [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 333-337.

Іван Самойлович [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 430-435.

Іван Свирговський, український козацький гетьман ХVІ століття [Текст] / Т. Чухліб // Костомаров, М. Галерея портретів : біографічні нариси. – К., 1993. – С. 88-104.

Іван Сірко [Текст] : [кошовий отаман Війська Запорізького, визначний військовий діяч] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 478-482.

Ігнатченко, Г. Богдан Хмельницький: козацький ватажок чи соціальний політик? [Текст] / Г. Ігнатченко // Історичний журнал. – 2008. – № 4. – С. 81-94.

Калнишевський Петро Іванович [Текст] : 70 видатних земляків : [про останнього кошового Запорізької Січі (1691–1803), уродженця Сумщини] // Сумщина. – 2009. – № 16/17, 13 лютого. – С. 4.

Караченко, С. Забуті імена [Текст] : Яків Острянин : [український гетьман] / С. Караченко // Музеї України. – 2010. – № 3. – С. 30-32.

Качанова, О. В. Іван Сірко: гіпотези походження та історія родини [Текст] / О. В. Качанова // Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (Суми, 29–30 листопада 2013 р.) / МОН України, Центр пам'яткознавства НАН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Національна спілка краєзнавців України [та ін.] ; [ред. кол.: В. С. Бугрій, В. В. Турков, О. В. Вовк та ін.]. – [Суми]: [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – Ч. 1. – С. 28-32.

Кінець гетьмана Самойловича [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі: (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса: Маяк, 2009. – С. 459-463.

Колодницький, С. Гетьман Дорошенко під Підгайцями [Текст]: важка битва гетьмана Петра Дорошенка; договори П. Дорошенка і татар з Яном Собеським / С. Колодницький // Дзвін. – 2000. – № 4. – С. 109-116: портр., іл.

Коляда, І. «...Старший та найбільш заслужений у козацькому війську воїн, що користується найбільшою любов'ю всіх полків...» [Текст]: до 355-річчя з дня народження гетьмана Лівобережної України Данила Павловича Апостола / І. Коляда // Історія в школі. – 2009. – № 11/12. – С. 1-9.

Коляда, І. Д. І. Яворницький про гетьманів та козацьких ватажків України [Текст] / І. Коляда, О. Куриленко, І. Мельничук // Історія в школі. – 2005. – № 10. – С. 20-25.

Коляда, І. Лист запорожців турецькому султану: Іван Сірко, Ілля Репін, Олександр Мурашко, Михайло Старицький [Текст] / І. Коляда // Українська мова й література в сучасній школі. – 2012. – № 7/8. – С. 67-78.

Корогод, Г. І. Інститут Гетьманства в політико-філософській спадщині В. К. Липинського [Текст] / Г. І. Корогод // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2006 р. / [ред. кол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, А. В. Гончаренко та ін.]. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – С. 62.

Красильникова, Г. Гетьман Іван Мазепа – зрадник чи народний герой? [Текст] / Г. Красильникова // Історія України. – 2008. – № 39, жовтень. – С. 16-21.

Кудря, З. В. Гетьман Іван Мазепа. Людина і політик [Текст] / З. В. Кудря // Історія та правознавство. – 2009. – № 9. – С. 21-23.

Кудря, З. В. Україна в подіях Північної війни. Повстання гетьмана Мазепи [Текст] / З. В. Кудря // Історія та правознавство. – 2009. – № 11. – С. 15-17.

Кудрявцев, Л. Засновник Запорізької Січі [Текст] : [Дмитро Іванович Вишневецький] / Л. Кудрявцев // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 235. – С. 14.

Кудрявцев, Л. Народний ватажок Северин Наливайко [Текст] / Л. Кудрявцев // Урядовий кур'єр. – 2007. – № 90, 24 травня. – С. 6.

Кудрявцев, Л. Не посоромив слави козацької [Текст] : [про козацького полковника Семена Пилиповича Палія (справжнє прізвище Гурко)] / Л. Кудрявцев // Урядовий кур'єр. – 2006. – № 194, 17 жовтня. – С. 14.

Кузик, Т. Писар Війська Запорозького Низового Олексій Петруша [Текст] : [матеріали до біографії] / Т. Кузик // Київська старовина. – 2003. – № 6. – С. 133-140.

Лавренюк, С. Знайдено українськомовну копію Конституції Пилипа Орлика [Текст] / С. Лавренюк // Голос України. – 2009. – № 118, 27 червня. – С. 5.

Леп'явко, С. А. С. Наливайко і повстання 1591–1596 рр. у пам'яті сучасних нащадків [Текст] : пошуки та знахідки / С. А. Леп'явко // Український історичний журнал. – 1992. – № 2. – С. 131-138.

Леп'явко, С. Криштоф Косинський [Текст] : [період козацтва] / С. Леп'явко // Історія України. – 2000. – № 12, березень. – С. 3-8.

Лицарі булави [Текст] // Шудря, М. А. Січ-Мати / М. А. Шудря. – К. : ТОВ «Елібре», 2008. – Частина IV. – С. 432-559.

Лозицька, Т. Нащадок Кишеньківського сотника Павло Потоцький [Текст] / Т. Лозицька // Історія України. – 1997. – № 41. – С. 4-6.

Мала батьківщина сумського отамана Герасима Кондратьєва [Текст] / Б.Манжела // Суми і сумчани. – 2007. – № 48, 30 листопада. – С. 14.

Марченко, М. Доба героїчних походів. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. Хотинська війна [Текст] : (історія України : 5 клас) / М. Марченко // Історія в школі. – 2013. – № 11/12. – С. 33-35.

Маслійчук, В. В. Ю. Данилевич та історія Слобідської України [Текст] / В. Маслійчук // Київська старовина. – 2003. – № 3. – С. 136-147.

Мензул, В. О. Славний лицар Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст] / В. О. Мензул // Історія та правознавство. – 2012. – № 22/23. – С. 58-63.

Михайло Дорошенко [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 213-216.

Михайло Ханенко [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 425-429.

Мицик, Ю. Гетьман Іван Виговський [Текст] : до 350-річчя Конотопської битви 1659 р. / Ю. Мицик // Історія в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 50-53 ; № 9. – С. 36-45 ; № 10. – С. 31-33 ; Історія України. – № 14, квітень. – С. 5-11.

Мицик, Ю. Іван Сірко і деякі результати аналізу політичної біографії [Текст] / Ю. Мицик // Другий міжнародний конгрес українців, (Львів, 22–28 серпня 1993 р.) : доповіді і повідомлення. – Львів, 1994. – Ч. I : Історія. – С. 96-102.

Мицик, Ю. Козацький митрополит Іван Борецький (XVII ст.) [Текст] / Ю. Мицик // Історія України. – 1997. – № 39. – С. 8.

Морські походи Сагайдачного [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 186-190.

Наступники Богдана Хмельницького [Текст] : (Іван Виговський, Юрій Хмельницький, Іван Брюховецький, Павло Тетеря, Петро Дорошенко, Михайло Ханенко) / Т. Чухліб // Костомаров, М. Галерея портретів : біографічні нариси. – К., 1993. – С. 163-190.

Новотна, В. Роль гетьмана Мазепи в українській історії [Текст] : урок українознавства / В. Новотна // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2006. – № 13/14, липень. – С. 62-67.

Обрання Кирила Розумовського гетьманом [Текст] // Київська старовина. – 1993. – № 2. – С. 52-61.

Огієнко, В. Безсмертя Петра Конашевича-Сагайдачного [Текст] : до 440-річчя від дня народження гетьмана / В. Огієнко // Голос України. – 2011. – № 27, 12 лютого. – С. 20.

Останній гетьман України К. Розумовський [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 114-117.

Остапенко, В. Історія українського козацтва. Постаті, події, документи, свідчення [Текст] : посібник для учнів та вчителів. Історія України : 8 клас. Ч. 1 / В. Остапенко // Історія України. – 2009. – № 46/47, грудень. – С. 1-46.

Осташко, Ф. С. Павло Скоропадський – лідер українського гетьманського руху [Текст] / Ф. С. Осташко // Український історичний журнал. – 2008. – № 4. – С. 96-110.

Павленко, С. «Начто мне жизнь, когда я не могу быть полезным отчизне» [Текст] : [350 років з дня народження П. Полуботка, і досі є актуальним вкладу у лондонський банк, за відсотки від якого кожному українцю мало б перепасти нині до 300 тисяч доларів] / С. Павленко // Голос України. – 2010. – № 43, 11 березня. – С. 22.

Павленко, С. Герой моторошної легенди [Текст] : 370 років тому народився знаменитий «чернігівський упир», генеральний обозний Василь Касперович Дунін-Борковський (1640–1702) / С. Павленко // Голос України. – 2010. – № 24, 11 лютого. – С. 22.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : [стаття 6 : «Перший рік правління»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 5. – С. 34-40.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : [стаття десята : «Підготовка антимосковського виступу»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 12. – С. 33-34.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : [стаття п'ятнадцята : «Фінансова, господарська політика»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2010. – № 4. – С. 42-46.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : [стаття сьома : «Другий Кримський похід»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 50-53.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : [стаття четверта : «Коломацький переворот»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 3. – С. 42-47.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : «Переворот 1689 року» : стаття восьма / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 9. – С. 46-48.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : легенда про хабар : стаття п'ята / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 4. – С. 32-37.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : стаття перша «Отчий поріг» / С. Павленко // Історія в школах України. – 2008. – № 10. – С. 54-56.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : стаття третя : «Служба у Петра Дорошенка та Івана Самойловича» / С. Павленко // Історія в школах України. – 2009. – № 1/2. – С. 41-45.

Павленко, С. Гетьман Іван Мазепа [Текст] : стаття чотирнадцята «Арешти Палія» / С. Павленко // Історія в школах України. – 2010. – № 3. – С. 41-45.

Павленко, С. Гетьманова «Дума»: наклеп Кочубея чи правда? [Текст] : [про поетичний таланти гетьмана Мазепи та його віршований маніфест «Дума»] / С. Павленко // Голос України. – 2006. – № 218, 18 листопада. – С. 9.

Павленко, С. Мазепа: «Кордони я собі ті осаджу» [Текст] : згідно з «Вічним миром» 1686 року землям від Києва до Чигирини належало «бути в пусті завжди» : [примусове переселення українців з Правобережжя на Лівобережжя] / С. Павленко // Голос України. – 2015. – № 10, 22 січня. – С. 5.

Павленко, С. «Начто мне жизнь, когда я не могу быть полезным отчизне» [Текст] : [350 років з дня народження П. Полуботка. І досі є ажіотаж довкола вкладу у лондонський банк, за відсотки від якого кожному українцю мало б перепасти нині до 300 тисяч доларів] / С. Павленко // *Голос України*. – 2010. – № 43, 11 березня. – С. 22.

Павленко, С. Українські козаки на боці Петра І [Текст] : [маловідомі подробиці; є згадка про нелігітимні вибори в Глухові гетьмана, про м. Суми та Івана Скоропадського]. Ч. 2 : Полтавська битва / С. Павленко // *Голос України*. – 2009. – № 105, 10 червня. – С. 18.

Павличко, Д. Іван Ганжа [Текст] : поема / Д. Павличко // *Літературна Україна*. – 2010. – № 35, 30 вересня. – С. 7.

Павло Тетеря (Морожковський) [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 371-375.

Панасюк, К. Петро Конашевич-Сагайдачний – перший гетьман війська запорізького [Текст] : літературно-музична композиція / К. Панасюк // *Українська мова і література в школі*. – 2008. – № 7/8. – С. 55-59.

Петро Дорошенко [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 393-397.

Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (ІХ–ХVІІ століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 182-186.

Пиріг, Р. Я. «Білий Кентавр українського козацтва» [Текст] : до проблеми міфологізації образу гетьмана Павла Скоропадського / Р. Я. Пиріг // *Український історичний журнал*. – 2010. – № 6. – С. 136-143.

Політичний портрет гетьмана П. Скоропадського [Текст] : додаток 3 // *Історія в рідній школі*. – 2015. – № 3. – С. 21-22.

Політичний розкол України в ході громадянської війни. Гетьманство Юрія Хмельницького [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 96-99.

Походи Івана Сірка [Текст] : [військовий і політичний діяч] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 486-491.

Про гетьманство і гетьманів [Текст] // Коваленко, О. П. Сіверщина від сивої давнини до сьогодення : історичні нариси / О. П. Коваленко. – [Суми] : ЗАТ «ІСА-Інтерпапір», 2009. – Розділ дев'ятий. – С. 115-156.

Путро, О. І. Гетьман України Кирило Розумовський [Текст] : (нові шляхи до соціально-політичного портрету) / О. І. Путро // Український історичний журнал. – 2002. – № 5. – С. 105-118.

Путро, О. Останній гетьман [Текст] : [Кирило Розумовський] / О. Путро // Український історичний журнал. – 1993. – № 2. – С. 40-51.

Різаліті, Р. Доба Хмельницького в Україні у світлі хроніки міста Лукки [Текст] : питання вітчизняної історії в зарубіжних дослідженнях : [визвольна війна в Україні під проводом Б. Хмельницького і створення в ході її козацької держави; вивчення староіталійських джерел відомим славістом, професором Флорентійського університету Ренато Різаліті...] / Р. Різаліті // Український історичний журнал. – 1999. – № 3. – С. 138-142.

Санич, Г. Епоха Калниша [Текст] : [про останнього кошового Запорізької Січі Петра Калнишевського] / Г. Санич // Панорама. – 2012. – № 35, 22–29 августа. – С. А 15.

Сапожников, І. Козацький полковник Іван Сухина [Текст] / І. Сапожников // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 93-96.

Сапухіна, Л. П. Полуботкінські архіви і Сумщина [Текст] : пошуки та знахідки / Л. П. Сапухіна // Український історичний журнал. – 1992. – № 3. – С. 136-145.

Саратов, І. Іван Дмитрович Сірко – перший харківський полковник [Текст] / І. Саратов // Березіль. – 1993. – № 5/6. – С. 150.

Сергієнко, Г. Кошовий отаман Іван Сірко [Текст] : [? – 1680] / М. Г. Сергієнко // Історія України. – 1997. – № 12. – С. 1-5.

Сергійчук, В. Дипломатичний геній [Текст]: [Б. Хмельницький] / В. Сергійчук // Пам'ять століть. – 2009. – № 1/2. – С. 55-57.

Скривджений гетьман [Текст]: [Криштов Косинський] // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 111, 19 червня. – С. 11.

Скринченко, В. Дума про гетьмана Івана [Текст]: [Іван Мазепа та українська історія очима співвітчизників та зарубіжних дослідників] / В. Скринченко // Вітчизна. – 2008. – № 11/12. – С. 147-152.

Скуратівський, В. Дещо про (анти) мазепівську легенду [Текст] / В. Скуратівський // Всесвіт. – 2009. – № 9/10. – С. 162-166.

Смолій, В. А. Богдан Хмельницький: особистість у контексті епохи [Текст] / В. А. Смолій // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 3-14.

Солодун, С. І. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція [Текст]: [5 квітня 1710 р. був прийнятий документ «Пакти і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького»: матеріал для 8 класу.] / С. І. Солодун // Історія та правознавство. – 2007. – № 9. – С. 22-24.

Солощенко, Д. М. Данило Апостол [Текст] / Д. М. Солощенко // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солощенко. – Х.: Видавнича група «Основа», 2004. – С. 112-118. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство»; вип. 3).

Солощенко, Д. М. Іван Скоропадський [Текст] / Д. М. Солощенко // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солощенко. – Х.: Видавнича група «Основа», 2004. – С. 95-104. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство»; вип. 3).

Солощенко, Д. М. Юрій Хмельницький [Текст] / Д. М. Солощенко // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солощенко. – Х.: Видавнича група «Основа», 2004. – С. 59-68. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство»; вип. 3).

Солощенко, О. М. Іван Сірко (? – 1680 р.) [Текст] / О. М. Солощенко // Історія та правознавство. – 2004. – № 1, січень. – С. 10-13.

Соратники гетьмана [Б. Хмельницького] [Текст] : [видатні полковники і дипломати: Іван і Данило Виговські, Іван і Данило Нечаї, Павло Тетеря, Іван Сірко, Михайло Кричевський, Григорій Лісницький, Іван Богун, Максим Кривоніс, брати Золотаренки, Гуляцькі та інші] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 80-86.

Список гетьманів України та роки їх Гетьманування [Текст] // Антонович, В. Про козацькі часи на Україні / В. Антонович ; із переднім словом про життя та діяльність В. Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів та увагами доктора Мирона Кордуби. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1991. – С. 232-234.

Станіслав Морозенко-Мрозовицький [Текст] : [сподвижник Б. Хмельницького, військовий діяч, полковник, адміністратор, дипломат, державний діяч] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 464-468.

Станіславський, В. Гетьман Андрій Могила і запорозькі козаки [Текст] / В. Станіславський // Київська старовина. – 1999. – № 3. – С. 155-162.

Станіславський, В. Іван Мазепа в таборі Карла XII: турецький вектор дипломатичної діяльності [Текст] / В. Станіславський // Український історичний журнал. – 2008. – № 5. – С. 39-49.

Станіславський, В. В. Гетьман Правобережної України Андрій Могила [Текст] : історія в особах / В. В. Станіславський // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 110-121.

Статут козацької думи [Текст] // Освіта. – 2003. – 20 серпня. – С. 4.

Степанков, В. Універсали і накази Богдана Хмельницького [Текст] : [1648–1657 рр.] / В. Степанков // Історія України. – 2001. – № 43, листопад. – С. 1-3.

Степанков, В. С. Проблема становлення монархічної форми правління Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.) [Текст] / В. С. Степанков // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 14-33.

Стороженко, І. Відродження Запорізької (Чортомлицької) Січі Б. Хмельницьким у 1652 р. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2005. – № 3. – С. 14-36.

Стороженко, І. Реформування Запорізької Січі Хмельницьким [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 1999. – № 2. – С. 10-28.

Таирова-Яковлева, Т. І. Мазепа – великороссийский помещик, или Снова о Батурином архиве [Текст] / Т. Таирова-Яковлева // Київська старовина. – 2008. – № 1. – С. 90-104.

Тарас Федорович (Трясило) [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 217-221.

Тихоша, В. Проект «Іван Мазепа в історії України» [Текст] / В. Тихоша, Г. Печена // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2009. – № 3. – С. 15-21.

Тригуб, Т. Скарб Мазепи. Переяслав [Текст] / Т. Тригуб // Музеї України. – 2007. – № 4. – С. 6-7.

Трухан, О. Розробка уроку на тему: «Україна в роки гетьманування Івана Виговського» [Текст] / О. Трухан // Історія в школі. – 2012. – № 2. – С. 32-36.

Україна. Верховна Рада. Про відзначення 320-річчя з дня народження Калнишевського Петра Івановича – політичного і військового діяча, останнього кошового отамана Запорізької Січі [Текст]: постанова від 06.07.11 р., № 3600-VI / Україна. Верховна Рада // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 131, 21 липня. – С. 10.

Українське козацтво у першій чверті XVIII ст. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 87-92.

Харишин, М. В. Богдан Хмельницький та Українська православна церква (1648–1657 рр.) [Текст] / М. В. Харишин // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 92-100 ; № 5. – С. 57-66.

Хмельницький. Наслідки Зборівського договору [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 282-286.

Хмельницький: облога Львова [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 270-274.

Хропенко, І. Спадковий гетьманат в Україні у другій половині XVII ст. [Текст] : (розвиток ідеї української монархії) / І. Хропенко // Київська старовина. – 2000. – № 4. – С. 15-22. – Прим.: с. 21-22.

Цибульський, В. І. Деякі проблеми зовнішньополітичної діяльності уряду Б. Хмельницького у зарубіжній історіографії (1945–1990 рр.) [Текст] : історіографія та джерелознавство / В. І. Цибульський // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 77-86.

Черкас, Б. В. Остафій Дашкевич – черкаський і канівський староста XVI ст. [Текст] / Б. В. Черкас // Український історичний журнал. – 2002. – № 1. – С. 53-67.

Чорна, С. Останній кошовий і на Соловках у свої 112 років розмовляв українською [Текст] : [Петро Калнишевський] / С. Чорна // Голос України. – 2013. – № 191, 12 жовтня. – С. 12.

Чухліб, Т. Богдан Хмельницький [Текст] : (1595–1657) / Т. Чухліб // Гетьман. – 2013. – № 6 (53). – С. 24-35.

Чухліб, Т. Великий українець – гетьман Пилип Орлик [Текст] / Т. Чухліб // Гетьман. – 2008. – № 1 (18), січень – лютий. – С. 18-25.

Чухліб, Т. Гадяч – гетьманська резиденція Івана Брюховецького у 1663–1668 рр. [Текст] / Т. Чухліб // Краєзнавство. – 2013. – № 2 (83). – С. 31-46.

Чухліб, Т. «Козацький король» Іван Мазепа [Текст] / Т. Чухліб // Голос України. – 2015. – № 58, 1 квітня. – С. 14.

Чухліб, Т. Самійло Іванович (Самусь) – полковник та наказний гетьман Правобережної України [Текст] / Т. Чухліб // Історія України. – 2005. – № 10, березень. – С. 1-5 ; № 11, березень. – С. 9-10, 15.

Чухліб, Т. В. Богдан Хмельницький очима сучасників [Текст] : документи та матеріали / Т. В. Чухліб // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 121-128.

Чухліб, Т. В. Гетьманування Петра Дорошенка [Текст] : причини «вірності» та «зради» королю, султану й царю (1665–1676 рр.) / Т. В. Чухліб // Український історичний журнал. – 2007. – № 1. – С. 39-61.

Чухліб, Т. В. Особливості зовнішньої політики І. Самойловича та проблема міжнародного становища Українського гетьманату в 1672–1688 рр. [Текст] / Т. В. Чухліб // Український історичний журнал. – 2005. – № 2. – С. 16-47.

Чухліб, Т. Є. Гоголь – полковник Війська Запорозького та наказний гетьман Правобережної України [Текст] / Т. Чухліб // Український історичний журнал. – 1997. – № 1. – С. 94-104.

Шаромигов, О. Останній отаман Війська запорозького [Текст] : [Петро Калнишевський] / О. Шаромигов // Безпека життєдіяльності. – 2006. – № 10. – С. 44-45.

Шпак, В. Пилип Орлик – український Вашингтон [Текст] / В. Шпак // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 114, 27 червня. – С. 8.

Щербак, В. Соціальний портрет козацької верхівки другої половини XVI – першої половини XVII ст. [Текст] / В. Щербак // Історія України. – 2005. – № 19/20, травень. – С. 1-6.

Щербак, В. Яків Острянін [Текст] : [запорозький ватажок у народному рухові 20–30-х рр. XVII ст.] / В. Щербак // Український історичний журнал. – 1997. – № 6. – С. 71-76.

Юрій Кульчицький [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 440-444.

Юрій Кульчицький – герой Відня [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 449-454.

Юрій Немирич – політичний мислитель [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 347-351.

Юрій Немирич [Текст] : [видатний діяч доби Хмельниччини, канцлер Великого князівства Руського, очолював власні військові загони у походах на Москву, дипломат, мислитель, фактично автор Гадяцької унії] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 343-346.

Юрій Хмельницький – початок Руїни [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 368-370.

Юрій Хмельницький [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 362-366.

Яковалева, Т. Г. Богдан Хмельницький і рядове козацтво [Текст] / Т. Г. Яковалева // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 55-67.

Якубова, Т. Військова діяльність гетьмана Івана Мазепи / Т. Якубова // Вісник Книжкової палати. – 2004. – № 4. – С. 37-39.

Яцько Острянин. Дмитро Гуня [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 232-235.

4. Запорізька Січ: генезис та еволюція її організаційної структури

Багацький, В. В. Історія України [Текст] : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – 387 с.

Бойко, О. Д. Історія України [Текст] : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – 702 с. – (Альма-матер).

Бровко, А. Г. Нова Січ (1734–1775 рр.) : історіографія [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / А. Г. Бровко ; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2010. – 17 с.

Гей, там на горі «Січ» іде!... [Текст] : пропам'ятна книга «Січей» / зібрав й упорядкував П. Трильовський. – [К.] : [ВІПОЛ], 1965. – 432 с. : іл.

Кащенко, А. Оповідання про славне Військо Запорізьке низове [Текст] : коротка історія Війська Запорізького з малюнками, картами й планами : оповідання : для середнього та старшого шкільного віку / А. Кащенко ; художнє оформлення Ю. Кудя. – К. : Веселка, 1992. – 270 с.

Мицик, Ю. А. Історія України [Текст] : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 595 с.

Шудря, М. А. Січ-Мати [Текст] : [про українське козацтво] / М. А. Шудря. – К. : ТОВ «Елібре», 2008. – 559 с.

Азаренков, В. М. Запорізька Січ в історії Сумщини [Текст] / В. М. Азаренков, Г. В. Діброва // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 223-227.

Азаренков, В. М. Останній кошовий Запорізької Січі Петро Калнишевський як символ державності України [Текст] / В. М. Азаренков // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 217-220.

Александров, П. Зруйнування Запорізької Січі і позиція французької дипломатії [Текст] : [зруйнування Нової Січі у 1775 р.] / П. Александров // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 73-77.

Александров, П. Зруйнування нової Запорізької Січі [Текст] : погляд сучасників / П. Александров // Український історичний журнал. – 1997. – № 2. – С. 46-48.

Александров, П. Ліквідація Запорізької Січі [Текст] : [1775 р.] / П. Александров // Пам'ять століть. – 1997. – № 1. – С. 115-121.

Божко, О. Виникнення українського козацтва та Запорізької Січі. Як і чому виник етикет [Текст] / О. Божко // Історія та правознавство. – 2009. – № 14. – С. 9-13.

Братко, В. Зображення Запорозької Січі на сторінках повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст]: інтегрований урок: зарубіжна література + образотворче мистецтво : 7 клас / В. Братко // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 40-43.

Вертіль, О. Благодать від Великого Українця [Текст] : до 320 річчя від дня народження легендарного отамана Запорозької Січі Петра Калнишевського / О. Вертіль, П. Нестеренко // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 191, 15 жовтня. – С. 17.

Виборна, С. О. Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ [Текст] : 5 клас / С. О. Виборна // Історія та правознавство. – 2005. – № 32, листопад. – С. 30-31.

Виникнення українського козацтва. Утворення козацької республіки – Запорозької Січі [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик,

О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дiм «Києво-Могилянська академiя», 2010. – С. 65-68.

Власенко, І. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] : [історія України для 8 класу] / І. І. Власенко // Історія та правознавство. – 2013. – № 26. – С. 28-31.

Гармонійне поєднання культів високої моральності і фізичної досконалості епохи Запорозької Січі як ідеал сучасної системи національного виховання [Текст] // Учитель. – 1998. – № 1. – С. 44.

Голобородько, Ю. Кам'янська Січ [Текст] / Ю. Голобородько // Вітчизна. – 1994. – № 3/4. – С. 137-139.

Гончар, О. Виникнення «Запорозької Січі» [Текст] : історія України : 8 клас / О. Гончар // Історія в школі. – 2011. – № 3. – С. 36-38.

Грозовський, І. Охорона природи в Запорізькій Січі [Текст] / І. Грозовський // Право України. – 1997. – № 12. – С. 103-106.

Грозовський, І. Право власності на землях в Запорізькій Січі [Текст] / І. Грозовський // Історія України. – 1997. – № 8. – С. 62-66.

Гурбик, А. О. Виникнення Запорізької Січі (хронологічний та територіальний аспекти проблеми) [Текст] : питання української медієвістики / А. О. Гурбик // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 3-17.

Ефименко, П. С. Калнишевский, последний кошевой Запорожской Сечи, 1691–1803 [Текст] / П. Ефименко // Український історичний журнал. – 1990. – № 11. – С. 122-131.

Запорізька Січ та реєстроване козацтво // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції [Текст] : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 55-57.

Запорожжя та його роль у суспільному і державному житті України (середина й друга половина XVII ст., боротьба Запорожжя з Кримським ханством [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 154-159.

Іванова, Н. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] : [для 5 класу] / Н. І. Іванова // Історія та правознавство. – 2009. – № 22/24. – С. 69-75.

Історія й топографія восьми запорізьких Січей [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 58-114.

Кеда, Л. Методика організації проведення уроку на тему: «Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі» [Текст] : (вступ до історії України : 5 клас) / Л. Кеда // Історія в школі. – 2012. – № 11/12. – С. 51-54.

Коробко, В. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] : [вступ до історії : 5 клас] / В. Коробко // Історія України. – 2008. – № 1, січень. – С. 5-7.

Кривошея, В. Органи управління Речі Посполитої, Гетьманщини і Запорозької Січі [Текст] / Т. О. Кривошея // Історія України. – 2002 – № 17, травень. – С. 2-3.

Кудря, Т. В. Урок з історії України на тему «Запорізька Січ» [Текст] / Т. В. Кудря // Український історичний журнал. – 1992. – № 1. – С. 125-130.

Кузик, Т. Писар Війська Запорозького Низового Олексій Петруша [Текст] : [матеріали до біографії] / Т. Кузик // Київська старовина. – 2003. – № 6. – С. 133-140.

Лівобережна та Слобідська Україна, Запорізька Січ у другій половині XVII ст. // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 141-152.

Маркова, Л. І. Урок-мандрівка «Організація влади на Запорозькій Січі» [Текст] : інтегрований урок з історії України та права / Л. І. Маркова // Історія та правознавство. – 2005. – № 19/21, липень. – С. 51-52.

Марченко, Л. Знищення українського козацтва [Текст] : [3 серпня 1775 року був проголошений Маніфест Катерини II про ліквідацію Запорізької Січі] / Л. Марченко // Літературна Україна. – 2005. – № 44. – С. 3.

Мільчук, В. Запорожці на Військовому кордоні Австрійської імперії наприкінці XVIII ст. [Текст]: [про одну з «білих плям» постсічової історії запорожців – козаків-задунайців...] / В. Мільчук // Пам'ять століть. – 2003. – № 2. – С. 50-56.

Мовою джерел: Еріх Лясота про Козацьку раду на Січі [Текст]: [матеріали до уроків історії України у 8 класі] // Історія в школах України. – 2008. – № 2. – С. 44-46.

Невольниченко, С. Мир и антимир Запорожья в повести Н. В. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / С. Невольниченко // Вопросы литературы. – 2008. – № 4. – С. 241-263.

Новікова, Л. Чи була Запорізька Січ орденем? [Текст]: [особливості устрою козацької громади...] / Л. Новікова // Історія України. – 2004. – № 40, жовтень. – С. 9-11.

Олійник, О. Л. Ще раз про причини ліквідації Запорозької Січі [Текст]: новий погляд на проблему / О. Л. Олійник // Український історичний журнал. – 1992. – № 2. – С. 33-39.

Павлик, Г. П. Козацькому роду нема переводу [Текст]: [до 500-іччя Запорізької Січі] / Г. П. Павлик // Народна творчість та етнографія. – 1990. – № 6. – С. 46-50.

Паламарчук, Г. Запорізька Січ у другій половині XVII століття [Текст] / Г. Паламарчук // Історія в школі. – 2011. – № 7/8. – С. 37-39.

Снігир, В. Славетна Запорозька республіка [Текст] / В. Снігир // Урядовий кур'єр. – 2006. – № 192, 13 жовтня. – С. 13.

Сокульський, А. До питання про виникнення та локалізацію першої Запорізької Січі [Текст] / А. Сокульський // Київська старовина. – 2002. – № 6. – С. 40-55.

Сокульський, А. З історії судноплавства в Україні: козацька «чайка» [Текст]: питання української медієвістики: [флот Запорізької Січі XVI – середини XVIII ст.] / А. Сокульський // Український історичний журнал. – 2001. – № 5. – С. 75-81.

Сокур, Ю. Торгівля і підприємництво у Запорозькій Січі і гетьманській Україні [Текст] / Ю. Сокур // Право України. – 2004. – № 5. – С. 154-157.

Стадниченко, В. Запорожець за Дунаєм [Текст] : [існування та історичне значення Задунайської Січі] / В. Стадниченко // Вітчизна. – 2000. – № 9/10. – С. 132-142.

Станіславський, В. В. Запорізька Січ у політичних відносинах з Кримським ханом [Текст] : [початок XVIII ст.] / В. В. Станіславський // Український історичний журнал. – 1995. – № 6. – С. 3-21.

Станіславський, В. В. Політичні відносини Запорізької Січі з Річчю Посполитою та Правобережною Україною в 1686–1699 рр. [Текст] / В. В. Станіславський // Український історичний журнал. – 1999. – № 1. – С. 18-31.

Станіславський, В. В. Політичні відносини Запорізької Січі й Кримського ханства напередодні Полтавської битви [Текст] / В. В. Станіславський // Український історичний журнал. – 1998. – № 1. – С. 76-86.

Стороженко, І. Відродження Запорізької (Чортомлицької) Січі Б. Хмельницьким у 1652 р. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2005. – № 3. – С. 14-36.

Стороженко, І. Історико-системний метод дослідження Запорізької Січі кінця XVI – середини XVII ст. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2007. – № 4. – С. 3-24.

Стороженко, І. Лицарська гіпотеза утворення Запорозької Січі [Текст] : [є інформація про військові структури козацтва, зокрема такі як десяток, сотня, полк, курінь і та сама Запорізька Січ, виникли із структур господарського промислу] / І. Стороженко // Київська старовина. 2003. – № 5. – С. 29-46.

Стороженко, І. Перша Запорозька (Базавлуцька) Січ кінця XVI – першої половини XVII ст. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2005. – № 2. – С. 34-59.

Стороженко, І. Реформування Запорізької Січі Хмельницьким [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 1999. – № 2. – С. 10-28.

Телегін, Д. Я. Обстеження Січей низового Дніпра в 1990 р. [Текст] : пошуки та знахідки / Д. Я. Телегін // Український історичний журнал. – 1992. – № 7/8. – С. 136-145.

Терещенко, В. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] / В. І. Терещенко // Історія та правознавство. – 2008. – № 8. – С. 28-29.

Товкайло, М. Запорозький гард [Текст] : дослідження, розвідки : [про військову Запорізьку Січ, про рибальські промисли] / М. Товкайло, М. Будник // Київська старовина. – 1995. – № 2. – С. 82-93.

Трухан, О. Розробка уроку на тему: «Виникнення козацтва і Запорозької Січі» [Текст] : 8 клас / О. Трухан // Історія в школі. – 2012. – № 1. – С. 22-26.

Україна. Верховна Рада. Про відзначення на державному рівні 300-річчя заснування Олешківської Січі [Текст] : постанова від 12.05.11 р., № 3321-VI / Україна. Верховна Рада // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 98, 1 червня. – С. 16.

Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко). Про відзначення у 2009 році 360-ї річниці подій пов'язаних зі створенням Української козацької держави [Текст] : указ від 21.01.09 р., № 31 / Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко) // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 15, 29 січня. – С. 10.

Формування козацького війська. Запорізька Січ [Текст] // Сторінки історії українського козацтва / Товариство «Знання» Української РСР, Республіканський центр духовної культури. – К. : [б. в.], 1991. – С. 9-12.

Хоменко, В. У пошуках кримських скарбів – 2 [Текст] : [коштовні знахідки на півострові з курганів та могил, земельних траншей, морського дна... ; є згадка про Запорізьку Січ] / В. Хоменко // Голос України. – 2009. – № 163, 2 вересня. – С. 13.

Шестаков, А. Літописець Запорізької Січі [Текст] : Дмитро Яворницький / А. Шестаков // Україна молода. – 2005. – № 211. – С. 14.

Щербак, В. Базалуцька Січ [Текст] / В. Щербак // Пам'ять століть. – 1998. – № 4. – С. 73-81 : іл.

Щербак, В. О. Запорізька Січ як фактор консолідації українського козацтва до середини XVII ст. [Текст] / В. О. Щербак // Український історичний журнал. – 1995. – № 5. – С. 66-71.

5. Столиці козацької доби

Вечерський, В. В. Гетьманські столиці України [Текст] / В. В. Вечерський. – К. : Наш час, 2008. – 318 с. : іл. – (Невідома Україна).

Вечерський, В. В. Глухів [Текст] / В. В. Вечерський, В. І. Белашов. – К. : Абрис, 2003. – 165 с. – (Малі історичні міста України).

Глухів. На зламі тисячоліть [Текст] : історико-краєзнавчий нарис / В. Белашов, С. Жукова, Ю. Коваленко [та ін.] ; за ред.: М. Деркача, В. Шейка. – Суми : АС-Медіа, 2002. – 96 с. : іл.

Павленко, С. «Тиранське поводження росіян». Різня в Батурині 2 листопада 1708 р. [Текст] / С. Павленко. – К. : [ПП Н. Брехуненко], 2008. – 63 с. : іл.

Павленко, С. О. Загибель Батурина 2 листопада 1708 р. [Текст] / С. О. Павленко. – 2-ге вид. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 267 с.

Ткаченко, В. К. Глухів [Текст] : історико-краєзнавчий нарис / В. К. Ткаченко. – Харків : Прапор, 1968. – 144 с.

Вертіль, О. Друга молодість гетьманської столиці [Текст] : [історичний Глухів] / О. Вертіль // Сумщина. – 2012. – № 8/9, 21 січня. – С. 1, 2.

Вертіль, О. Нове життя столиці трьох гетьманів [Текст] : на оновлення історико-культурного заповідника «Глухів» держава витратить майже 100 млн. гривень / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 45, 13 березня. – С. 16.

Вороненко, Р. Глухівський період історії України: 300 років гетьманській столиці [Текст] / Р. Вороненко // Ярмарок. – 2008. – № 45, 6 листопада. – С. 2.

Гай, А. Столиця козацької слави [Текст] : [Чигирин] / А. Гай // Літературна Україна. – 2011. – № 11, 17 березня. – С. 14.

Гетьман, В. Земля Трахтемирова: природа і дух предків [Текст]: [Трахтемирів – населений пункт, якого на карті сучасної України не відшукаєш...; колишня перша козацька столиця] / В. Гетьман // Біологія. – 2009. – № 11, квітень. – Вкладка.

Гетьманська столиця [Текст]: [Чигирин, Батурин, Глухів] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 158-161.

Гетьманська столиця Батурин [Текст]: [вивчення Слобожанщини та Гетьманщини : матеріали експедиції] : додаток 13 / підготував Б. Бабак // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Дегтярьов, С. І. Маловідомий опис м. Батурин 1760 р. [Текст]: [родина українського гетьмана К. Г. Розумовського і історія Батурина] / С. І. Дегтярьов // Сумський історико-архівний журнал. – 2010. – № VIII–IX. – С. 32-66.

Козак, С. Глухів: чар Гетьманщини [Текст]: земля батьків / С. Козак // Літературна Україна. – 2008. – № 45, 20 листопада. – С. 8.

Миленко, Л. Ювілей гетьманської столиці [Текст]: [до 300-річчя м. Глухова] / Л. Миленко // Сумщина. – 2008. – № 129/130, 14 листопад. – С. 8.

Мицик, Ю. А. Чому Богдан Хмельницький обрав столицею України Чигирин? [Текст] / Ю. А. Мицик // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Історичні науки / МОН України, Кам'янець-Подільський державний університет ; [редакційна колегія тому: В. А. Смолій, Л. В. Баженов, І. С. Винокур та ін.]. – Кам'янець-Подільський : [Оіум], 2006. – Т. 16 : На пошану професора А. О. Копилова. – С. 40-45.

Невідома Україна [Текст]: гетьманські столиці України : [Чигирин] // Історія України. – 2009. – № 6, лютий. – С. 12-13.

Невідома Україна [Текст]: гетьманські столиці України // Історія України. – 2009. – № 6, лютий. – С. 12-13 ; № 7, лютий. – С. 14-16 ; № 9, березень. – С. 9-11 ; № 15, квітень. – С. 17-19.

Павленко, С. Героїчна оборона Батурина 1–2 листопада 1708 р. [Текст]: Стаття друга : «Переговори» / С. Павленко // Історія в школах України. – 2008. – № 5. – С. 42-44.

Павленко, С. Героїчна оборона Батурина 1–2 листопада 1708 р. [Текст] : [стаття третя «Героїчна оборона»; стаття четверта «Зрада»] / С. Павленко // Історія в школах України. – 2008. – № 6. – С. 43-45.

Павленко, С. «Град пожегше, и люди избите, и монастырь пограбиша» [Текст] : 770 років тому монголо-татари завоювали Лівобережжя України [1279 р.] / С. Павленко // Голос України. – 2009. – № 209, 5 листопада. – С. 27.

Павленко, С. Пейзаж трьохсотлітньої давності [Текст] : зображення Батурина XVII століття / С. Павленко // Голос України. – 2011. – № 98, 1 червня. – С. 23.

Павленко, С. Перше спалення Батурина [Текст] : попри жорстоке випалення містечок Чернігово-Сіверщини 380 років тому, армія Михайла Шеїна зазнала ганебної поразки : [1632–1634 роки] / С. Павленко // Голос України. – 2013. – № 88, 15 травня. – С. 14.

Поклад, Н. Над Сеймом Батурин [Текст] : [чи залишиться він у пам'яті нащадків гетьманською столицею Івана Мазепи?] / Н. Поклад // Київ. – 2007. – № 9. – С. 181-189.

Сердюк, Н. Гетьманська столиця – Батурин [Текст] / Н. Сердюк // Географія та основи економіки в школі. – 2011. – № 2. – С. 30-32.

Чухліб, Т. Гадяч – гетьманська резиденція Івана Брюховецького у 1663–1668 рр. [Текст] / Т. Чухліб // Краєзнавство. – 2013. – № 2 (83). – С. 31-46.

Чухліб, Т. Глухів – столичне місто на тлі української історії [Текст] : [до 300-річчя м. Глухова] / Т. Чухліб // Сумщина. – 2008. – № 129/130, 14 листопад. – С. 8.

6. Повстання козаків та Національно-визвольна війна українського народу крізь призму століть

Бодров, Ю. І. Уманське козацтво в українському визвольному русі (сер. XVII – поч. XVIII ст.) [Текст] : автореф. дис. / Ю. І. Бодров. – К., 2001. – 17 с.

Бугрій, В. С. Конотопська битва 1659 р. [Текст] : методичний посібник для вчителів історії / В. С. Бугрій, Ю. В. Ніколенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 26 с.

Бульвінський, А. Конотопська битва 1659 року [Текст] / А. Бульвінський. – К. : [ПП Наталія Брехуненко], 2008. – 63 с. : іл. – (Серія «Перемоги української зброї»).

Горобець, В. М. Україна: козацькі війни, 1618–1638 [Текст] / В. М. Горобець. – К. : КРІОН, 2011. – 267 с. : іл.

Грушевський, М. С. Історія України [Текст] / М. С. Грушевський. – К. : Освіта, 1992. – 270 с.

Грушевський, М. С. Історія України, приладжена до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх [Текст] / М. С. Грушевський. – К. : Варта, 1993. – 256 с.

Грушевський, М. С. Історія України-Руси [Текст] : в 11 т. Т. 9, кн.1 : 1650–1654 рр. / М. С. Грушевський. – К. : Наукова думка, 1996. – 870 с. – (Пам'ятки історичної думки України).

Гуржий, А. И. Эволюция феодальных отношений на Левобережной Украине в I половине XVIII ст. [Текст] / А. И. Гуржий ; АН УССР, Институт истории. – К. : Наукова думка, 1986. – 134 с.

Гуслистий, К. Нариси з історії України [Текст]. Вип. III : Визвольна боротьба українського народу проти шляхетської Польщі в другій половині XVI і в першій половині XVII століття (60-ті роки XVI – 30-ті роки XVII століття) / К. Гуслистий. – К. : Видавництво Академії наук УРСР, 1941. – 187 с.

Іванцов, І. О. Повстання українського народу проти шляхетської Польщі, 1635–1638 рр. [Текст] / І. О. Іванцов. – К. : [Видавничий дім

«Академперіодика»], 2002. – 315 с. – (Бібліотека державного фонду фундаментальних досліджень).

Історія селянства Української РСР [Текст] : у двох томах. Том 1 : Від найдавніших часів до Великої жовтневої соціалістичної революції / ред. кол.: В. А. Дядиченко (відп. ред.), М. Ю. Брайчевський, М. Н. Лещенко, К. І. Стецюк. – К. : Наукова думка, 1967. – 548 с.

Історія Української РСР [Текст] : у 8-ми томах, 10-ти книгах. Т. 2 : Визвольна війна і возз'єднання України з Росією. Початок розкладу феодалізму зародження капіталістичних відносин (друга половина XVII–XVIII ст.) / ред. Г. Я. Сергієнко. – К. : Наукова думка, 1979. – 615 с.

Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції [Текст] : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – 282 с.

Корнієнко, О. М. Нариси військової історії України. Сумський слобідський козацький полк 1659–1765 рр. [Текст] : пам'яті краєзнавця Геннадія Терешковича Петрова (1936–1997) / О. М. Корнієнко. – К. : Наш час, 2008. – 488 с. : іл. – (Невідома Україна).

Корнієнко, О. М. «От де, люде, наша слава, слава України!» [Текст] : до 350-річчя перемоги під Конотопом / О. М. Корнієнко. – К. : ТОВ «Білоцерківська друкарня», 2009. – 50 с. : іл.

Кучернюк, М. Ф. Джерела про російсько-українські політичні зв'язки в роки Визвольної війни українського народу (1648–1654 рр.) [Текст] / М. Ф. Кученюк. – Львів : Вища школа, 1980. – 179 с.

Леп'явко, С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні [Текст] / С. Леп'явко. – Чернігів : Сіверянська думка, 1996. – 284 с.

Леп'явко, С. «Рятівники від турецької хмари»: запорожці і Хотинська війна 1621 р. [Текст] / С. Леп'явко. – К. : [ПП Наталя Брехуненко], 2013. – 63 с. : іл.

Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) [Текст] / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – 192 с.

Мицик, Ю. А. Історія України [Текст] : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 595 с.

Павленко, С. «Тиранське поводження росіян». Різня в Батурині 2 листопада 1708 р. [Текст] / С. Павленко. – К. : [ПП Н. Брехуненко], 2008. – 63 с. : іл.

Павленко, С. О. Загибель Батурина 2 листопада 1708 р. [Текст] / С. О. Павленко. – 2-ге вид. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 267 с.

Подорожний, Н. Е. Освободительная война украинского народа (1648–1654 гг.) / Н. Е. Подорожний. – М., 1939. – 86 с.

Полухін, Л. М. Кривоніс, Д. Нечай, І. Богун – народні герої Визвольної війни 1648–1654 рр. [Текст] / Л. Полухін. – К. : Політвидав України, 1954. – 40 с.

Свешніков, І. К. Битва під Берестечком [Текст] / І. К. Свешніков. – Львів : Слово, 1993. – 302 с.

Селянський рух на Україні. 1569–1647 рр. [Текст] : збірник документів і матеріалів / [упоряд.: Г. В. Боряк, К. А. Віслобоков, Т. Ю. Гирич та ін.]. – К. : Наукова думка, 1993. – 533 с.

Смолій, В. А. Українська національна революція XVII ст. (1648–1676 рр.) [Текст] / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 447 с.

Смолій, В. А. Формування соціальної свідомості народних мас України в ході класової боротьби, друга половина XVII–XVIII ст. [Текст] / В. А. Смолій. – К. : Наукова думка, 1985. – 264 с.

Степанков, В. С. Антифеодальна боротьба в роки Визвольної війни її вплив на формування Української держави (1648–1654 рр.) [Текст] / В. С. Степанков. – Львів : Світ, 1991. – 195 с.

Храбан, Г. Ю. Спалах гніву народного [Текст] : (антифеодальне народно-визвольне повстання на Правобережній Україні у 1768–1769) / Г. Ю. Храбан. – К. : Видавництво КПУ, 1989.

Чухліб, Т. Українська звитяга у Віденській битві народів 1683 року [Текст] / Т. Чухліб. – К. : [ПП Наталя Брехуненко], 2013. – 63 с. : іл. – (Серія «Перемоги української зброї»).

Швидько, Г. К. Історія України XVI–XVIII століття [Текст] : підручник для 8 класів середніх загальноосвітніх навчальних закладів / Г. К. Швидько. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К. : Генеза, 2003. – 302 с.

Щербак, В. Яків Острянін [Текст] : [запорозький ватажок у народному рухові 20–30-х рр. XVII ст.] / В. Щербак // Український історичний журнал. – 1997. – № 6. – С. 71-76.

Щербак, В. О. Антифеодальні рухи на Україні напередодні Визвольної війни 1648–1654 рр. – К. : Наукова думка, 1989. – 128 с.

Берестечко: поразка та героїзм [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 291-295.

Битва на Синіх Водах [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 240-241.

Битва під Батогом [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 295-299.

Битва під Берестечком [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 287-291.

Битва під Віднем [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 454-458.

Битва під Конотопом [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 352-357.

Битва під Пилявцями [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 266-270.

Богдан Хмельницький: Жовті Води. Корсунь [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 274-278.

Боротьба за возз'єднання Української держави (червень 1663 – серпень 1678 р.) [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 162-167.

Бутенко, В. І. Криштор Косинський [Текст] : [козацький ватажок, символ початку великого козацького руху, очолив перше в історії України козацько-селянське повстання у 1591–1595 рр.] / В. І. Бутенко // Історія та правознавство. – 2004. – № 5, березень. – С. 10-14.

Велике народне повстання під проводом Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.). Виникнення Гетьманщини [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ I. – С. 6-20.

Воєнні дії у 1649 р. Зборівська угода [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ IV. – С. 39-66.

Воєнні дії у 1653 р. Бої під Жванцем [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 92-94.

Воєнно-політичні події 1649–1653 рр. Національно-визвольні війни [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 104-111.

Гернер, К. Перемога шведів і козаків під Полтавою у 1709 році та її наслідки [Текст] : альтернативна історія : [до 300-річчя Полтавської битви] / К. Гернер // Всесвіт. – 2009. – № 9/10. – С. 167-169.

Гетьманування І. Брюховецького в Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 133-136.

Гетьманування І. Самойловича. Чигиринські походи [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 148-154.

Глодя, К. Берестечко і козаки: наші, донські та кубанські [Текст] : [минає 362 роки від дня битви під Берестечком] / К. Глодя // Голос України. – 2013. – № 106, 8 червня. – С. 22.

Горак, І. Гетьман Богдан Хмельницький і соціальні групи України в Національно-визвольній революції 1648–1657 років [Текст] / І. Горак // Історія України. – 2005. – № 41, листопад. – С. 5-7.

Громадянська війна в Україні (Україна-Руїна) [Текст] // Багацький, В. В. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – С. 168-178.

Громадянська війна і поділ козацької України на два гетьманства (вересень 1657 – червень 1663 р.) [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-тє вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 157-162.

Десятов, Д. Л. Участь Чорноморського козацького війська в російсько-турецькій війні 1787–1791 рр. [Текст] : [пролог трагедії] / Д. Л. Десятов // Історія та правознавство. – 2006. – № 29, жовтень. – С. 4-6.

Дубов, В. Овіяний козацькою славою [Текст] : 300 років з того часу, коли пішов із життя Семен Палій, з ім'ям якого пов'язана визвольна боротьба українського народу XVII–XVIII ст. / В. Дубов // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 164, 7 вересня. – С. 12.

З нових джерел до історії повстання 1591–1596 рр. [Текст] : документи та матеріали : [повстання проти гніту Речі Посполитої підняли запорозькі козаки на чолі з Криштофом Косинським та Северином Наливайком, яке відкрило серію національно-визвольних повстань кінці XVI – першої половини XVII ст., завершених Національно-визвольною війною українського народу 1648–1658 рр.] / упоряд. Ю. А. Мицик // Український історичний журнал. – 2002. – № 2. – С. 69-76.

Закінчення російсько-турецької війни. Бахчисарайський та «Вічний» мир [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 159-162.

Запорозжя та його роль у суспільному і державному житті України (середина й друга половина XVII ст., боротьба Запорозжя з Кримським ханством [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 154-159.

Зуб, Т. О. Боротьба українського козацтва з чужоземними загарбниками. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний [Текст] : [урок для 8 класу] / Т. О. Зуб // Історія та правознавство. – 2011. – № 5. – С. 36-38.

Кирієнко, О. Битва під Берестечком: версія істориків [Текст] : історичний нарис / О. Кирієнко // Історія в школі. – 2012. – № 1. – С. 1-6.

Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 136-139.

Козацько-селянські повстання наприкінці XVI – на початку XVII ст. [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 129-135.

Корнієнко, О. М. Сумський козацький полк і повстання К. Булавіна 1708 року [Текст] : до 300-річчя Донського походу / О. М. Корнієнко // Сумська старовина. – 2008. – № XXIV. – С. 75-81.

Корнієнко, О. М. Сумський Слобідський козацький полк і повстання Булавіна 1708 року [Текст] / О. М. Корнієнко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 66-72.

Кримський похід 1687 р. Обрання на гетьманство І. Мазепи. Коломацькі статті [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 163-167.

Кудря, З. В. Україна в подіях Північної війни. Повстання гетьмана Мазепи [Текст] / З. В. Кудря // Історія та правознавство. – 2009. – № 11. – С. 15-17.

Леп'явко, С. А. С. Наливайко і повстання 1591–1596 рр. у пам'яті сучасних нащадків [Текст] : пошуки та знахідки / С. А. Леп'явко // Український історичний журнал. – 1992. – № 2. – С. 131-138.

Марченко, М. Доба героїчних походів. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. Хотинська війна [Текст] : (історія України : 5 клас) / М. Марченко // Історія в школі. – 2013. – № 11/12. – С. 33-35.

Мицик, Ю. А. Два публіцистичні трактати про причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. [Текст] : [Сентенція про заспокоєння Війська Запорозького одного польського шляхтича ; Відповідь на цю сентенцію про заспокоєння Війська Запорозького 1649 р.] / Ю. А. Мицик // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 122-125.

Морські походи Сагайдачного [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 186-190.

Найман, О. Єврейські громади України під час селянсько-козацьких повстань [Текст] : [кінець XVI ст. – II половина XVIII ст.] / О. Найман // Історія в школі. – 2006. – № 4. – С. 44-48.

Найман, О. Єврейські громади України під час селянсько-козацьких воєн [Текст] / О. Найман // Історія в школі. – 2006. – № 7/8. – С. 49-53.

Національно-визвольна боротьба в 1648–1657 рр. і формування козацько-гетьманської держави [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – Розділ VII. – С. 78-91.

Національно-визвольна боротьба на Правобережжі та західноукраїнських землях у середині та другій половині XVIII ст. [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 172-177.

Національно-визвольні повстання українського народу 20–30-х рр. XVI ст. [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 92-97.

Національно-визвольні рухи у XVIII ст. [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-тє вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 189-194.

Ніколайчук, Д. Методика організації та проведення уроку-лабораторного заняття на тему: «Українсько-російський договір 1654 р. про водження Національно-визвольної війни» [Текст]: [історія України : 8 клас] / Д. Ніколайчук, Н. Загребельна // Історія в школі. – 2013. – № 11/12. – С. 46-47.

Омелянчук, І. Козацький дух везуть із Берестечка [Текст]: Україна відзначає 360-ту річницю битви, що стала передвісником нашої незалежності / І. Омелянчук // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 115, 25 червня. – С. 4.

Павленко, С. «Град пожегше, и люди избите, и монастырь пограбиша» [Текст]: 770 років тому монголо-татари завоювали Лівобережжя України [1279 р.] / С. Павленко // Голос України. – 2009. – № 209, 5 листопада. – С. 27.

Павленко, С. Віденська битва, або Як козаки османців долали [Текст]: [до 330 річчя битви 1683 р., яка відзначалася 12 вересня] / С. Павленко // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 167, 14 вересня. – С. 10.

Повстання 1668 р. на Лівобережжі. Гетьманування Д. Многогрішного. Угода гетьмана П. Дорошенка з Туреччиною [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – С. 138-148.

Повстання в Україні в 1649–1653 рр. і їх вплив на боротьбу білоруського і польського селянства [Текст] // Історія селянства Української РСР : у двох томах / ред. кол.: В. А. Дядиченко (відп. ред.), М. Ю. Брайчевський, М. Н. Лещенко, К. І. Стецюк. – К. : Наукова думка, 1967. – Том 1 : Від найдавніших часів до Великої жовтневої соціалістичної революції. – С. 150-157.

Політичний розкол України в ході громадянської війни. Гетьманство Юрія Хмельницького [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх

часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 96-99.

Похід козацько-селянських військ у Галичину [Текст] // Історія селянства Української РСР : у двох томах / ред. кол.: В. А. Дядиченко (відп. ред.), М. Ю. Брайчевський, М. Н. Лещенко, К. І. Стецюк. – К. : Наукова думка, 1967. – Том 1 : Від найдавніших часів до Великої жовтневої соціалістичної революції. – С. 146-149.

Початок Великого повстання [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ II. – С. 20-29.

Початок національно-визвольної війни українського народу 1648–1658 рр. [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 98-104.

Причини, характер там рушійні сили, періодизація національно-визвольної війни українського народу 1648–1657 р. [Текст] // Багацький, В. В. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – С. 156-157.

Продовження Великого повстання у 1650–1651 рр. Білоцерківська угода [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ V. – С. 66-78.

Репан, О. Мобілізація козаків Гетьманщини для воєнних походів у 1735–1739 роках [Текст] / О. Репан // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 18-30.

Різаліті, Р. Доба Хмельницького в Україні у світлі хроніки міста Лукки [Текст] : питання вітчизняної історії в зарубіжних дослідженнях : [визвольна війна в Україні під проводом Б. Хмельницького і створення в ході її козацької держави; вивчення староіталійських джерел відомим славістом, професором Флорентійського університету Ренато Різаліті...] / Р. Різаліті // Український історичний журнал. – 1999. – № 3. – С. 138-142.

Розгортання національно-визвольної боротьби (лютий 1648 – серпень 1657 р.) [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 146-154.

Російсько-шведська війна 1700–1721 [Текст]: [Північна війна] // Коваленко, О. П. Сіверщина від сивої давнини до сьогодення : історичні нариси / О. П. Коваленко. – [Суми]: ЗАТ «ІСА-Інтерпапір», 2009. – Розділ десятий. – С. 156-193.

Сисин, Ф. Хмельниччина та її роль в утворенні модерної української нації [Текст] : [розвиток національної свідомості наприкінці 40-х рр. XVII ст.; національні почуття надихали на повстання] / Ф. Сисин // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. С. 67-76.

Смолій, В. Українська національна революція 1648–1676 рр. крізь призму століть [Текст] / В. Смолій, В. С. Степанков// Український історичний журнал. – 1998. – № 1. – С. 3-23 ; № 2. – С. 3-25.

Сокальський, В. В. Визвольна війна українського народу (1648–1657 рр.) [Текст] : 5 клас / В. В. Сокальський // Історія та правознавство. – 2006. – № 3, січень. – С. 24-26.

Створення козацького війська. Воєнні дії влітку – восени 1648 р.[Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ III. – С. 30-39.

Стецюк, К. І. Визвольна війна 1648–1654 рр. [Текст] / К. І. Стецюк // Історія селянства Української РСР : у двох томах / ред. кол.: В. А. Дядиченко (відп. ред.), М. Ю. Брайчевський, М. Н. Лещенко, К. І. Стецюк. – К. : Наукова думка, 1967. – Том 1: Від найдавніших часів до Великої жовтневої соціалістичної революції, розділ V. – С. 138-162.

Трухан, О. Урок на тему «Україна в подіях Північної війни» [Текст] : історія України : 8 клас / О. Трухан // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 8-17.

Українська національна революція [Текст]: [середина XVII ст.] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 140-167.

Українська революція XVII ст. Створення козацької держави [Текст] // Багацький, В. В. Історія України : підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич ; МОН України. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Алерта, 2010. – Тема VII. – С. 149-178.

Українсько-московський договір 1654 р. Продовження Національно-визвольної війни [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 116-125.

Хід Великого повстання у 1653 р. Перехід Гетьманщини під зверхність царя [Текст] // Мельник, А. Т. Боротьба за українську державність (XVII ст.) / А. Т. Мельник. – К. : Освіта, 1995. – Розділ VII. – С. 89-100.

Хмельницький: облога Львова [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 270-274.

Хотинська битва [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 195-199.

Чухліб, Т. В. Мазепинська Україна у Північній війні 1700–1721 років: особливості міжнародного становища та зміни політико-правового статусу [Текст] : 300 років Полтавської битви / Т. В. Чухліб // Історична пам'ять : науковий збірник / Полтавський нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка ; ред. кол.: В. О. Пащенко, Ю. В. Волошин, Б. В. Год [та ін.]. – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2009. – № 2. – С. 4-9.

Юрій Кульчицький – герой Відня [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 449-454.

7. Культура козацької епохи в історичному вимірі

Абрамович, С. Д. Світова та українська культура [Текст] : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – 342 с.

Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі (IX–XVII століття) [Текст] / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – 495 с.

Герасименко, Б. Українська культура на Кубані [Текст] : історико-культурологічний нарис / Б. Герасименко. – Тернопіль : Просвіта, 2006. – 35 с.

Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – 651 с.

Історія української культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. Ю. Павлової ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 343 с.

Культура і побут населення України [Текст] : навчальний посібник для вузів / В. І. Наулко. – К. : Либідь, 1991. – 232 с. : іл.

Культура і побут населення України [Текст] : навчальний посібник для вузів / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко [та ін.]. – 2-ге вид., доповн. та переробл. – К. : Либідь, 1993. – 285 с. : іл.

Маланюк, Є. Нариси з історії нашої культури [Текст] / Є. Маланюк. – К. : АТ «Обереги», 1992. – 81 с.

Будівництво Хмельниччини [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 503-504.

Будови Самойловича [Текст] : [гетьман Іван Самойлович] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 511-513.

Будянський, Д. В. Риторичні засади української культури козацької доби [Текст] / Д. В. Будянський // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 5 (39). – С. 44-53.

Власов, В. Історія української культури кінця XVII–XVIII століть [Текст] : [матеріали до уроків] / В. Власов // Історія в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 26-35.

Господарська і матеріальна культура українців [Текст] // Культура і побут населення України : навчальний посібник для вузів / В. Наулко. – К. : Либідь, 1991. – Розділ 2. – С. 49-60.

Гурток Плетенецького. Інокентій Гізель [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 153-160.

Доба Мазепи [Текст] : [будівництво, малярство, церкви, палати тощо, портрети й портретні ікони, гравюри на міді або ритовина] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 513-520.

Друкарство [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 132-133.

Дутчак, В. Бандура в козацькому війську України [Текст] / В. Дутчак // Народна творчість та етнографія. – 1994. – № 1. – С. 70-73 : іл.

Європейська слава козацтва [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 205-208.

Желіба, О. Культура України в період Гетьманщини [Текст] : план-конспект уроку : 8 клас / О. Желіба // Історія України. – 2005. – № 16, квітень. – С. 9-10, 15-17.

Збереження пам'ятки [Текст] : [велич будівельного і мистецького руху доби Хмельниччини] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 504-506.

«Історія Русів» [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 275-276.

Капустіна, Н. Реєстрований козак української культури [Текст] : [Яворницький Д. І.] / Н. Капустіна // Культура і життя. – 2005. – № 20/21. – С. 8.

Кривоший, О. Євангеліє княгині Заславської [Текст] : сценарії повсякденного життя елітної жінки в культурному просторі України середини XVI століття / О. Кривоший // Історія в школі. – 2011. – № 4. – С. 13-21.

Кривоший, О. Жінка в культурному в просторі Запоріжжя. Межі присутності [Текст] // Історія в школі. – 2011. – № 9. – С. 15-23.

Культура України XIV – першої половини XVII ст. [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 74-77.

Культура України в другій половині XVII–XVIII століть [Текст] // Мицик, Ю. А. Історія України : навчальний посібник для використання у загальноосвітніх навчальних закладах / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – С. 188-198.

Культура України наприкінці XVII – у XVIII ст. [Текст] // Бойко, О. Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 4-тє вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – С. 191-200.

Курдюк, М. Тривоги гетьманської садиби [Текст] : [хутір Тростянець та садиба Скоропадських] / М. Курдюк // Голос України. – 2013. – № 204, 31 жовтня. – С. 22.

Мелентій Смотрицький [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 140-144.

Наука [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 130-132.

Наулко, В. І. Культура традиційна і сучасна [Текст] / В. І. Наулко // Культура і побут населення України : навчальний посібник для вузів / В. Наулко. – К. : Либідь, 1991. – С. 198-214.

Нова культура [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 162-171.

Плешко, С. С. Розвиток науки і техніки наприкінці XVIII – у XIX ст. [Текст] : всесвітня історія : 9 клас / С. С. Плешко // Історія та правознавство. – 2015. – № 1/2, січень. – С. 38-43.

Реп'янська, В. А. Глухів – осередок музично-театральної культури України XVIII століття [Текст] : (курс «Художня культура» : 9 клас) / В. А. Реп'янська // Мистецтво в школі. – 2012. – № 4. – С. 13-17.

Савицький, П. Кілька міркувань по історію української архітектури [Текст] : [внесок козацької старшини у розвиток архітектури] / П. Савицький // Сучасність. – 1993. – № 4. – С. 142.

Сас, П. М. Політична свідомість і соціокультурні орієнтації козацтва [Текст] / П. М. Сас // Історія України. – 2001. – № 40, жовтень. – С. 1-3 ; № 41, листопад. – С. 4-5.

Струкевич, О. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини [Текст] : проблеми української медієвістики / О. Струкевич // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 49-59.

Ткачук, В. Феномен козацької республіки. Вивчення теми «Українська культура кінця XVI – середини XVII ст.» [Текст] / В. Ткачук // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 51-54.

Українська культура в боротьбі за існування (XVIII–XIX ст.) [Текст] // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 300-317.

Українська культура в епоху Відродження та Реформації (XIV–XVII ст.) [Текст] // Історія української культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. Ю. Павлової ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – Розділ 5. – С. 158-180.

Українська культура гетьманської епохи (XIV–XVII ст.) // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 285-299.

Українська наука й освіта // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 303-305.

Феномен козацької культури [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 174-177.

Формування культури Нового часу. Соціально-політичні ідеали Просвітництва [Текст] // Європитання та українська культура в нарисах : навчальний посібник / за ред.: І. З. Цехмістро, В. І. Штанько, В. С. Старовіт, В. М. Леонт'євої. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – С. 101-113.

Яцько Остринин. Дмитро Гуня [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 232-235.

7.1 Етикет. Лицарство.

Божко, О. Виникнення українського козацтва та Запорізької Січі. Як і чому виник етикет [Текст] / О. Божко // Історія та правознавство. – 2009. – № 14. – С. 9-13.

Війна і лицарство [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 62-70.

Гармонійне поєднання культів високої моральності і фізичної досконалості епохи Запорізької Січі як ідеал сучасної системи національного виховання [Текст] // Учитель. – 1998. – № 1. – С. 44.

Гурбик, С. Урок на тему «Образи лицарів-оборонців рідної землі – Б. Хмельницького та С. Морозенка в українських історичних піснях» [Текст] / С. Гурбик // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 9. – С. 9-13.

Руденко, Ю. Козацько-лицарські виховні ідеали [Текст] / Ю. Руденко // Освіта. – 2004. – 18 серпня – С. 2.

Стороженко, І. Лицарська гіпотеза утворення Запорозької Січі [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2003. – № 5. – С. 29-47.

Тематичний вечір «Українське лицарство» [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 9-13.

7.2 Духовність. Доброчинність

Коцур, В. А. Благодійність козацької старшини (середина XVII–XVIII ст.): сучасна українська історіографія [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / В. А. Коцур ; МОН України, Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний ун-т ім. Г. Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2014. – 21 с.

Барна, О. А. Побут і духовне життя запорожців [Текст] : [вступ до історії 5 класу] / О. А. Барна // Історія та правознавство. – 2011. – № 29. – С. 28-29.

Вечерський, В. Меценатство української еліти в глухівський період Гетьманщини [Текст] / В. Вечерський // Сучасність. – 1997. – № 3. – С. 35-44 : фот.

Гармонійне поєднання культур високої моральності і фізичної досконалості епохи Запорізької Січі як ідеал сучасної системи національного виховання [Текст] // Учитель. – 1998. – № 1. – С. 44.

Денисенко, В. Гетьман Мазепа і духовна освіта [Текст] / В. Денисенко // Пам'ять століть. – 2009. – № 1/2. – С. 155-158.

Іванова, Н. І. Духовне життя в українських землях наприкінці України в XVIII – у першій половині XIX ст. [Текст] / Н. І. Іванова // Все для вчителя. – 2010. – № 4/5. – С. 83-90.

Лазечко, П. Меценати української культури [Текст] : [К. Острозький, П. Конашевич-Сагайдачний, А. Могила, І. Мазепа, К. Розумовський] / П. Лазечко, Л. Лазечко // Дзвін. – 2003. – № 2. – С. 116-130 : портр.

Меценатство Петра Могили [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 502-503.

Савицький, П. Кілька міркувань по історію української архітектури [Текст] : [внесок козацької старшини у розвиток архітектури] / П. Савицький // Сучасність. – 1993. – № 4. – С. 142.

Ступак, Ф. Доброчинність епохи козаччини [Текст] / Ф. Ступак // Київська старовина. – 2003. – № 4. – С. 17-23.

8. Освіта та шкільництво у запорізьких козаків

Голубченко, В. Ю. Освітянська Сумщина в козацьку добу (XVII–XVIII ст.) // Патріотичне виховання української молоді засобами фізичної культури та козацької педагогіки [Текст] : збірник наукових праць / В. Ю. Голубченко. – Суми : СумДПУ, 2001.

Грамотність, канцелярія і школа у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 309-312.

Денисенко, В. Гетьман Мазепа і духовна освіта [Текст] / В. Денисенко // Пам'ять століть. – 2009. – № 1/2. – С. 155-158.

Кудинов, Д. «Не жди благодетель, кто сам их не оказывает» [Текст] : отечественная школа благотворительности от Киевской Руси до Запорожской Сечи / Д. Кудинов // Ваш шанс. – 2010. – № 39, 29 сентября – 6 октября. – С. 29 А.

Мазур, П. На Запорозьку Січ... до школи [Текст] / П. Мазур // Освіта. – 2006. – № 6, 8 лютого. – С. 15.

Нове шкільництво [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 120-133.

Посохова, Л. Вчителювання студентів православних колегіумів України XVIII ст. у родинах козацької старшини [Текст] / Л. Посохова // Київська старовина. – 2008. – № 5. – С. 3-18.

Становлення освітньої системи на Україні [Текст] // Історія української культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. Ю. Павлової ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – С. 183-189.

Українська наука й освіта // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 303-305.

Цьось, А. Бойовитість духу, порив до життя [Текст] : (система фізичного і психологічного виховання запорозьких козаків) / А. Цьось // Рідна школа. – 1995. – № 1. – С. 5-10.

Яременко, М. Характерні риси латинського шкільництва Гетьманщини [Текст] : на прикладі Переяславського колегіуму / М. Яременко // Київська старовина. – 2011. – № 2. – С. 13-33.

9. Здоров'я, фізична досконалість, бойовитість духу та спортивне життя козаків

Буренко, Н. «Відважний дух, тверда рука...» [Текст] : образ Івана Мазепи в поемі Джорджа Байрона «Мазепа», історична основа та романістичний міф у творі : урок світової літератури : 9 клас / Н. Буренко // Всесвітня література в сучасній школі. – 2015. – № 2, лютий. – С. 28-31.

Вертікова, І. Козака і кулі не беруть? [Текст] : на Сумщині відроджують традиції характерників та козацьких бойових мистецтв / І. Вертікова // Сумщина. – 2012. – № 105, 21 листопада. – С. 10.

Гармонійне поєднання культів високої моральності і фізичної досконалості епохи Запорізької Січі як ідеал сучасної системи національного виховання [Текст] // Учитель. – 1998. – № 1. – С. 44.

Гончарук, Н. Гопак боевой [Текст] : в Сумском клубе боевого гопака современные казаки в искусство традиционного украинского единоборства добавляют и свои элементы / Н. Гончарук // Панорама. – 2011. – № 52, 21–28 декабря. – С. А 6.

Каюков, В. Козацькі забави [Текст] / В. Каюков // Дивослово. – 1995. – № 1. – С. 58-60.

Лях, М. В. Фізичне виховання молоді козацької доби та учнів козацьких класів сучасної школи [Текст] : [є згадка про кафедру педагогічної творчості та освітніх інновацій СумДПУ, де впродовж 14 років діє студентське товариство «Козацтво Запорозьке» та про козацьку молодь Сумщини] / М. В. Лях // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 7 (41). – С. 295-303.

Пастернак, А. Козацька медицина [Текст] : [про козацьку зачіску] / А. Пастернак // Валеологія. – 2009. – № 9/10, травень. – С. 40.

Секрети здоров'я козаків Запорізької Січі [Текст] // Здоров'я і довголіття. – 2008. – № 30, 5–11 серпня. – С. 2.

Федорченко, А. Як козаки до Олімпіади готувалися [Текст] : інноваційний урок фізичної культури : 5 клас / А. Федорченко // Здоров'я та фізична культура. – 2008. – № 25, вересень. – С. 17-20.

Ціборовський, О. М. Охорона здоров'я в Українській Державі [Текст] : [доба Гетьманщини] / О. М. Ціборовський // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2007. – № 2. – С. 147-152.

Цьось, А. Бойовитість духу, порив до життя [Текст] : (система фізичного і психологічного виховання запорозьких козаків) / А. Цьось // Рідна школа. – 1995. – № 1. – С. 5-10.

10. Релігія, вірування та церковне життя. Православ'я в духовній культурі козаків

Візер, С. О. Роль православної та уніатської церков у національно-визвольному русі в Україні у 1596–1686 рр. [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук / С. О. Візер. – К., 2004. – 20 с.

Відновлення Української православної церкви [Текст] : [митрополит Іов Борецький склав від імені «народу руського» трактат під назвою «Протестація» (1621 р.), де відстоював право українського і білоруського православного населення на свою церкву і віру, засуджував насильництво запровадження унії, утиска православних у Речі Посполитій] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 72-74.

Волошин, Ю. Поселення російських старообрядців на території Гетьманщини у XVIII ст. [Текст] : [історіографія проблеми] / Ю. Волошин // Історичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 68-80.

Волошин, Ю. Старовіри Гетьманщини в генеральному описі Лівобережної України 1765–1769 рр. [Текст] / Ю. Волошин // Київська старовина. – 2002. – № 2. – С. 117-142.

Демочко, В. Роль козацтва у відновленні та розвитку церковного життя в Україні у першій половині XVII ст. [Текст] / В. Демочко // Історія України. – 2004. – № 38, жовтень. – С. 1-4.

За церкву і народність [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 246-258.

Заїка, С. А. Вплив Берестейської унії на релігійне життя в Україні. Історія України [Текст] : 8 клас / С. А. Заїка // Історія та правознавство. – 2012. – № 5. – С. 5-8.

Ігнат'єва, А. В. Берестейська унія 1596 р. Церковне життя в другій половині XVII ст. [Текст] : історія України : 8 клас / А. В. Ігнат'єва // Історія та правознавство. – 2012. – № 22/23. – С. 31-32.

Ісаєвич, Я. Зв'язки братств із запорозьким козацтвом у XVIII ст. [Текст] / Я. Ісаєвич // Київська старовина. – 1992. – № 1. – С. 7-21. – Бібліогр.: с. 11.

Кривоший, О. Євангеліє княгині Заславської [Текст] : сценарії повсякденного життя елітної жінки в культурному просторі України середини XVI століття / О. Кривоший // Історія в школі. – 2011. – № 4. – С. 13-21.

Кузьмук, О. Межигірський монастир і Запорізька Січ [Текст] / О. Кузьмук // Київська старовина. – 2003. – № 3. – С. 21-44.

Кукушкіна, М. О. Православ'я в традиціях козаків [Текст] : виховний захід / М. О. Кукушкіна // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2012. – № 10. – С. 35-37.

Манжела, Б. На прабатьківщині засновника Сум [Текст] : [Білоцерківщина; Г. Кондратьєв; у відкритті Храму Миколи Чудотворця брала участь делегація сумських козаків] / Б. Манжела // Суми і сумчани. – 2007. – № 42, 19 жовтня. – С. 12.

Манжела, Б. Сумщина – земля козацька [Текст] : [14 жовтня – Покрова Пресвятої Богородиці; Покровителька козаків] / Б. Манжела // Суми і сумчани. – 2007. – № 41, 12 жовтня. – С. 12-13.

Мелентій Смотрицький [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 140-144.

Мусульманські сусіди запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 237-244.

Попович, М. Козаки і віра [Текст] / М. Попович // Українська культура. – 1998. – № 7. – С. 31.

Посохова, Л. Вчителювання студентів православних колегіумів України XVIII ст. у родинях козацької старшини [Текст] / Л. Посохова // Київська старовина. – 2008. – № 5. – С. 3-18.

Самарський Пустельно-Миколаївський монастир [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 224-233.

Сапожников, І. Війська Запорізького Січова церква Покрови Пресвятої Богородиці [Текст] : [в часи Нової Запорозької Січі головною святинєю для козаків була Військова (січова) церква Покрови Пресвятої Богородиці] / Сапожников // Київська старовина. – 2003. – № 6. – С. 43-50.

Сас, П. М. Посольство Війська Запорізького до московського царя Михайла Федоровича (1620 р.) [Текст] : [прийом, дипломатичний церемоніал та декларації намірів; православні конфесійні питання; посольський побут запорожців у Москві, посольські подарунки царя; прийом у боярській думі; укладання московсько-запорозької угоди 1620 р.] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2003. – № 6. – С. 16-28 ; 2004. – № 1. – С. 3-20.

Сас, П. М. Чи вступали запорожці до Ліги християнської міліції? [Текст] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2009. – № 1. – С. 84-102.

Становище християн у мусульманській неволі [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. Т. 1. – С. 246-251.

У лізі християнської міліції [Текст] // Сергійчук, В. І. Іменем Війська Запорізького: українське козацтво в міжнародних відносинах (XVI – середини XVII століття) / В. І. Сергійчук. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – С. 57-93.

Харишин, М. В. Богдан Хмельницький та Українська православна церква (1648–1657 рр.) [Текст] / М. В. Харишин // Український історичний журнал. – 1995. – № 4. – С. 92-100 ; № 5. – С. 57-66.

Хвостенко, Г. Таємниці славгородського храму [Текст] / Г. Хвостенко // Сумщина. – 2008. – № 54, 17 травня. – С. 4.

Християнські сусіди запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 252-263.

Церква та міжконфесійні стосунки в Україні. Берестецька церковна унія та її наслідки [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 67-72.

Церковний лад запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 192-223.

Шуляк, В. Підтримка козацького руху українським та світовим православним духовенством [Текст] / В. Шуляк // Історія в школі. – 2009. – № 5/6. – С. 24-28.

Щербак, В. Козацтво і православ'я [Текст] / В. Щербак // Київська старовина. – 1993. – № 5. – С. 71-77.

11. Українська жінка козацької доби

Вигівська, О. В. Суспільно-правове становище жінок податних станів на Волині наприкінці XVII – у 70-х рр. XIX ст. [Текст] : автореф. дис. ... канд. історичних наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / О. В. Вигівська ; МОН України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2013. – 18 с.

Быкова, Ю. Воплощение материнства и жертвенности [Текст] : к вопросу о трактовке образа матери в повести Н. Гоголя «Тарас Бульба» / Ю. Быкова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2009. – № 5. – С. 50-51.

Величко, Ю. Рівна серед рівних [Текст] : [жінка в період зародження та розквіту козацтва] / Ю. Величко // Урядовий кур'єр. – 2007. – № 43, 7 березня. – С. 6.

Дзюба, О. Чи писав гетьман Іван Мазепа листи Мотрі Кочубеївні? [Текст] / О. Дзюба // Український історичний журнал. – 2009. – № 6. – С. 16-24.

Дружини гетьмана [Текст] : [Б. Хмельницький та Ганна Сомкіна й Гелена (Олена, Мотрона)] // Голос України. – 2007. – № 42, 7 березня. – С. 16-17.

Дяченко-Лисенко, Л. Феномен особистості українки XVI ст. Анастасії-Роксолани [Текст] : урок у 8 класі за повістю О. Назарука «Роксоляна» / Л. Дяченко-Лисенко, С. Коваленко // Дивослово. – 2009. – № 2. – С. 50-53.

Желіба, О. Культура України в період Гетьманщини [Текст] : план-конспект уроку : 8 клас / О. Желіба // Історія України. – 2005. – № 16, квітень. – С. 9-10, 15-17.

Котовська, Л. Б. Спортивно-мистецьке свято «Я козачка твоя» [Текст] : [позакласний виховний захід] / Л. Б. Котовська // Все для вчителя. – 2013. – № 9, вересень. – С. 97-99.

Кривоший, О. «Жінка в історії козацького Запоріжжя» [Текст] : навчальна програма курсу за вибором для учнів 8 класу основної школи та

10–11 класів суспільно-гуманістичного напрямку старшої школи / О. Кривоший // Історія в школі. – 2013. – № 10. – С. 18-21.

Кривоший, О. Євангеліє княгині Заславської [Текст] : сценарії повсякденного життя елітної жінки в культурному просторі України середини XVI століття / О. Кривоший // Історія в школі. – 2011. – № 4. – С. 13-21.

Кривоший, О. Жінка в культурному в просторі Запоріжжя. Межі присутності [Текст] // Історія в школі. – 2011. – № 9. – С. 15-23.

Кривоший, О. Побут та повсякденність жінок козацького Запорожжя у змісті шкільної історії: вимога часу чи забаганка науковців? [Текст] / О. Кривоший // Історія в школі. – 2013. – № 10. – С. 12-17.

Мушинський, В. Роль жінки в історії українського суспільства XVII–XVIII ст. [Текст] / В. Мушинський // Історія в школі. – 2013. – № 10. – С. 6-11.

Таїрова-Яковлева, Т. Г. До питання про повсякденне життя представниць козацько-старшинських родин початку XVIII ст. [Текст] / Т. Г. Таїрова-Яковлева // Український історичний журнал. – 2008. – № 3. – С. 202-208.

Чухліб, Т. Король над козаками та його дружина-«отаманша» [Текст] : [про Яна III Собеського із Речі Посполитої та його дружину Марію Казимира д'Артуен] / Т. Чухліб // Історія України. – 2003. – № 7, лютий. – С. 1-5.

12. Козацькі традиції як етнографічні цінності

Алексеева, Н. О. А на ньому шати дорогії... [Текст] : [національний одяг та козацьке вбрання XVII ст.] / Н. О. Алексеева // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2004. – № 33, листопад. – С. 15-17.

Апанович, О. Агрокультура українського козацтва [Текст] / О. Апанович // Історія в школах України. – 1998. – № 3. – С. 14-19.

Барна, О. А. Побут і духовне життя запорожців [Текст] : [вступ до історії 5 класу] / О. А. Барна // Історія та правознавство. – 2011. – № 29. – С. 28-29.

Божко, О. Виникнення українського козацтва та Запорізької Січі. Як і чому виник етикет [Текст] / О. Божко // Історія та правознавство. – 2009. – № 14. – С. 9-13.

Бойко, Л. «Так ось вона Січ!» [Текст] : бойове товариство, побут і звичаї запорожців у повісті М. Н. Гоголя «Тарас Бульба» / Л. Бойко // Зарубіжна література. – 2012. – № 21, листопад. – С. 6-9.

Вертікова, І. Козака і кулі не беруть? [Текст] : на Сумщині відроджують традиції характерників та козацьких бойових мистецтв / І. Вертікова // Сумщина. – 2012. – № 105, 21 листопада. – С. 10.

Віміні, А. Реляція про походження та звичаї козаків [Текст] / Альберто Віміні ; пер. з італ. К. Константиненко // Київська старовина. – 1999. – № 5. – С. 64-69.

Гайдук, С. Козацькі листоноші [Текст] / С. Гайдук // Берегиня. – 2007. – № 4. – С. 83-85.

Гнатюк, В. М. Пріоритети козацьких звичаїв і традицій у системі національного виховання [Текст] / В. М. Гнатюк // Освіта. – 2006. – № 31, 9–16 серпня. – С. 6-7.

Голубєва, І. В. Типологія українського посуду центральної Слобожанщини козацької доби [Текст] / І. В. Голубєва, В. В. Колода, А. В. Кущенко // Археологія. – 2008. – № 1. – С. 20-27.

Денисенко, С. Великдень на хуторах Полтавських козаків (кін. XIX – поч. XX ст.) [Текст] / С. Денисенко // Освіта. – 1995. – 12 квітня. – С. 7.

Добірка рецептів українських страв [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – Розділ IV. – С. 131-146.

Добрянський, В. Про шаблі козацького часу [Текст] / В. Добрянський // Музеї України. – 2008. – № 2. – С. 17-19.

Довженко, В. Музичний побут України в «Енеїді» [І. Котляревського] [Текст] / В. Довженко // Народна творчість та етнографія. – 1969. – № 6. – С. 56-59.

Домашнє життя запорізьких козаків у Січі, на зимівках і бурдюгах [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 181-190.

Запорізькі військові клейноди [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 169-173.

Козацька символіка [Текст] // Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – С. 57-58.

Козацький устрій [Текст] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 200-204.

«Козацькі розваги» ; «Ми роду козацького нащадки» ; «Козацькі забави» [Текст] : національні традиції : [сценарії свят] / Г. М. Ізотова, Л. Є. Пуківська, В. І. Брюхович // Фізичне виховання в школах України. – 2010. – № 9. – С. 42-47.

«Козацькі страви» [Текст] : [заняття гуртка молодих кухарів] // Позакласний час. – 2009. – № 17/18. – С. 58-60.

Константиненко, К. «Реляція про походження та звичаї козаків» Альберто Віміні: історія, уява, реальність [Текст] : джерела з історії України / К. Константиненко // Київська старовина. – 1999. – № 5. – С. 50-64.

Кривоший, О. Побут та повсякденність жінок козацького Запорожжя у змісті шкільної історії: вимога часу чи забаганка науковців? [Текст] / О. Кривоший // Історія в школі. – 2013. – № 10. – С. 12-17.

Кукушкіна, М. О. Православ'я в традиціях козаків [Текст] : виховний захід / М. О. Кукушкіна // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2012. – № 10. – С. 35-37.

Латанський, С. Рушник козацького краю [Текст] / С. Латанський // Народне мистецтво. – 2006. – № 3/4. – С. 58-59.

Манько, М. О. Вексильно-геральдичні символи Сумського козацького полку та його сотень [Текст] / О. Манько // Матеріали 4-ої Сумської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. – Суми, 2001. – С. 226-234.

Ніколаєва, Т. О. Народний одяг [Текст] / Т. О. Ніколаєва, Г. С. Щербій // Культура і побут населення України : навчальний посібник для вузів / В. Наулко. – К. : Либідь, 1991. – С. 96.

Одяг та озброєння запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 156-168.

Омельчук, В. Козацькі традиції – в сучасному світі [Текст] : [в Україні] / В. Омельчук // Персонал. – 2006. – № 22, 31 травня. – С. 7.

Павленко, І. Новорічні свята і обряди з Запорізької Січі і фольклор півдня України [Текст] / І. Павленко // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 6. – С. 9-19.

Павленко, С. Мазепа: «Кордони я собі ті осаджу» [Текст] : згідно з «Вічним миром» 1686 року землям від Києва до Чигирини належало «быть в пусте всегда» : [примусове переселення українців з Правобережжя на Лівобережжя] / С. Павленко // Голос України. – 2015. – № 10, 22 січня. – С. 5.

Палійчук, Ю. Про козаків, Ночлан'дію й український календар... [Текст] / Ю. Палійчук, Є. Палійчук // Науковий світ. – 2010. – № 1. – С. 28-30.

Пастернак, А. Козацька медицина [Текст] : [про козацьку зачіску] / А. Пастернак // Валеологія. – 2009. – № 9/10, травень. – С. 40.

Паюк, О. В. Бойове товариство, побут і звичаї запорожців у повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / О. В. Паюк // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 3. – С. 44-46.

Петренко, І. Шлюбно-сімейні відносини населення гетьманщини (XVIII ст.) на сторінках часопису «Киевская старина» [Текст] / І. Петренко // Історичний журнал. – 2008. – № 1. – С. 14-20.

Поштові установи у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 314-317.

Прийдак, Л. Господарство українських козаків [Текст] / Л. Прийдак // Історія України. – 2002. – № 37, жовтень. – С. 4-5. – Поч. № 35.

Пташкограй, О. М. Хто такі козаки? [Текст] : [одяг та клейноди] / О. М. Пташкограй // Розкажіть онуку. – 2010. – № 5, травень. – С. 46-47.

Рибак, В. Небесно-земний символ свободи! [Текст] : [про перші прапори ще з часів Стародавнього Китаю, кольорову гаму вимпелів тощо] / В. Рибак // Голос України. – 2013. – № 157, 23 серпня. – С. 11.

Ростоцкая, В. «Козацькі розваги» [Текст] : самый мужской день в педуниверситете ознаменовался соревнованием «Гламурных казаков» с «Казачьей сотней» / В. Ростоцкая // Ваш шанс. – 2008. – № 9, 27 февраля. – С. 14 А.

Сас, П. М. Посольство Війська Запорізького до московського царя Михайла Федоровича (1620 р.) [Текст] : [прийом, дипломатичний церемоніал та декларації намірів; православні конфесійні питання; посольський побут запорожців у Москві, посольські подарунки царя; прийом у боярській думі; укладання московсько-запорозької угоди 1620 р.] / П. М. Сас // Український історичний журнал. – 2003. – № 6. – С. 16-28 ; 2004. – № 1. – С. 3-20.

Ситий, І. Запорізькі печатки [Текст] / І. Ситий // Пам'ятки України. – 2007. – № 2. – С. 81-85.

Сокур, Ю. Торгівля і підприємництво у Запорозькій Січі і гетьманській Україні [Текст] / Ю. Сокур // Право України. – 2004. – № 5. – С. 154-157.

Стороженко, І. Еволюція етнічного складу українського козацтва кінця XV – середини XVII ст. [Текст] / І. Стороженко // Київська старовина. – 2005. – № 4. – С. 3-18 ; № 5. – С. 47-66.

Товкайло, М. Запорозький гард [Текст] : дослідження, розвідки : [про військову Запорізьку Січ, про рибальські промисли] / М. Товкайло, М. Будник // Київська старовина. – 1995. – № 2. – С. 82-93.

Торгівля, промисли й ремесла у запорізьких козаків [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 291-300.

У хатах і палатах [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 103-119.

Філіпченко, В. І. Козацькими дорогами з козацькими стравами [Текст] : [нетрадиційний урок] / В. І. Філіпченко // Позакласний час. – 2008. – № 9. – С. 3-9.

Хлібопiкарство, скотарство, рибальство, мисливство, городництво й садiвництво у запорiзьких козакiв [Текст] // Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 281-290.

Яворницький, Д. Як святкували запорожці Новий рік [Текст] / Д. Яворницький // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 1/2. – С. 3-4.

13. Козацька слава очима митців. Музика та мистецтво в житті козаків

Виженко, О. Історія запорозьких козаків для веселих дітлахів [Текст] : в піснях, думах, легендах, казках, приказках, прислів'ях, бувальщинах та небилицях. Ч. 2 / О. Виженко. – Запоріжжя : [ВПК «Запорозжя»], [1994]. – 96 с. : іл.

[Архітектура] // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 311-312.

Александрович, В. Маловідома сторінка історії козацького портрету [Текст] / В. Александрович // Пам'ятки України: історія та культура. – 2005. – № 3/4. – С. 184.

Александрович, В. Українське мистецтво XVI ст. [Текст] / В. Александрович // Історія в школах України. – 2004. – № 1. – С. 35-40.

Александрович, В. Українське мистецтво першої половини XVII століття [Текст] / В. Александрович // Історія в школах України. – 2004. – № 4. – С. 44-48.

Белічко, Н. Козацтво в українському живописі [Текст] / Н. Белічко // Дивослово. – 2002. – № 6. – С. 64-68.

Биба, Є. Лист запорожців турецькому султану: Іван Сірко, Ілля Рєпін, Олександр Мурашко, Михайло Старицький [Текст] : історико-популярний нарис / Є. Биба // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 3. – С. 12-16.

Божок, Т. В. Музика в житті козаків [Текст] : [урок музики] / Т. В. Божок // Все для вчителя. – 2013. – № 9, вересень. – С. 19-23.

Бондаренко, С. Співець минувшини [Текст] : (кобзар, роменчанин Євген Адамцевич зберіг для України «Запорожський марш») / С. Бондаренко // Панорама. – 2013. – № 27, 3–10 июля. – С. А. 14.

Братко, В. О. Залучення творів живопису під час вивчення повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] : міжпредметні зв'язки : 7 клас / В. О. Братко // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 5. – С. 18-21.

Власов, В. Історія української культури кінця XVII–XVIII століть [Текст] : [матеріали до уроків] / В. Власов // Історія в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 26-35.

Галицькі іконостаси [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 509-511.

Гончарук, Н. Гопак боевой [Текст] : в Сумском клубе боевого гопака современные казаки в искусство традиционного украинского единоборства добавляют и свои элементы / Н. Гончарук // Панорама. – 2011. – № 52, 21–28 декабря. – С. А 6.

Доба Мазепи [Текст] : [будівництво, малярство, церкви, палати тощо, портрети й портретні ікони, гравюри на міді або ритовина] // Історія української

культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 513-520.

Довженко, В. Музичний побут України в «Енеїді» [І. Котляревського] [Текст] / В. Довженко // Народна творчість та етнографія. – 1969. – № 6. – С. 56-59.

Збереження пам'ятки [Текст] : [велич будівельного і мистецького руху доби Хмельниччини] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 504-506.

Ковалевська, О. Кіно- та відеообрази Івана Мазепи: можливості використання у навчальному процесі [Текст] / О. Ковалевська // Історія в школах України. – 2009. – № 1/2. – С. 45-49.

Когутич, Т. Быть с чубом – это право надо заслужить... [Текст] : [национальный боевой гопак и уровни мастерства в цвете шаровар] / Т. Когутич // Киевские ведомости. – 2008. – № 241, 25 декабря. – С. 6.

Купленник, В. Козацький танець в «Енеїді» І. Котляревського [Текст] / В. Купленник // Народна творчість та етнографія. – 1991. – № 5. – С. 49-57.

Латанський, С. На полотнах – запорозьке козацтво [Текст] : [про творчість українського художника В. Предеїна] / С. Латанський // Народне мистецтво. – 2004. – № 3/4. – С. 20-21.

Мазепа в образотворчому мистецтві [Текст] // Єнсен, А. Мазепа : історичні картини / Г. Хоткевич. – К. : Український письменник, 1992. – С. 184-190.

Малафій, В. А. «Козаку – найперше воля. Козаку – найперше честь» [Текст] : інтегрований урок у 7 класі (українська література, музика) / В. А. Малафій // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2010. – № 14. – С. 7-9.

Малярство Хмельниччини [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 506-507.

Мехедов, В. Н. Работа с портретами Н. В. Гоголя [Текст] / В. Н. Мехедов // Уроки литературы. – 2013. – № 11. – С. 10-15.

Мистецтво XVIII в. [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 500-502.

[Мистецтво та скульптура] // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 313-317.

Монахова, И. Р. Экранизация «Тараса Бульбы» [Текст] / И. Р. Монахова // Литература в школе. – 2013. – № 9. – С. 11-13.

Музика Відродження та бароко [Текст]: (XIV–XVII ст.) // Історія української культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. Ю. Павлової ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – С. 175-180.

Мушкетик, Ю. Січ-мати [Текст] : кіносценарій : [проза] / Ю. Мушкетик // Київ. – 2006. – № 6. – С. 2-53.

Остаф, Я. Козацькі літописи в контексті європейського бароко [Текст] : інтегрований урок української літератури й музичного мистецтва у 9 класі / Я. Остаф, Н. Тхай // Українська мова і література в школі. – 2012. – № 2. – С. 39-46.

Палац Розумовського (Батурин) [Текст] : [вивчення Слобожанщини та Гетьманщини : матеріали експедиції] : додаток 14 / підготував С. Шкіль // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Пам'ятник гетьману Мазепі та королю Карлу XII в Дігтярівці [Текст] : [вивчення Слобожанщини та Гетьманщини : матеріали експедиції] : додаток 8 / підготував А. Сідельник // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Паращенко, О. Козацька тематика в образотворчому мистецтві [Текст] / О. Паращенко // Історія України. – 2004. – № 40, жовтень. – С. 18-21.

Петренко, М. Запорозький марш [Текст] : [про стародавній козацький марш] / М. Петренко // Ярмарок. – 2012. – № 52, 27 грудня. – С. 4.

Петренко, М. Їхав козак на війноньку [Текст] : [про М. Гайворонського та Купчинського Романа] / М. Петренко // Ярмарок. – 2009. – № 42, 15 жовтня. – С. 4. – Поч. № 41.

Радчук, Н. І. Роль пісні у військово-патріотичному вихованні козачат [Текст] / Н. І. Радчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський державний пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 7 (41). – С. 346-354.

Синюкова, Л. Запорозька Січ очима митців [Текст] : картина Репіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану» в контексті вивчення повісті Гоголя «Тарас Бульба» : 7 клас / Л. Синюкова // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 12. – С. 44-46.

Степовик, Д. Ікони козацької доби [Текст] / Д. Степовик // Українська культура. – 1997. – № 1. – С. 24-26 ; № 2. – С. 24-26.

Стильові і жанрові особливості архітектури та образотворчого мистецтва XVIII ст. [Текст] // Історія української культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. Ю. Павлової ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – С. 189-194.

Теленкова, А. Козацька слава відкривається в мистецтві [Текст] : [козацькі символи та зброя, заняття з ліплення для старших дошкільнят] / А. Теленкова // Дошкільне виховання. – 2006. – № 8. – С. 20-23.

Українське літературне слово та вільне мистецтво у XVIII–XIX ст. // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 306-312.

«Ще не вмерла України ні слава, ні воля» – державний гімн України [Текст] // Дивослово. – 2009. – № 1. – С. 10-14.

13. 1 Українські історичні пісні про козацтво

Козацькі пісні [Текст]: українські народні пісні / фольклорне записування та упорядкування Н. Г. Полякової. – К. : Музична Україна, 1991. – 150 с.

Лисенко, М. В. Українські народні пісні [Текст] : в обробці для голосу в супр. фортепіано / М. В. Лисенко. – К. : Музична Україна, 1979. – 52 с.

Українські народні пісні [Текст]. – К. : Мистецтво, 1951. – 558 с.

Українські народні пісні [Текст] / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформ. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – 249 с. – (Домашня б-ка).

Українські народні пісні в записах М. В. Лисенка [Текст]. Ч. 1 / упоряд., вступ. стаття та примітки Л. О. Єфремової. – К. : Музична Україна, 1990. – 351 с. : нот.

Українські народні пісні в записах Ол. Потебні [Текст]. – К. : Музична Україна, 1988. – 310 с. – (Українські народні пісні в записах письменників).

Українські народні пісні в записах Софії Тобілевич [Текст] / упоряд. С. В. Мишанич. – К. : Наукова думка, 1982. – 423 с. : нот.

Українські народні пісні з нотами [Текст] : Чом ти не прийшов / упоряд. Г. І. Ганзбург. – Х. : Фоліо, 2003. – 286 с. – (Перлини української культури).

Українські пісні [Текст]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1962. – 343 с.

А в нашого Харка, а сотника батька [Текст]: [історична пісня] // Українські народні пісні з нотами : Кого люблю – мій буде / упоряд. Г. І. Ганзбург. – Х. : Фоліо, 2004. – С. 181-215.

Бердута, М. З. Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст]. 2 : Українська народна пісня «Ой, на горі да жінці жнуть» // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. :

Видавнича група «Основа», 2004. – С. 13-14. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Божок, Т. В. Музика в житті козаків [Текст] : [урок музики] / Т. В. Божок // Все для вчителя. – 2013. – № 9, вересень. – С. 19-23.

Боротьба проти іноземного поневолення та феодально-кріпосницького гніту в XV – першій половині XVII ст. [Текст] // Українські народні думи та історичні пісні / АН УРСР ; упоряд.: П. Д. Павлій, М. С. Родіна, М. П. Стельмах ; за ред. М. Т. Рильського. – К., 1955. – С. 5-87.

Боротьба проти соціального іноземних загарбників у другій половині XVII та у XVIII ст. [Текст] // Українські народні думи та історичні пісні / АН УРСР ; упоряд.: П. Д. Павлій, М. С. Родіна, М. П. Стельмах ; за ред. М. Т. Рильського. – К., 1955. – С. 133-233.

Визвольна війна українського народу 1648–1654 років. Возз'єднання України з Росією [Текст] // Українські народні думи та історичні пісні / АН УРСР ; упоряд.: П. Д. Павлій, М. С. Родіна, М. П. Стельмах ; за ред. М. Т. Рильського. – К., 1955. – С. 91-130.

Вийду я на могилу білими ножечками [Текст] // Народні пісні в записах Івана Франка / упоряд., вступ. стаття і прим. О. І. Дея. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К. : Музична Україна, 1981. – С. 182.

Віє вітер, віє буйний ; Ой ішов козак з Дону [Текст] // Народні пісні в записах Трохима Романченка / упоряд. Л. С. Каширіної. – К. : Музична Україна, 1980. – С. 76-77.

Гой їхали козаки з обозу [Текст] : [балада] // Народні пісні Буковини в записах Юрія Федьковича / упорядкували і склали примітки: О. І. Дей та О. С. Романець ; вступна стаття О. С. Романця. – К. : Музична Україна, 1968. – С. 143-144.

Горіхове сіделечко [Текст] // Пісні з Галичини / упоряд.: Р. П. Береза, М. О. Дацко ; художник-ілюстратор І. В. Остафійчук. – Львів : Світ, 1997. – С. 118.

Губник, С. Урок на тему «Образи лицарів-оборонців рідної землі – Б. Хмельницького та С. Морозенка в українських історичних піснях» [Текст] :

інтегрований урок історії України та української літератури / С. Губник, О. Семенюк // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 9. – С. 9-13.

Добірка української пісень [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабиш]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – Розділ III. – С. 110-130.

Історичні пісні [Текст] // Народні пісні в записах Михайла Павлика / упоряд. і прим.: О. І. Дея, В. А. Качкана ; вступна стаття О. І. Дея. – К. : Музична Україна, 1974. – С. 189-198.

Історичні та козацькі [Текст] : [пісні] // Українське народне багатоголосся / [ред. А. К. Лазаренко ; художник А. Й. Пустовіт]. – К. : Музична Україна, 1963. – С. 39-59.

Історичні та козацькі пісні [Текст] // Українські народні пісні, наспівані Д. Яворницьким. Пісні та думи з архіву вченого / упорядкування, вступна стаття, примітки та коментарі М. М. Олійник-Шубравської. – К. : Музична Україна, 1990. – Розділ VIII. – С. 177-211.

Історичні, козацькі, вояцькі та рекрутські [Текст] : [пісні] // Буковинські народні пісні / упоряд., вступ. стаття та прим. Л. Яценка. – К. : Вид-во АН УРСР, 1963. – С. 83-149.

Ішов козак дорогою [Текст] : [Біда] // Українські народні пісні в записах Олександра Потебні / упорядкування, вступна стаття і примітки М. К. Дмитренка. – К. : Музична Україна, 1988. – С. 194-195.

Їхав козак [Текст] // Українські народні пісні : в двох томах. – К. : Мистецтво, 1954. – Книга друга. – С. 39.

Їхав козак з України [Текст] : [пісня] // Буковинські народні пісні / упоряд., вступ. стаття та прим. Л. Яценка. – К. : Вид-во АН УРСР, 1963. – С. 209-211.

Їхав козак за Дунай [Текст] : [романс] / слова та музика С. Климовського // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 217.

Їхав козак за снопами [Текст] : жартівливі й танцювальні пісні // Народні пісні в записах Панаса Мирного та Івана Білика / упоряд., вступ. стаття і прим. І. В. Хланти. – К. : Музична Україна, 1977. – С. 170-171.

Їхав козак на війноньку ; Їхав козак за Дунай [Текст] : пісні літературного походження // Українські народні пісні з нотами : Чом ти не прийшов / упоряд. Г. І. Ганзбург. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 226-229.

Їхав козак на війноньку [Текст] // Українські народні пісні : в двох томах. – К. : Мистецтво, 1954. – Книга друга. – С. 389.

Їхав козак на війноньку [Текст] : [романс] / Слова М. Гайворонського // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 217-218.

Їхав козак потайком [Текст] // Українські народні пісні : в двох томах. – К. : Мистецтво, 1954. – Книга друга. – С. 135-136.

Їхав козак потайком [Текст] : [пісня про кохання] // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 63-64.

Їхав козак, їхав бурлак [Текст] : [балада] // Народні пісні в записах Павла Тичини / упоряд. і прим. В. І. Суржі. – К. : Музична Україна, 1976. – С. 95-97.

Їхали козаки з Дону додому [Текст] // Українські народні пісні : в двох томах. – К. : Мистецтво, 1954. – Книга друга. – С. 53-54.

Кляла цариця, вельможна пані [Текст] // Народні пісні в записах Маркіяна Шашкевича / упоряд. вступ. стаття і прим. М. Й. Шалати. – К. : Музична Україна, 1973. – С. 62-63.

Козак од'їджає, дівчинонька плаче [Текст] // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 190-191.

Козак од'їджає, дівчинонька плаче ; Козаче, козаче, я тобі не вірю [Текст] : [пісні про кохання] // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 67-68.

Козак од'їджає, дівчинонька плаче [Текст] // Українські народні пісні з нотами : Чом ти не прийшов / упоряд. Г. І. Ганзбург. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 190-191.

Козацькі пісні [Текст] // Народні пісні в записах Івана Манжури / упоряд., вступ. стаття і прим. Л. С. Каширіної. – К. : Музична Україна, 1974. – С. 227-234.

Козацькі пісні [Текст] // Народні пісні в записах Осипа Маковея / упоряд., вступ. стаття і прим. В. А. Качкана. – К. : Музична Україна, 1981. – С. 47-49.

Козацькі пісні [Текст] // Народні пісні в записах Панаса Мирного та Івана Білика / упоряд., вступ. стаття і прим. І. В. Хланти. – К. : Музична Україна, 1977. – С. 117-119.

Козацькі пісні [Текст] // Народні пісні Буковини в записах Юрія Федьковича / упорядкували і склали примітки: О. І. Дей та О. С. Романець ; вступна стаття О. С. Романця. – К. : Музична Україна, 1968. – С. 109-112.

Козацькі, вояцькі, рекрутські пісні [Текст] // Українські народні пісні з нотами : Кого люблю – мій буде / упоряд. Г. І. Ганзбург. – Х. : Фоліо, 2004. – С. 181-215.

Козаченьку гарний [Текст] : жартівливі й танцювальні пісні // Народні пісні в записах Панаса Мирного та Івана Білика / упоряд., вступ. стаття і прим. І. В. Хланти. – К. : Музична Україна, 1977. – С. 150.

Козаченьку, куди йдеш [Текст] : (козацькі пісні) // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 192-206.

Над'їхав козак з Україноньки [Текст] // Народні пісні в записах Івана Франка / упорядкування, передмова та примітки О. І. Дея. – Львів : Каменяр, 1966. – С. 122-124.

Не ходи, козаче, понад берегами [Текст] // Українські народні пісні з нотами : Чом ти не прийшов / упоряд. Г. І. Ганзбург. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 171.

Ой ішов козак з обозу [Текст] : (мелодія 32) // Народні пісні в записах Івана Франка / упорядкування, передмова та примітки О. І. Дея. – Львів : Каменярь, 1966. – С. 268-269.

Ой ішов козак із Дону [Текст] // Українські народні пісні в записах Олександра Потебні / упорядкування, вступна стаття і примітки М. К. Дмитренка. – К. : Музична Україна, 1988. – С. 196-197.

Ой їхав козак з Дону озаченьку гарний [Текст] : наймитські та бурлацькі пісні // Народні пісні в записах Панаса Мирного та Івана Білика / упоряд., вступ. стаття і прим. І. В. Хланти. – К. : Музична Україна, 1977. – С. 144-145.

Ой на гору козак воду носить [Текст] : [пісня про кохання] // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 81-82.

Ой там козак пшениченьку косить [Текст] // Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка / упорядкування, вступна стаття та примітки М. Яценка. – К. : Музична Україна, 1971. – С. 182.

Петренко, М. Запорозький марш [Текст] : [про стародавній козацький марш] / М. Петренко // Ярмарок. – 2012. – № 52, 27 грудня. – С. 4.

Петренко, М. Їхав козак на війноньку [Текст] : [про М. Гайворонського та Купчинського Романа] / М. Петренко // Ярмарок. – 2009. – № 42, 15 жовтня. – С. 4. – Поч. № 41.

Пісні з часів боротьби проти турецько-татарських наїзників та про козацьке життя [Текст] : суспільно-побутові пісні // Народні пісні в записах Івана Франка / упорядкування, передмова та примітки О. І. Дея. – Львів : Каменярь, 1966. – С. 200-222.

Приїхали три козаки ; Розпрягайте, хлопці, коні [Текст] : [пісні про кохання] // Українські народні пісні / гол. ред. В. І. Галій ; худож.-оформл. П. С. Риженко. – Х. : Фоліо, 2003. – С. 106-107.

Приїхали три козаки з поля [Текст] [балада] // Народні пісні в записах Трохима Романченка / упоряд. Л. С. Каширіної. – К. : Музична Україна, 1980. – С. 64.

Прийшов козак до дівчини та й став на порозі [Текст] // Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка / упорядкування, вступна стаття та примітки М. Яценка. – К. : Музична Україна, 1971. – С. 203-204.

Проноза, Е. В. Казацкий ринг [Текст] : [сценарий виховального заходу] / Е. В. Проноза // Позакласний час. – 2009. – № 17/18. – С. 94-96.

Радчук, Н. І. Роль пісні у військово-патріотичному вихованні козачат [Текст] / Н. І. Радчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський державний пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 7 (41). – С. 346-354.

Ти, козаче-соболі [Текст] // Народні пісні в записах Івана Франка / упорядкування, передмова та примітки О. І. Дея. – Львів : Каменяр, 1966. – С. 101-102.

У містечку Берестечку [Текст] // Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка / упорядкування, вступна стаття та примітки М. Яценка. – К. : Музична Україна, 1971. – С. 202-203.

У містечку Берестечку капелія грала. А [Текст] : [балада] // Народні пісні в записах Михайла Павлика / упоряд. і прим.: О. І. Дея, В. А. Качкана ; вступна стаття О. І. Дея. – К. : Музична Україна, 1974. – С. 227-228.

У містечку Берестечку капелія грала. Б [Текст] : [балада] // Народні пісні в записах Михайла Павлика / упоряд. і прим.: О. І. Дея, В. А. Качкана ; вступна стаття О. І. Дея. – К. : Музична Україна, 1974. – С. 228-229.

«Ще не вмерла України ні слава, ні воля» – державний гімн України [Текст] // Дивослово. – 2009. – № 1. – С. 10-14.

14. Лінгвістичні особливості козацьких часів

Бойко, Л. П. Торговельна лексика Запорозького козацького вжитку [Текст] : автореф. дис. / Л. П. Бойко. – Дніпропетровськ, 1997. – 18 с.

Буркат, В. П. Оригінальні козацькі прізвища [Текст] / В. П. Буркат. – К., 2005. – 207 с.

Виженко, О. Історія запорозьких козаків для веселих дітлахів [Текст] : в піснях, думах, легендах, казках, приказках, прислів'ях, бувальщинах та небилицях. Ч. 2 / О. Виженко. – Запоріжжя : [ВПК «Запорожжя»], [1994]. – 96 с. : іл.

Давыдова, О. А. «Их-то и прозвали казаками» [Текст] : значение слова казак в языке М. А. Шолохова / О. А. Давыдова // Русская речь. – 2005. – № 3. – С. 16-21.

Карпенко, Ю. О. Слово «козак» в українській мові [Текст] / Ю. О. Карпенко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. – № 5. – С. 39.

Лавренюк, С. Знайдено українськомовну копію Конституції Пилипа Орлика [Текст] / С. Лавренюк // Голос України. – 2009. – № 118, 27 червня. – С. 5.

Лашенко, Х. Діловодні переклади реєстрів татарських претензій до запорожців як дзеркало для локалізації запорозьких зимівників [Текст] : джерела з історії України : [реєстр татарських скарг на запорожців з точки зору перекладознавчої, топонімічної, джерелознавчої; з'ясування можливостей використання таких документів для історично-географічного дослідження] / Х. Лашенко // Київська старовина. – 2002. – № 2. – С. 82-116.

Лепська, О. Лінгвістичні особливості повісті М. В. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / О. Лепська // Світова література. Шкільний світ. – 2013. – № 21, листопад. – С. 36-38.

Маркедонов, С. М. Казачество: единоборство или многообразие? [Текст] : [проблемы терминологии и типологизации казачьих сообществ] / С. М. Маркедонов // Общественные науки и современность. – 2005. – № 1. – С. 95-108.

Мицик, Ю. Перша згадка про українських козаків у писемних джерелах [Текст] / Ю. Мицик // Історія в школах України. – 2008. – № 1. – С. 47-48.

Пошва, В. Олег Корнієнко: «В історії Сум дуже багато міфів» [Текст] : [про книгу сумського краєзнавця О. Корнієнка стосовно сумської історії – «Лексикон доби козаччини XVII–XVIII ст.»] / В. Пошва // Панорама. – 2014. – № 7, 12–19 лютого. – С. А 17.

Прокоп'юк, Л. В. Козацькому роду нема переводу [Текст] : [урок мови у 8 класі] / Л. В. Прокоп'юк // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. – № 6. – С. 12-14.

Рожченко, З. В. Єврейські імена серед українських козаків [Текст] : / З. В. Рожченко // Мовознавство. – 2004. – № 4. – С. 35-42.

Сокульський, А. Індоевропейські паралелі українського козацтва [Текст] : індоевропейські та козацькі імена / А. Сокульський // Історія України. – 2007. – № 41, листопад. – С. 5-10.

Тріумф народної мови [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 282-300.

Українське літературне слово та вільне мистецтво у XVIII–XIX ст. // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 306-312.

15. Відображення козацтва в літературних джерелах

Виженко, О. Історія запорозьких козаків для веселих дітлахів [Текст] : в піснях, думах, легендах, казках, приказках, прислів'ях, бувальщинах та небилицях. Ч. 2 / О. Виженко. – Запоріжжя : [ВПК «Запорожжя»], [1994]. – 96 с. : іл.

Дяченко, С. І. «Пригоди молодого лицаря. Роман з козацьких часів» Спиридона Черкасенка [Текст] : (типологія жанру, специфіка образної системи і способи її художньої реалізації) : автореф. дис. / С. І. Дяченко. – К. : НПУ, 2001. – 20 с.

Корогод, Б. Л. «Козацькі літописи» і їх місце в українській історіографії [Текст] : навчальний посібник для студентів історичних факультетів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : СумДПУ, 2002. – 67 с.

Соболь, В. О. Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко [Текст] / В. О. Соболь. – Донецьк : Отечество, 1996. – 336 с.

Ададуров, В. В. Запорозький козак Твердовський проти Наполеона: відображення вірнопідданих настроїв малоросійського дворянства в україномовному памфлеті 1807 р. з Національного архіву Франції / В. В. Ададуров // Український історичний журнал. – 2012. – № 5. – С. 177-186.

Адаменко, Е. История рыцарей степи [Текст]: [350 лет со дня образования Сумского слободского казацкого полка ; про книгу Олега Корниенка «Очерки военной истории Украины. Сумской слободской казацкий полк 1659–1765»] / Е. Адаменко // Данкор. – 2008. – № 50. – С. А 13.

Баліна, К. Н. Втілення в образі Тараса Бульби в однойменній повісті Гоголя кращих рис запорозького козака [Текст]: 7 клас / К. Н. Баліна // Зарубіжна література в школах України. – 2008. – № 9. – С. 48-50.

Бандура, О. М. Вивчення роману П. Куліша «Чорна рада» [Текст]: хроніка 1663 року / О. М. Бандура // Українська мова і література в школі. – 1992. – № 11/12. – С. 21-24.

Беляков, Г. Ф. Польська історична література про українське козацтво [Текст] / Г. Ф. Беляков, О. Г. Белякова // Український історичний журнал. – 1991. – № 5. – С. 73-78.

Биба, Є. Лист запорожців турецькому султану: Іван Сірко, Ілля Репін, Олександр Мурашко, Михайло Старицький [Текст]: історико-популярний нарис / Є. Биба // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 3. – С. 12-16.

Бойко, Л. «Так ось вона Січ!» [Текст]: бойове товариство, побут і звичаї запорожців у повісті М. Н. Гоголя «Тарас Бульба» / Л. Бойко // Зарубіжна література. – 2012. – № 21, листопад. – С. 6-9.

Бондаренко, Ю. «Яничари» Р. Іваничука: формуємо історичну свідомість школярів [Текст] / Ю. Бондаренко // Урок української. – 2004. – № 5/6. – С. 31-36.

Бородій, В. С. Поема Т. Шевченка «Гайдамаки» [Текст] / В. С. Бородій // Українська мова і література в школі. – 1986. – № 3. – С. 3-8.

Братко, В. Зображення Запорозької Січі на сторінках повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] : інтегрований урок: зарубіжна література + образотворче мистецтво : 7 клас / В. Братко // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 40-43.

Братко, В. О. Залучення творів живопису під час вивчення повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] : міжпредметні зв'язки : 7 клас / В. О. Братко // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 5. – С. 18-21.

Братко, В. О. Історична та фольклорна основи повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / В. О. Братко // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – № 6. – С. 15-18.

Братко, В. О. Компаративний аналіз творів українського фольклору і повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / В. О. Братко // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 7. – С. 15-17.

Бурківська, Л. Про деякі особливості ідіостилю Богдана Лепкого [Текст] : [на матеріалі роману «Мазепа»] / Л. Бурківська // Українська мова і література в школі. – 2005. – № 5. – С. 58-62.

Бусел, С. У жіночності – надія на вирішення протиріч [Текст] : [проблема західного індивідуалізму в творчості Т. Г. Шевченка і М. В. Гоголя : гендерний аспект образності] / С. Бусел // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2009. – № 5. – С. 52-58.

Валюх, З. Про словотворення в романі Ліни Костенко «Берестечко» [Текст] / З. Валюх // Урок української. – 2001. – № 9. – С. 23-25.

Витрикуш, Г. Історичне минуле України у творчості Л. Костенко та В. Симоненка [Текст] / Г. Витрикуш // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 12. – С. 29-34.

Гавдьо, А. Козацькі літописи. Зміст та стилістична бароковість форми [Текст] : літописи як історико-художні твори монументального стилю. «Літопис Руський») / А. Гавдьо // Українська мова та література. – 2005. – № 18, травень. – С. 21-24.

Гавдьо, А. Оригінальна література княжої Русі-України [Текст] : літописи як історико-художні твори монументального стилю. «Літопис

Руський») : урок 2 / А. Гавдюк // Українська мова та література. – 2005. – № 18, травень. – С. 10-13.

Гавдюк, А. Українська поезія XIV–XVII ст. [Текст] : урок 3 / А. Гавдюк // Українська мова та література. – 2005. – № 18, травень. – С. 14-20.

Гавдюк, А. Українська середньовічна література XI–XV ст. [Текст] : система уроків / А. Гавдюк // Українська мова та література. – 2005. – № 18, травень. – С. 6-9.

Гальченко, С. До історії народження крамольної поеми [Текст] : [«Мазепа» Володимира Сосюри] / С. Гальченко // Урок української. – 2001. – № 3. – С. 43-44.

Гарачук, П. Чи складали запорожці листа турецькому султанові? [Текст] / П. Гарачук // Культура і життя. – 2008. – № 23/24, 4 червня. – С. 8.

Гненна, Г. Співець козацької слави [Текст] : до вивчення творчості Андріана Кащенко [українського письменника, історика] / Г. Гненна // Українська мова і література. – 1999. – № 2. – С. 41-42.

Головай, І. Їх єднала доля України [Текст] : Іван Франко й Українські січові стрільці / І. Головай // Дивослово. – 2006. – № 7. – С. 49-52.

Горбатюк, В. Грізна зброя «Козака Сосюри» [Текст] : про одну публікацію 1919 року; згадка про роман «Третя рота» / В. Горбатюк // Літературна Україна. – 2007. – № 32, 23 серпня. – С. 1, 7.

Горболіс, Л. «... Ми захищатимем наші святині, нашу віру й нашу землю!» [Текст] : (до уроку позакласного читання за повістю М. Старицького «Останні орли») / Л. Горболіс // Дивослово. – 2000. – № 7. – С. 46-49.

Гриневич, В. «Дай нам, Боже, вольними бути!» [Текст] : [аналіз образу Івана Мазепи у романі Б. Лепкого «Мазепа»] / В. Гриневич // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях. – 2004. – № 6. – С. 102-110.

Гриневич, В. Образ І. Мазепи як генерального писаря в романі М. Старицького «Руїна» [Текст] : до проведення уроку позакласного читання : 9 клас / В. Гриневич // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 8. – С. 18-21.

Гриневич, В. Особливості формування у майбутніх учителів умінь аналізувати образи-персонажі літературних творів [Текст] : (за романом Б. Лепкого «Мазепа») / В. Гриневич // Українська література в загальноосвітній школі. – 1999. – № 3. – С. 55-62.

Гуляк, А. Гайдамацький рух у романі М. Старицького «Останні орли» [Текст] / А. Гуляк, Ф. Кейда // Київська старовина. – 2004. – № 6. – С. 53-66.

Гуляк, А. Концепція героя в романах Ю. Мушкетика про гайдамаччину [Текст] / А. Гуляк, Ф. Кейда // Київська старовина. – 2004. – № 2. – С. 74-85.

Гуляк, А. Роман Павла Білецького-Носенка «Зиновий-Богдан Хмельницький» та українське національно-культурне відродження початку ХІХ століття [Текст] / А. Гуляк, Ф. Кейда // Київська старовина. – 2007. – № 2. – С. 146-158.

Гуляк, А. Художня модель героїчної минувшини у прозі Андрія Кащенка [Текст] / А. Гуляк, Ф. Кейда // Дивослово. – 2004. – № 6. – С. 62-68.

Давыдова, О. А. «Их-то и прозвали казаками» [Текст] : значение слова казак в языке М. А. Шолохова / О. А. Давыдова // Русская речь. – 2005. – № 3. – С. 16-21.

Дем'ян, Г. В. Іван Вагилевич про опришків [Текст] : [з додаванням текстів фольклорних та етнографічних матеріалів] / Г. В. Дем'ян ; пер. з пол. Г. В. Дем'ян // Народна творчість та етнографія. – 1986. – № 5. – С. 60-64.

Дига, Н. Проблемні завдання та запитання як засіб активізації пізнавальної активності учнів. Оповідання А. Кащенка «Над Кодацьким порогом» у 7 класі [Текст] / Н. Дига // Українська література в загальноосвітній школі. – 2002. – № 2. – С. 28-32.

Дітькова, С. Ю. Тема українського козацтва у французькій літературі (від доби Середньовіччя до ХХ ст.) [Текст] / С. Ю. Дітькова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 2-14.

Дітькова, С. Ю. Тема українського козацтва у французькій літературі ХVІІ ст. [Текст] / С. Ю. Дітькова // Історія в середніх і вищих навчальних закладах України. – 2006. – № 11/12. – С. 32-36.

Довженко, В. Музичний побут України в «Енеїді» [І. Котляревського] [Текст] / В. Довженко // Народна творчість та етнографія. – 1969. – № 6. – С. 56-59.

Доценко, Ю. А козацькі вуса, ніби шаблі гострі... [Текст] : 27 січня – день народження Олекси Тихого : [про статті та епістолярну спадщину публіциста, педагога, філософа, члена-засновника Української Гельсінської групи, написані у 1970–1980 рр.] / Ю. Доценко // Голос України. – 2011. – № 16, 28 січня. – С. 9.

Дубок, Т. Урок на тему «Образ Богдана Хмельницького в історії та літературі» [Текст] : бінарний урок з історії України та української літератури : 8 клас / Т. Дубок, Н. Солонько // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 10. – С. 2-8.

Думи [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 271-275.

Дятленко, Т. Глухів... Його минуле й теперішнє на сторінках творів місцевих літераторів [Текст] / Т. Дятленко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 5. – С. 28-32.

Дяченко, Н. П. Козацька педагогіка [Текст] : сценарій за книгою Д. Яворницького «Історія запорозьких козаків» / Н. П. Дяченко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 36-37.

Дячок, С. Україна в житті й творчості Миколи Гоголя [Текст] : сценарій позакласного заходу за творами «Тарас Бульба», «Вечори на хуторі біля Диканьки», «Сорочинський ярмарок» / С. Дячок // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2011. – № 11/12. – С. 19-22.

«Енеїда» як літературний твір [Текст] : [про твір Котляревського] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 151-161.

Єременко, О. Художнє моделювання доби козаччини у поетичному світі романтизму 20–40-х років XIX століття [Текст] / О. Єременко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 9. – С. 16-17 ; № 10. – С. 3-5.

Железна, Ю. Козацтво як державотворчий символ [Текст] : [у романі Пантелеймона Куліша «Чорна рада»] / Ю. Железна // Українська мова та література. – 2008. – № 1/2, січень. – С. 16-19.

Железняк, М. Г. Засоби вираження часу в поемі «Гайдамаки» [Текст] / М. Г. Железняк // Культура слова. – 1989. – Вип. 37. – С. 30-33.

Живокіст, М. Вимітайте орду з хати [Текст] : [з нагоди 350-річчя Сумського слобідського козацтва; вірш про події на Козацькому Валі в Сумах] / М. Живокіст // Ярмарок. – 2009. – № 2, 8 січня. – С. 2.

Жук, В. Історія рідного краю. Легенди та перекази Придніпров'я про козаків та козаччину [Текст] : інтегрований урок історії України та української літератури : 5 клас / В. Жук // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 23-25.

Журавлєва, Г. Д. Былинный характер повести Н. В. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] : обобщающий урок по IX главе : VII класс / Г. Д. Журавлєва // Литература в школе. – 2010. – № 4. – С. 37-38.

Журавська, О. В. Хронотоп «химерного роману» як спосіб конструювання нової реальності й екзистенційного відходу від тоталітарної дійсності [Текст] : [аналізується простір і час на прикладі романів Ільченка О. «Козацькому роду нема переводу» та Гуцала Є. «Позичений чоловік»] / О. В. Журавська // Наукові записки / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка ; [за ред. М. П. Ткачука]. – Тернопіль : Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2014. – С. 301-305. – (Серія «Літературознавство» ; № 39).

Зубко, Л. П. «Проходять поетичними рядами часи козацтва...» [Текст] : [підсумковий урок-козацький похід за повістю Миколи Гоголя «Тарас Бульба»] / Л. П. Зубко // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – № 9, травень. – С. 47-51.

Зубко, Л. П. Урок-козацький похід за повістю Миколи Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / Л. П. Зубко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2006. – № 10. – С. 34-37.

Іваничук, Р. Минувщину згадують, дбаючи про майбутнє. Роздуми над романом П. Загребельного «Я, Богдан» [Текст] / Р. Іваничук // Жовтень. – 1984. – № 1. – С. 112-117.

Іваннікова, Л. Ритуал прощання зі світом на Запоріжжі та поема Тараса Шевченка «Чернець» [Текст] / Л. Іваннікова // Слово і час. – 2013. – № 11. – С. 3-11.

Іванова, Л. І. Козацтво в творах Т. Шевченка [Текст] : [урок-рольова гра в 9 класі] / Л. І. Іванова // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2007. – № 17/18. – С. 39-43.

Історичні поеми [Текст] : [про твори Т. Г. Шевченка «Іван Підкова», «Гамалія», «Гайдамаки», «Невольник»] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 325-328.

Історія і міф Мазепи в слов'янських і європейських літературах ХІХ ст. [Текст] // Наливайко, Д. С. Україна очима Заходу / Д. С. Наливайко. – 2-ге вид., доповн. – К. : Грамота, 2008. – С. 618-658.

«Історія Русів» [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головки ; ред. Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 275-276.

Каліманова, О. О. Тарас Завітайло. «Шабля». Нове українське фентазі [Текст] / О. О. Каліманова // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 14, травень. – С. 24-31.

Качмарский, О. «Открытие «Тараса Бульбы», или «Осторожно: подделка!» [Текст] : [к 200-летию Н. В. Гоголя] / О. Качмарский // Русский язык и литература в школах Украины. – 2008. – № 9. – С. 2-5.

Кашуба, Є. Славетними сторінками української історії... [Текст] : за повістю М. В. Гоголя «Тарас Бульба» система уроків з використанням ігрової та інтерактивної методик : 7 клас / Є. Кашуба // Всесвітня література в сучасній школі. – 2013. – № 11/12. – С. 28-42.

Кейда, Ф. До глибин національного світу [Текст] : тема гайдамачини в українській драматургії доби романтизму / Ф. Кейда // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях. – 2001. – № 3. – С. 30-40.

Кейда, Ф. Фольклоризм романів Юрія Мушкетика «Гайдамаки» і «Прийдемо, вклонімося» [Текст] / Ф. Кейда / Дивослово. – 1999. – № 3. – С. 10-12.

Киричок, П. Поетична хроніка Гетьманщини [Текст] / П. Киричок // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях. – 2001. – № 6. – С. 30-34.

Кислюк, О. Походження та рання історія козацтва в хроніці Самуеля Грондського [Текст]: [Самуель Грондський – визначний польський письменник] / О. Кислюк // Мандрівець. – 2005. – № 5. – С. 36-41.

Клеба, Л. М. В. Гоголь «Тарас Бульба» [Текст] / Л. Клеба // Світова література. Шкільний світ. – 2013. – № 21, листопад. – С. 33-35.

Кобец, Т. И. Изображение в повести Н. В. Гоголя «Тарас Бульба» любви к Украине, героизма, мужества, ратного подвига украинского народа в борьбе за родную землю [Текст]: 7 класс / Т. И. Кобец // Русский язык и литература в школах Украины. – 2013. – № 11. – С. 8-13.

Ковалевська, О. Кіно- та відеообрази Івана Мазепи: можливості використання у навчальному процесі [Текст] / О. Ковалевська // Історія в школах України. – 2009. – № 1/2. – С. 45-49.

Ковалевська, О. Образ Івана Мазепи у творах митців української діаспори [Текст] / О. Ковалевська // Історичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 63-67.

Коваленко, О. «Автор» листа турецькому султану [Текст]: [Дмитро Яворницький та його «Історія запорізьких козаків»] / О. Коваленко // Освіта України. – 2015. – № 6, 9 лютого. – С. 15.

Кодак, М. «Берестечко» [Текст]: один урок українству : [вір Л. Костенко] / М. Кодак // Слово і час. – 2000. – № 1. – С. 48-49.

Коломієць, В. Гетьман чи малодраматичний герой? [Текст]: оглядова лекція в 10 класі за драмою Михайла Старицького «Богдан Хмельницький» / В. Коломієць // Українська мова та література. – 2006. – № 6/8. – С. 53-54.

Коломієць, В. Образ Мазепи у фольклорі та літературі [Текст] / В. Коломієць // Дивослово. – 2006. – № 2. – С. 8-14.

Коляда, І. Лист запорожців турецькому султану: Іван Сірко, Ілля Рєпін, Олександр Мурашко, Михайло Старицький [Текст] / І. Коляда // Українська мова й література в сучасній школі. – 2012. – № 7/8. – С. 67-78.

Коляда, І. Інтегрований урок з історії України та української літератури на тему: «Коліїщина 1768 року в поемі Т. Г. Шевченка «Гайдамаки» [Текст] / І. Коляда, В. Грабовська // Історія в школах України – 1997. – № 4. – С. 25-29.

Костюкевич, В. Образ рідної землі у творах Миколи Гоголя «Тарас Бульба» та Івана Франка «Захар Беркут» [Текст] : 7 клас / В. Костюкевич, О. Канарська // Українська мова й література в сучасній школі. – 2013. – № 4. – С. 30-32.

Крецул, Л. В. Образ Івана Мазепи в романі «Мазепа» Богдана Лепкого [Текст] / Л. В. Крецул // Все для вчителя. – 2007. – № 4, квітень. – С. 49-54.

Кривонос, В. Ш. Путешествие Тараса в Варшаву и его роль в структуре повести «Тарас Бульба» [Текст] : [Н. В. Гоголь] / В. Ш. Кривонос // Известия Российской академии наук. Серия литературы и языка. – 2007. – Т. 66, № 3. – С. 48-56.

Купленник, В. Козацький танець в «Енеїді» І. Котляревського [Текст] / В. Купленник // Народна творчість та етнографія. – 1991. – № 5. – С. 49-57.

Лавренчук, В. Образ Івана Мазепи в давній українській літературі [Текст] / В. Лавренчук // Дивослово. – 2009. – № 2. – С. 56-60.

Лавренчук, В. Постать Івана Мазепи у світовому письменстві [Текст] / В. Лавренчук // Дивослово. – 2008. – № 1. – С. 39-43.

Лавренчук, В. Постать Мазепи у світовому письменстві [Текст] : [мазепіана у світовій літературі] / В. Лавренчук // Українська мова та література. – 2007. – № 48, грудень. – С. 3-9.

Лавренчук, В. Проблеми рецепції постаті Івана Мазепи в світовому письменстві [Текст] : [інтерпретація образу гетьмана в зарубіжній літературі] / В. Лавренчук // Зарубіжна література в школах України. – 2007. – № 12. – С. 10-15.

Лавренчук, В. Проблеми рецепції постаті Івана Мазепи у світовому письменстві [Текст] / В. Лавренчук // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 5. – С. 29-34.

Лавренюк, В. Образ гетьмана Івана Мазепи – історичний і літературний [Текст] / В. Лавренюк // Дивослово. – 2006. – № 12. – С. 48-51.

Левінська, С. Мазепа в колі героїв однойменної трагедії Юліуша Словацького [Текст] / С. Левінська // Дивослово. – 1996. – № 5/6. – С. 47-51.

Левченко, В. Козацьке літописання [Текст] / В. Левченко // Вітчизна. – 1984. – № 12. – С. 190-199.

Лімборський, І. В. Західноєвропейське просвітництво XVIII і українська література [Текст] / І. В. Лімборський // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 12. – С. 34-40.

Лірика [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 279-281.

Література [Текст]: (XIV–XVII ст.) // Історія української культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. Ю. Павлової ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – С. 173-175.

Лой, В. «Тої слави козацької повік не забудем...» – новий бібліографічний покажчик про українське козацтво [Текст] / В. Лой // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 10. – С. 20-21.

Лупак, Н. Тріумф чи трагедія Івана Мазепи? [Текст]: [сторінками пенталогії Б. Лепкого «Мазепа»] / Н. Лупак // Мандрівець. – 2003. – № 2. – С. 32-35.

Макаренко, Т. Цілі віки історії [Текст]: [компаративний аналіз творів українського фольклору та повісті М. Гоголя «Тарас Бульба»] / Т. Макаренко // Зарубіжна література. – 2009. – № 21/24, червень. – С. 41-43.

Малафій, В. А. «Козаку – найперше воля. Козаку – найперше честь» [Текст]: інтегрований урок у 7 класі (українська література, музика) / В. А. Малафій // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2010. – № 14. – С. 7-9.

Марко, В. Особливості внутрішнього монологу у творах Павла Загребельного «Я, Богдан», «Тисячолітній Миколай», «Гола душа» [Текст] / В. Марко // Дивослово. – 2007. – № 1. – С. 53-56.

Масенко, Л. «Не сійте зради моїй землі» [Текст] : образ Яреми Вишневецького в історичних романах «Маруся Чурай» і «Берестечко» / Л. Масенко // Урок української. – 2000. – № 2. – С. 40-42.

Масенко, Л. Образ Мазепи в поезії Шевченка і Пушкіна [Текст] / Л. Масенко // Дивослово. – 2000. – № 12. – С. 8-11.

Матвійшин, В. Г. Слов'янські та козакофільські мотиви у творчій спадщині Проспера Меріме [Текст] / В. Г. Матвійшин // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 3. – С. 2-7.

Мафтин, Н. Необароко як стильова реалізація історіософських концепцій Юрія Липи в романі «Козаки в Московії» [Текст] / Н. Мафтин // Дивослово. – 2009. – № 9. – С. 41-44.

Мафтин, Н. Необароко як стильова реалізація історіософських концепцій Юрія Липи в романі «Козаки в Московії» [Текст] / Н. Мафтин // Дивослово. – 2009. – № 9. – С. 41-44.

Мельнічук, Г. О. Лабіринтами повісті «Тарас Бульба М. Гоголя» [Текст] : (літературна гра) / Г. О. Мельнічук // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 2, лютий. – С. 55-56.

Мехедов, В. Н. Работа с портретами Н. В. Гоголя [Текст] / В. Н. Мехедов // Уроки литературы. – 2013. – № 11. – С. 10-15.

Микола Гоголь. «Роздуми Мазепи» [Текст] : [дана програмна стаття написана М. Гоголем водночас із повістю «Тарас Бульба» у 1834–1835 рр.] / упоряд. Я. І. Дзипа // Український історичний журнал. – 2002. – № 2. – С. 76-83.

Мицик, Ю. Батозька битва очима автора «Віршованої хроніки» [Текст] : [публікація документів про Батозьку битву 1652 р.] / Ю. Мицик // Пам'ять століть. – 2002. – № 2. – С. 37-49.

Мицик, Ю. Перша згадка про українських козаків у писемних джерелах [Текст] / Ю. Мицик // Історія в школах України. – 2008. – № 1. – С. 47-48.

Мовчан, Р. «Позбутися рабського комплексу» [Текст] : [«Берестечко» Л. Костенко] / Р. Мовчан // Слово і час. – 2000. – № 1. – С. 47-48.

Мор'єва, О. Ідейно-художній аналіз поеми В. Сосюри «Мазепа» [Текст] : [розробки уроків] / О. Мор'єва // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 1. – С. 17-21.

Мякинина, Е. С. Шапка в повісті Н. В. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / Е. С. Мякинина // Русская речь. – 2006. – № 2, март – апрель. – С. 3-7.

Насмінчук, Г. Історіософська концепція роману «Орда» Р. Іваничука та її мистецька реалізація [Текст] / Г. Насмінчук // Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. – № 7. – С. 55-58.

Наумова, Н. Візія Коліївщини в польській літературі та поема Тараса Шевченка «Гайдамаки» [Текст] / Н. Наумова // Вітчизна. – 2008. – № 9/10. – С. 151-155.

Невольниченко, С. Мир и антимир Запорожья в повісті Н. В. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / С. Невольниченко // Вопросы литературы. – 2008. – № 4. – С. 241-263.

Ніколаєнко, М. Як козаки Розриту могилу засипали [Текст] : до 170-х роковин написання знаменитого вірша «І мертвим, і живим.. » : [та про вірш «Розрита могила», який був написаний Кобзарем у 1843 році 9 жовтня] / М. Ніколаєнко // Голос України. – 2013. – № 185, 4 жовтня. – С. 8.

Нудьга, Г. А. Листування запорожців з турецьким султаном як літературна пародія [Текст] / Г. А. Нудьга // Нудьга, Г. А. На літературних шляхах. – К., 1990. – № 4. – С. 260-347.

Овдійчук, Л. Конспект уроку за романом у віршах Ліни Костенко «Берестечко» [Текст] / Л. Овдійчук // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 4. – С. 20-22.

Осадча, І. У грі оживає минуле [Текст] : [урок «Козацький день» за оповідання Андріана Кащенко «Над Кодатським порогом»] / І. Осадча // Дивослово. – 2001. – № 7. – С. 52-58.

Остаф, Я. Козацькі літописи в контексті європейського бароко [Текст] : інтегрований урок української літератури й музичного мистецтва у 9 класі / Я. Остаф, Н. Тхай // Українська мова і література в школі. – 2012. – № 2. – С. 39-46.

Острове́рха (Осика), М. «В боях стоїте не вгнуті» [Текст] : (Богдан Лепкий. «До січових стрільців») / М. Острове́рха (Осика) // Українська мова і література. – 1999. – № 4. – С. 1-2.

Павленко, І. Новорічні свята і обряди з Запорізької Січі і фольклор півдня України [Текст] / І. Павленко // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 6. – С. 9-19.

Павленко, С. Гетьманова «Дума»: наклеп Кочубея чи правда? [Текст] : [про поетичний талант гетьмана Мазепи та його віршований маніфест «Дума»] / С. Павленко // Голос України. – 2006. – № 218, 18 листопада. – С. 9.

Пам'ятки віршованої літератури [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 260-261.

Панченко, В. Іван Мазепа очима Гоголя й Шевченка [Текст] / В. Панченко // Освіта і управління. – 2007. – Т. 10, № 3/4. – С. 135-144.

Паюк, О. В. Бойове товариство, побут і звичаї запорожців у повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / О. В. Паюк // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 3. – С. 44-46.

Пирогова, К. М. Співвідношення художніх та історичних реліктів у поезії козацького спрямування Ізидора Воробкевича [Текст] / К. М. Пирогова // Філологічні науки : збірник наукових праць / МОН України ; ред. кол.: В. В. Герман, П. І. Білоусенко, Ю. А. Зацний [та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – Ч. 2. – С. 198-203.

Пінчук, С. П. Образ Богдана Хмельницького в давній українській поезії [Текст] / С. П. Пінчук // Українська мова і література в школі. – 1979. – № 1. – С. 14-20.

Побутові та історичні вірші [Текст] // Історія української культури / за ред. С. Головка ; ред. Ю. Медюк, С. Васильченко. – К. : Либідь, 1994. – С. 261-262.

Подолінна, І. Повість «Облога Буші» М. Старицького [Текст] / І. Подолінна, А. Подолінний // Дивослово. – 1994. – № 3. – С. 45-46.

Полянський, О. А. Іван Франко про селянське повстання 1846 р. в Галичині [Текст] / О. А. Полянський // Проблеми сов'язознавства. – Львів, 1981. – Вип. 24. – С. 121-125.

Пошва, В. Олег Корнієнко: «В історії Сум дуже багато міфів» [Текст] : [про книгу сумського краєзнавця О. Корнієнка стосовно сумської історії – «Лексикон доби козаччини XVII–XVIII ст.»] / В. Пошва // Панорама. – 2014. – № 7, 12–19 лютого. – С. А 17.

Приходько, О. Постать гетьмана Мазепи очима двох слов'янських письменників [Текст] : [О. Пушкіна та В. Сосюри] / О. Приходько // Дзвін. – 1999. – № 6. – С. 34-37.

Пшенична, В. Урок компаративного аналізу повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» та творів українського епосу [Текст] : інтегрований урок з історії України та української літератури / В. Пшенична // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 29-33.

Пшенишна, В. М. Урок компаративного аналізу повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» та творів українського епосу [Текст] : 7 клас / В. М. Пшенишна // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – № 7/8. – С. 60-61.

П'ятаченко, Ю. «Риму козацького сивий Марсе...» [Текст] : [Іван Мазепа та його доба в поезії Євгена Маланюка] / Ю. П'ятаченко // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 5. – С. 202-205.

Романишина, Н. Вивчення оповідань Данила Мордовця з погляду жанрових можливостей [Текст] / Н. Романишина // Українська мова і література в школі. – 2010. – № 6. – С. 45-49.

Ромащенко, Л. Минуле – урок для сучасності, проєкція на майбутнє [Текст] : [роздуми над новим романом Ліни Костенко «Берестечко»] / Л. Ромащенко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2000. – № 5. – С. 44-61.

, П. Козацькі гени Великого Кобзаря [Текст] : [про Т. Шевченка та його творчість] / П. Рябко // Культура і життя. – 2004. – 3 березня. – С. 2.

Савонічева, С. Відлуння козаччини у вінку сонетів Наталі Баклай «Під синім небом та понад житами» [Текст] : матеріали до уроку літератури рідного краю / С. Савонічева // Українська література в загальноосвітній школі. – 2015. – № 3. – С. 38-39.

Свердан, Т. Усічені фразеологізми у трилогії Б. Лепкого «Мазепа» [Текст] / Т. Свердан // Дивослово. – 1999. – № 1. – С. 14-17.

Семенець, О. Поетична логіка поразки й перемоги в романі Ліни Костенко «Берестечко» [Текст] / О. Семенець // Дивослово. – 2002. – № 11. – С. 9-14.

Сергієнко, М. Повернення «Козака Мамає» [Текст] : [українська діаспора Кубані] / М. Сергієнко // Слово і час. – 1999. – № 12. – С. 47.

Синюкова, Л. Запорозька Січ очима митців [Текст] : картина Репіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану» в контексті вивчення повісті Гоголя «Тарас Бульба» : 7 клас / Л. Синюкова // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 12. – С. 44-46.

Ситченко, А. Л. Вивчення казки І. Нечуя-Левицького «Запорожці» [Текст] / А. Л. Ситченко, Н. Огренич // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 16-18.

Скобельський, В. Славу козацьку оспівав навіки [Текст] : минуло 340 років від дня народження козацького літописця Самійла Величка / В. Скобельський // Голос України. – 2010. – № 37, 2 березня. – С. 21.

Соболь, В. Епоха та її герої в літописі Самійла Величка [Текст] / В. Соболь // Слово і час. – 1995. – № 4. – С. 5-12.

Соловей, Т. Г. Свободолюбивые люди с отвагой в душе, великим и смелым сердцем [Текст] : [система уроков по изучению повести Н. В. Гоголя «Тарас Бульба»] / Т. Г. Соловей // Русская словесность в школах Украины. – 2009. – № 6. – С. 25-30.

Сорокопуд, В. Чарівний світ Всеволода Нестайка: від тридцятирічної корови Контрибуції і Чарки луципера до свинофірми

«Рилос» і пошуку «скоробагатьковських» скарбів [Текст] / В. Сорокопуд // Українська мова і література в школі. – 2007. – № 3. – С. 68-70.

Сохацька, Є. Драматичний Мазепа [Текст]: спроба типологічного зіставлення образу гетьмана у Л. Старицької-Черняхівської та І. Огієнка / Є. Сохацька // Українська мова та література. – 2006. – № 41/43, листопад. – С. 53-54.

Стихи Твердовскаго : [Твердовський – запорізький козак] / В. В. Ададуров // Український історичний журнал. – 2012. – № 5. – С. 183-185.

Супрунюк, О. Таємниця старої фортеці [Текст]: за романом Дмитра Білого «Козацький оберіг»: 7 клас / О. Супрунюк // Українська мова та література. – 2012. – № 18, вересень. – С. 25-29.

Сухенко, В. Г. Моральні засади українського козацтва як джерело національного виховання школярів на уроках української літератури [Текст] / В. Г. Сухенко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2004. – № 1 (5), січень. – С. 6-9.

Таран, Л. Співпраця як творчість [Текст]: [про роботу над виданням роману у віршах Костенко Л. «Берестечко» розповідає головний редактор видавництва «Либідь» С. Головка] / Л. Таран // Українська культура і життя. – 2010. – № 10/11. – С. 11-15.

Таран, Л. Співпраця як творчість [Текст]: [про роботу над виданням роману у віршах Костенко Л. «Берестечко» розповідає головний редактор видавництва «Либідь» С. Головка] / Л. Таран // Українська культура і життя. – 2010. – № 10/11. – С. 11-15.

Творчість Куліша [Текст]: [П. Куліш] // Історія української культури / за ред. С. Головка; ред.: Ю. Медюк, С. Васильченко. – К.: Либідь, 1994. – С. 340-344.

Титаренко, Н. А. Мова і стиль оповідання «Козачка» Марка Вовчка [Текст] / Н. А. Титаренко // Методика викладання української мови і літератури. – К., 1971. – С. 57-61.

Три критики про роман Ю. Мушкетика «Яса» [Текст]: [статті] // Вітчизна. – 1988. – № 10. – С. 151-166. – Із місту: Слабошпицький, М. Повернення Івана Сірка. – С. 164-166.

Українська література [Текст] // Історія української культури : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. О. Ю. Павлової ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – С. 194-205.

Українське літературне слово та вільне мистецтво у XVIII–XIX ст. // Абрамович, С. Д. Світова та українська культура : навчальний посібник для студентів вузів / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова. – Львів : Світ, 2004. – С. 306-312.

Фасоля, А. Формуємо духовний світ українця [Текст] : (брейн-ринг на уроці літератури) : [«Життя і творчість Л. Українки», «Шляхами славного козака Енея» (за твором І. Котляревського)] / А. Фасоля // Українська література в загальноосвітній школі. – 1999. – № 3. – С. 62-64.

Федосова, Н. П. Літопис Самовидця і літературний процес другої половини XVII ст. [Текст] / Н. П. Федосова // Деякі питання мовознавства і літературознавства. (Наукові записки. Т. XXXII) / Київський державний педагогічний інститут. – К., 1962. – С. 164-176.

Фурсова, Л. Один день серед козаків [Текст] : урок за оповіданням А. Кащенко «Над Кодацьким порогом» : 7 клас / Л. Фурсова // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 8. – С. 32-34.

Фурсова, Л. Один день серед козаків [Текст] : урок за оповіданням А. Кащенко «Над Кодацьким порогом» / Л. Фурсова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 34-36.

Хмельницького у творчості Т. Г. Шевченка [Текст] / В. І. Яременко // Український історичний журнал. – 1995. – № 34. – С. 100-113.

Чабаненко, В. Щоб слава наша не вмирала [Текст] : Іван Франко про козацтво / В. Чабаненко // Літературна Україна. – 2004. – 17 червня. – С. 7.

Чопик, Р. Панько Проклятий [Текст] : екзистенційна драма П. Куліша / Р. Чопик // Слово і час. – 2010. – № 11. – С. 3-15.

Чумаченко, В. Українська літературна традиція кубанських козаків [Текст] / В. Чумаченко // Березіль. – 1994. – № 11/12. – С. 152-160.

Шестаков, А. Літописець Запорізької Січі [Текст] : Дмитро Яворницький / А. Шестаков // Україна молода. – 2005. – № 211. – С. 14.

Шкуть, Л. Тракткування питань національної історії та культури в романах «Чорна рада» П. Куліша та «Хмари» І. Нечуя-Левицького [Текст] / Л. Шкуть // Українська мова і література в школі. – 1999. – № 4. – С. 28-33.

Шпиталь, А. Творення міфу [Текст] : Переяславська рада в українській історичній прозі / А. Шпиталь // Урок української. – 2004. – № 5/6. – С. 26-29.

Шумейко, Т. Шевченко в ліриці П. Куліша («До Тараса за річку Ахерон» та «Останньому кобзареві козацькому як риторична цілісність у структурі збірки «Дзвін» [Текст] / Т. Шумейко // Слово і час. – 1998. – № 2. – С. 36-39.

Яременко, В. І. Історіософські аспекти відображення діяльності Б. Хмельницького у творчості Т. Г. Шевченка [Текст] / В. І. Яременко // Український історичний журнал. – 1995. – № 34. – С. 100-113.

15.1 Художні твори

Вовчок, М. Козачка [Текст] : вибрані твори / М. Вовчок. – К. : Веселка, 1974. – 191 с.

Гоголь, Н. В. Тарас Бульба [Текст] : повість / Н. В. Гоголь ; ілюстрації Е. Кибрика. – М. : Детская литература, 1978. – 175 с. : ил. – (Школьная библиотека).

Гоголь, Н. В. Тарас Бульба [Текст] : повість / Н. В. Гоголь. – Одеса : Маяк, 1981. – 120 с. – (Шк. б-ка).

Загребельний, П. Я, Богдан (Сповідь у славі) [Текст] : роман (закінчення) / П. Загребельний. – К. : Дніпро, 1984. – 285 с. – (Романи й повісті ; № 8).

Загребельний, П. А. Я, Богдан (Сповідь у славі) [Текст] : роман (початок) / П. А. Загребельний. – К. : Дніпро, 1984. – 287 с. – (Романи й повісті ; № 7).

Загребельний, П. А. Я, Богдан [Текст] : роман. Кн. 2 : Нестями / П. А. Загребельний. – К. : Український центр духовної культури, 1994. – 336 с.

Загребельний, П. А. Я, Богдан [Текст]. Кн. 1 : Битви / П. А. Загребельний. – К. : Український центр духовної культури, 1994. – 280 с.

Заклятий козак [Текст] : історичні повісті та оповідання / упорядкування та передмова О. Мишанича. – К. : АТ «Обереги», 1994. – 540 с. – Зміст видання: Мишанич, О. Слава не вмере, не поляже ; Божко, С. Над колискою Запоріжжя ; Чайковський, А. Богданко ; Мордовець, Д. Дві долі ; Мачтет, Г. Заклятий козак ; Чайковський, А. Козацька помста ; Островський, О. Руйнування Чортомлинської Січі 1709 р. ; Тис, Ю. Життя іншої людини.

Ильченко, А. Козацкому роду нет перевода, или Мамай и огонь-молодица [Текст] : украинский народный роман из народных уст / А. Ильченко. – М. : Советский писатель, 1965. – 659 с.

Кащенко, А. Зруйноване гніздо [Текст] : історична повість / А. Кащенко. – Бранфорд : [б. в.], 1947. – 164 с.

Кащенко, А. Оповідання про славне Військо Запорізьке низове [Текст] : коротка історія Війська Запорізького з малюнками, картами й планами : оповідання : для середнього та старшого шкільного віку / А. Кащенко ; художнє оформлення Ю. Кудя. – К. : Веселка, 1992. – 270 с.

Куделко, О. С. Повести о героях края Слобожанского казаке Харько и кошовом атамане Иване Сирко [Текст] / О. С. Куделко, О. С. Фалько. – К. : КРІОН, 2011. – 207 с. : ил.

Кулиняк, Д. І. «Од Калниша вісті ...» [Текст] : історично-документальна повість [про кошового Петра Калнишевського] / Д. І. Кулиняк ; за упоряд. і ред. В. Зленка. – К. : Київська правда, 2004. – 343 с.

Кулиняк, Д. І. Соловецький в'язень. Останній кошовий Січі Запорізької [Текст] : історичний нарис / Д. І. Кулиняк. – К. : Радянський письменник, 1991. – 71 с.

Куліш, П. О. «Чорна Рада» [Текст] : історична повість-хроніка 1663 р. (Виїмки) / П. О. Куліш. – США : Нью-Йорк, 1968. – 48 с.

Куліш, П. Чорна рада [Текст] : історичний роман / П. Куліш. – К. : Велес, 2009. – 176 с. – (Серія «Класика української літератури»).

Куліш, П. О. Чорна рада [Текст] : хроніка 1663 року ; Поезія / П. О. Куліш. – К. : Б-ка українця, 2000. – 239 с.

Куліш, П. О. Чорна Рада [Текст] : хроніка 1663 р. : роман / П. О. Куліш. – К. : Котигорошко, 1993. – 160 с. – (Шк. б-ка).

Лазорський, М. Гетьман Кирило Розумовський [Текст] : роман-хроніка 18 віку / М. Лазорський. – Мюнхен : Видавництво «Дніпрова хвиля», 1961. – 752 с.

Ле, И. Л. Хмельницкий [Текст] : роман. Кн. 1 / И. Л. Ле. – М. : Советский писатель, 1974. – 407 с.

Ле, И. Л. Хмельницкий [Текст] : роман. Кн. 2 / И. Л. Ле. – М. : Сов. писатель, 1974. – 360 с.

Ле, И. Л. Хмельницкий [Текст] : роман. Кн. 3 / И. Л. Ле. – М. : Сов. писатель, 1974. – 454 с.

Ле, И. Хмельницкий [Текст] : історичний роман : у 3-х кн. Кн. 3 / И. Ле. – К. : Дніпро, 1969. – 491 с.

Мордовець, Д. Л. Кримська неволя ; Сагайдачний [Текст] / Д. Л. Мордовець. – К., 1994. – 246 с.

Мордовець, Д. Л. Сагайдачний [Текст] / Д. Л. Мордовець. – К. : Художня літ., 1966. – 421 с.

Мушкетик, Ю. Яса [Текст] : роман / Ю. Мушкетик. – К. : Радянський письменник, 1987. – 596 с.

Самійло Кішка [Текст] : історичні розвідки, думки, оповідання : для середнього шкільного віку / [упоряд. В. Шевчук]. – К. : Веселка, 1993. – (Кошові Запорозької Січі).

Старицкий, М. Богдан Хмельницкий [Текст] : историческая трилогия. Т. 3 : У пристани / М. Старицкий. – К. : Молодь, 1963. – 644 с.

Старицький, М. Молодость Мазепы ; Руина [Текст]: [диалогія] / М. Старицький. – К. : Український центр духовної культури, 1997. – 981 с. – (Український історический роман).

Старицький, М. Облога Буші [Текст]: історична повість з часів Хмельниччини : для середнього та старшого шкільного віку / М. Старицький ; художник Іван Манець ; [післямова В. Олійника]. – К. : Веселка, 1987. – 86 с.

Бердута, М. З. Петро Конашевич-Сагайдачний [Текст]. 1 : Вірші, викарбовані на надгробному камені, виголошені над прахом Сагайдачного двадцятьма спудеями // Бердута, М. З. Історичні постаті. Гетьмани України / М. З. Бердута, В. І. Бутенко, О. М. Солошенко. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – С. 13. – (Бібліотека журналу «Історія та правознавство» ; вип. 3).

Богдан Хмельницький [Текст] // Корнійчук, О. П'єси / О. Корнійчук. – К. : Держвидав України, 1953. – С. 159-214.

Дяченко, Н. П. Козацька педагогіка [Текст]: сценарій за книгою Д. Яворницького «Історія запорозьких козаків» / Н. П. Дяченко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 36-37.

Лук'яненко, С. На благо своєї країни [Текст]: [вірш, в якому оспівана любов до України, є згадка про Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка] / С. Лук'яненко // Голос України. – 2015. – № 79, 6 травня. – С. 7.

Мушкетик, Ю. Січ-мати [Текст]: кіносценарій : [проза] / Ю. Мушкетик // Київ. – 2006. – № 6. – С. 2-53.

Павличко, Д. Іван Ганжа [Текст]: поема / Д. Павличко // Літературна Україна. – 2010. – № 35, 30 вересня. – С. 7.

Поклад, Н. Батурин. 2 листопада 1708 року [Текст]: [поема] / Н. Поклад // Дивослово. – 2008. – № 11. – С. 3 (обкл.).

Пучков, В. Плач по козацьких люльках [Текст]: [вірш]: Миколаївщина літературна / В. Пучков // Літературна Україна. – 2015. – № 11, 12 березня. – С. 8.

Симонов, К. Тарас Бульба [Текст] : стихотворение / К. Симонов // Уроки літератури. – 2008. – № 7. – С. 1.

Стихи Твердовскаго : [Твердовський – запорізький козак] [Текст] / В. В. Ададуrow // Український історичний журнал. – 2012. – № 5. – С. 183-185.

Феденко, П. (Тирса В.) Несмертельна слава [Текст] : повість з історії України і Війська Запорізького / П. Феденко // Київська старовина. – 1995. – № 2. – С. 41-80. – Поч. № 6 за 1994 р. ; № 1 за 1995 р.

Шевченко, Т. Г. «Стоїть в селі Суботові...» [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [ред. М. Ф. Вишневський ; художник П. Т. Вишняк]. – К. : Дніпро, 1970. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 305-306.

Шевченко, Т. Г. «У неділеньку у святую...» [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [ред. Л. М. Кирилець ; худ. В. І. Юрчишин ; худ. ред. В. А. Кононенко]. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1978. – Т. 2 : Поетичні твори. 1847–1961. – С. 140-141.

Шевченко, Т. Г. «Чигирине, Чигирине...» [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 194.

Шевченко, Т. Г. Близнецы... [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [примітки В. С. Бородіна]. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1985. – Т. 4 : Повісті. – С. 6-127. – Російською мовою.

Шевченко, Т. Г. Близнецы... [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [ред. Л. М. Кирилець ; худ. В. І. Юрчишин ; худ. ред. В. А. Кононенко]. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1978. – Т. 4 : Повісті. – С. 5-133. – Російською мовою.

Шевченко, Т. Г. Гайдамаки [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 65-71.

Шевченко, Т. Г. Гайдамаки [Текст] : [поема] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [ред. М. Ф. Вишневський ; художник П. Т. Вишняк]. – К. : Дніпро, 1970. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 97-157.

Шевченко, Т. Г. Гамалія [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 175-179.

Шевченко, Т. Г. Іван Підкова [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 61-63.

Шевченко, Т. Г. Іржавець [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. – К. : Дніпро, 1970. – Т. 2 : Поетичні твори. 1847–1861. – С. 43-45.

Шевченко, Т. Г. Назар Стодоля [Текст] : малороссийская дия Тараса Шевченко : [драма] / Т. Г. Шевченко // Повне зібрання творів : у 12 т. / АН Української СРСР, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка ; ред. кол.: Є. П. Кирилюк (голова) [та ін.]. – К. : Наукова думка, 1991. – Т. 3 : Драматичні твори ; Повісті. – С. 16-19. – Російською мовою.

Шевченко, Т. Г. Никита Гайдай [Текст] : [драма] / Т. Г. Шевченко // Повне зібрання творів : у 12 т. / АН Української СРСР, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка ; ред. кол.: Є. П. Кирилюк (голова) [та ін.]. – К. : Наукова думка, 1991. – Т. 3 : Драматичні твори ; Повісті. – С. 6-15. – Російською мовою.

Шевченко, Т. Г. Свято в Чигирині [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 84-94.

Шевченко, Т. Г. Тарасова ніч [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 44-47.

Шевченко, Т. Г. Тополя [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 53-58.

Шевченко, Т. Г. Треті півні [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [вступна стаття Б. Олійника ; примітки Л. Ф. Кодацької]. – К. : Дніпро, 1984. – Т. 1 : Поетичні твори. 1837–1847. – С. 94-98.

Шевченко, Т. Г. Хустина [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [ред. Л. М. Кирилець ; худ. В. І. Юрчишин ; худ. ред. В. А. Кононенко]. – К. :

Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1978. – Т. 2 : Поетичні твори. 1847–1961. – С. 48-49.

Шевченко, Т. Г. Чернець [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. – К. : Дніпро, 1970. – Т. 2 : Поетичні твори. 1847–1861. – С. 48-50.

Шевченко, Т. Г. Чернець [Текст] / Т. Г. Шевченко // Твори : у 5 т. / [ред. Л. М. Кирилець ; худ. В. І. Юрчишин ; худ. ред. В. А. Кононенко]. – К. : Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1978. – Т. 2 : Поетичні твори. 1847–1961. – С. 42-44.

16. Археологічні знахідки

«Археологія доби українського козацтва XVI–XVII ст.» [Текст] : навчальний посібник / відп. ред.: Д. Я. Телегін [та ін.]. – К. : ІЗМН, 1997. – 336 с.

Добрянський, В. Про шаблі козацького часу [Текст] / В. Добрянський // Музеї України. – 2008. – № 2. – С. 17-19.

Зворигіна, Н. До козацької чайки приєднається човен-однодневка [Текст] : археологи датують унікальну знахідку періодом військових походів русичів проти половців / Н. Зворигіна // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 162, 8 вересня. – С. 5.

Кравченко, О. М. Козацькі некрополі другої половини XVII–XVIII ст. на території Сумської фортеці [Текст] / О. М. Кравченко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 48-51.

Хоменко, В. У пошуках кримських скарбів – 2 [Текст] : [коштовні знахідки на півострові з курганів та могил, земельних траншей, морського дна... ; є згадка про Запорізьку Січ] / В. Хоменко // Голос України. – 2009. – № 163, 2 вересня. – С. 13.

17. Топографічні відомості

Антонович, В. Коротка історія Козаччини [Текст] : з ілюстраціями і картою України / В. Антонович. – К. : Видавництво «Україна», 1991. – 157 с. – (Книжковий архів).

Кащенко, А. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове [Текст] : коротка історія Війська Запорозького з малюнками, картками й планами : оповідання для середнього та старшого шкільного віку / А. Кащенко. – К. : Веселка, 1992. – 271 с. : іл. – («Золоті ворота»).

Історія й топографія восьми запорізьких Січей [Текст]
// Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 58-114.

Гідрологія, топографія і клімат запорізького краю [Текст]
// Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 26-37.

Границі вольностей запорізьких низових козаків [Текст]
// Яворницький, Д. І. Історія запорізьких козаків : у 3-х т. / Д. І. Яворницький ; з рос. пер. І. Сварник. – Львів : Видавництво «Світ», 1990. – Т. 1. – С. 13-25.

Манжела, Б. Українське козацтво на мапі Сумщини [Текст] / Б. Манжела
// Ярмарок. – 2007. – № 7, 15 лютого. – С. 2.

18. Зв'язки козацтва з Сумщиною

Бугрій, В. С. Конотопська битва 1659 р. [Текст] : методичний посібник для вчителів історії / В. С. Бугрій, Ю. В. Ніколенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 26 с.

Бульвінський, А. Конотопська битва 1659 року [Текст]
/ А. Бульвінський. – К. : [ПП Наталія Брехуненко], 2008. – 63 с. : іл. – (Серія «Перемоги української зброї»).

Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини. Вип. 1 : 3 найдавніших часів до середини XVII ст. [Текст] : посібник з історії рідного краю для шкіл, середніх спеціальних і вищих учбових закладів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 1999. – 91 с.

Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини [Текст]. Вип. 2 : Від середини XVII до кінця XVIII ст. : посібник з історії рідного краю / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 2000. – 91 с.

Корнієнко, О. М. Нариси військової історії України. Сумський слобідський козацький полк 1659–1765 рр. [Текст] : пам'яті краєзнавця Геннадія Терешковича Петрова (1936–1997) / О. М. Корнієнко. – К. : Наш час, 2008. – 488 с. : іл. – (Невідома Україна).

Корнієнко, О. М. «От де, люде, наша слава, слава України!» [Текст] : до 350-річчя перемоги під Конотопом / О. М. Корнієнко. – К. : ТОВ «Білоцерківська друкарня», 2009. – 50 с. : іл.

Манько, М. О. Суми та сумчани у документах сучасників [Текст] : навчальне видання. Кн. 1 : (1655–1919) / М. О. Манько. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. – 386 с.

Сумщина в історії України [Текст] : навчальний посібник для 5–11 класів загальноосвітніх шкіл / В. І. Белашов [та ін.]. – Суми : Мак Ден, 2005. – 495 с.

Адаменко, Е. История рыцарей степи [Текст] : [350 лет со дня образования Сумского слободского казацкого полка ; про книгу Олега Корниенка «Очерки военной истории Украины. Сумской слободской казацкий полк 1659–1765»] / Е. Адаменко // Данкор. – 2008. – № 50. – С. А 13.

Азаренков, В. М. Запорізька Січ в історії Сумщини [Текст] / В. М. Азаренков, Г. В. Діброва // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 223-227.

Азаренков, В. М. Останній кошовий Запорізької Січі Петро Калнишевський як символ державності України [Текст] / В. М. Азаренков // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 217-220.

Белінська, Л. І. Старожитності козацької доби Сумщини [Текст] / Л. І. Белінська // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 10-14.

Бондаренко, С. Співець минушини [Текст] : (кобзар, роменчанин Євген Адамцевич зберіг для України «Запорожський марш») / С. Бондаренко // Панорама. – 2013. – № 27, 3-10 июля. – С. А. 14.

Бубнов, В. Історія козацького полку [Текст] : [до 350-річчя Сумського слобідського полку] / В. Бубнов // Ярмарок. – 2008. – № 4, 24 січня. – С. 3.

Бугай, Л. О. Учнівська конференція «Наші земляки – ватажки козацького руху та учасники Визвольної війни» [Текст] : до 365-річчя від початку Національно-визвольної війни українського народу / Л. О. Бугай // Історія та правознавство. – 2013. – № 12. – С. 30-31.

«Велике посольство» на Сумщині [Текст] // Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини : посібник з історії рідного краю для шкіл, середніх спеціальних і вищих учбових закладів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 1999. – Вип. 1 : 3 найдавніших часів до середини XVII ст. – С. 86-91.

Венгеровський, С. Б. Козацька Могила в Лебедині [Текст] / С. Б. Венгеровський // Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та інновації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 29–30 листопада 2013 р.) / МОН України, Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-ва охорони пам'яток історії та культури, Нац. спілка краєзнавців України [та ін.] ; [ред. кол.: В. С. Бугрій, В. В. Турков, О. В. Вовк та ін.]. – [Суми] : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – Ч. 1. – С. 17-20.

Вертікова, І. Козака і кулі не беруть? [Текст] : на Сумщині відроджують традиції характерників та козацьких бойових мистецтв / І. Вертікова // Сумщина. – 2012. – № 105, 21 листопада. – С. 10.

Вертіль, О. Козацька слава Конотопа [Текст] : історичні штрихи до переможної битви [Конотопської 1659 р.] / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 121, 10 липня. – С. 7.

Вечерський, В. Меценатство української еліти в глухівський період Гетьманщини [Текст] / В. Вечерський // Сучасність. – 1997. – № 3. – С. 35-44 : фот.

Вороненко, Р. Глухівський період історії України: 300 років гетьманській столиці [Текст] / Р. Вороненко // Ярмарок. – 2008. – № 45, 6 листопада. – С. 2.

Голубченко, В. Ю. Освітянська Сумщина в козацьку добу (XVII–XVIII ст.) // Патріотичне виховання української молоді засобами фізичної культури та козацької педагогіки [Текст] : збірник наукових праць / В. Ю. Голубченко. – Суми : СумДПУ, 2001.

Гриценко, А. До питання генеалогії роду Савичів [Текст] : [зв'язок відомого українського старшинського роду з Глухівщиною, що на Сумщині] / А. Гриценко // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 4. – С. 39-44.

Грінка, О. В пошуках істини [Текст] : історик Олег Корнієнко може провести паралелі між Сумським слобідським козаком трьохсотрічної давності та нинішнім жителем нашого міста, а також повідати таємниці заснування Сум / О. Грінка // Панорама. – 2009. – № 36, 2–9 сентября. – С. А 15.

Грінка, О. Між Московщиною і Гетьманщиною [Текст] : [про Сумський слобідський козацький полк] / О. Грінка // Панорама. – 2009. – № 3, 14–21 янв. – С. А 21.

Дипломатичні відносини Б. Хмельницького з російським урядом і Сумщина [Текст] // Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини : посібник з історії рідного краю для шкіл, середніх спеціальних і вищих учбових закладів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 1999. – Вип. 1 : 3 найдавніших часів до середини XVII ст. – С. 81-85.

Дубовик, О. Козацька воля переможе п'яту колону [Текст] : [історія та майбутнє козацтва на Сумщині] / О. Дубовик // Ярмарок. – 2007. – № 41, 11 жовтня. – С. 2.

Дятленко, Т. Глухів... Його минуле й теперішнє на сторінках творів місцевих літераторів [Текст] / Т. Дятленко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 5. – С. 28-32.

Живокіст, М. Вимітайте орду з хати [Текст] : [з нагоди 350-річчя Сумського слобідського козацтва; вірш про події на Козацькому Валі в Сумах] / М. Живокіст // Ярмарок. – 2009. – № 2, 8 січня. – С. 2.

Калнишевський Петро Іванович [Текст] : 70 видатних земляків : [про останнього кошового Запорізької Січі (1691–1803), уродженця Сумщини] // Сумщина. – 2009. – № 16/17, 13 лютого. – С. 4.

Калнишевський у Сумах [Текст] : на території СумДПУ ім. А. С. Макаренка Сумська паланка «Козацтва запорізького» подарували місту пам'ятний знак на честь останнього кошового війська Запорізького Петра Івановича Калнишевського // Сумщина. – 2010. – № 118/119. – С. 1.

Кобозев, М. М. Відродження та діяльність козацтва на Сумщині [Текст] / М. М. Кобозев, Ю. М. Кондратенко, І. А. Павленко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 231-335.

Кобозев, М. М. Історичне минуле козацтва Конотопщини [Текст] / М. М. Кобозев, А. І. Шматкова // Матеріали восьмої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції, 29–30 жовтня 2009 р. / МОН України, Управління освіти і науки Сумської обласної адміністрації ; Сумський обласний архів, Сумське обласне історико-краєзнавче т-во «Спадщина» ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 33-39.

Кобозев, М. М. Головні завдання і проблеми діяльності Сумського обласного козацького товариства [Текст] / М. М. Кобозев // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2006 р. / [ред. кол.: Н. І. Кириленко,

О. В. Багацька, А. В. Гончаренко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – С. 309.

Кобозєв, М. М. Сумщина в історії Слобідського козацтва [Текст] / М. М. Кобозєв, В. М. Азаренков, І. О. Павленко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 56-61.

Комаров, В. Во времена казацкие... [Текст] : [Сумская крепость была самой протяженной на Слобожанщине] / В. Комаров // Ваш шанс. – 2008. – № 41, 8 октября. – С. 24 А.

Кондратенко, С. Сумской Слободской полк [Текст] : малоизвестные страницы истории сумцов и гусаров... / С. Кондратенко // Ваш шанс. – 2005. – № 36, 7 сентября. – С. 16 А.

Корнієнко, О. М. Сумський козацький полк і повстання К. Булавіна 1708 року [Текст] : до 300-річчя Донського походу / О. М. Корнієнко // Сумська старовина. – 2008. – № XXIV. – С. 75-81.

Корнієнко, О. М. Сумський Слобідський козацький полк і повстання Булавіна 1708 року [Текст] / О. М. Корнієнко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 66-72 ; Сумська старовина. – 2008. – № XXIV. – С. 75-81.

Корюненко, М. Школа, яка випустила в світ Президента України – нащадка кошового отамана Січі Запорізької [Текст] : [с. Хоружівка – «мала» батьківщина В. Ющенка] / М. Корюненко // Освіта України. – 2005. – № 30. – С. 3.

Кравченко, О. М. Козацькі некрополі другої половини XVII–XVIII ст. на території Сумської фортеці [Текст] / О. М. Кравченко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 48-51.

Манжела, Б. Суми і Ставище – міста козацькі, побратими [Текст] / Б. Манжела // Ярмарок. – 2009. – № 52, 24 грудня. – С. 3.

Манжела, Б. Сумщина – земля козацька [Текст] : [14 жовтня – Покрова Пресвятої Богородиці; Покровительська козаків] / Б. Манжела // Суми і сумчани. – 2007. – № 41, 12 жовтня. – С. 12-13.

Манжела, Б. Українське козацтво на мапі Сумщини [Текст] / Б. Манжела // Ярмарок. – 2007. – № 7, 15 лютого. – С. 2.

Манько, М. О. Вексильно-геральдичні символи Сумського козацького полку та його сотень [Текст] / М. О. Манько // Матеріали 4-ої Сумської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. – Суми, 2001. – С. 226-234.

Ніколаєнко, О. М. Батько Гоголя [Текст] : [Василь Опанасович Гоголь-Яновський народився 1777 р. на Полтавщині, син полкового писаря, поет, драматург, батько М. Гоголя, набожна людина, у XVIII ст. перебував у Охтирці, яка була тоді військовим, адміністративним центром Охтирського полку] / О. М. Ніколаєнко // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 3. – С. 37-43.

Павленко, С. Українські козаки на боці Петра I [Текст] : [маловідомі подробиці; є згадка про нелігитимні вибори в Глухові гетьмана, про м. Суми та Івана Скоропадського]. Ч. 2 : Полтавська битва / С. Павленко // Голос України. – 2009. – № 105, 10 червня. – С. 18.

Поклад, Н. Над Сеймом Батурин [Текст] : [чи залишиться він у пам'яті нащадків гетьманською столицею Івана Мазепи?] / Н. Поклад // Київ. – 2007. – № 9. – С. 181-189.

Пономаренко, П. В. Зв'язки Путивля з українським козацтвом [Текст] : [Сумська область] / П. В. Пономаренко // Третя Сумська обласна наукова історико-краєзнавча конференція, 7–8 грудня 1999 р. : збірник статей. – Суми : СДПУ, 1999. – С. 42-44.

Пономаренко, П. В. Козаки путивльські XVI століття [Текст] / П. В. Пономаренко // Путивльський краєзнавчий збірник / [ред. кол.: С. В. Тупик, Н. І. Сторчака, В. Б. Звагельський та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2009. – Вип. 5. – С. 58-70.

Пошва, В. Олег Корнієнко: «В історії Сум дуже багато міфів» [Текст] : [про книгу сумського краєзнавця О. Корнієнка стосовно сумської історії – «Лексикон доби козаччини XVII–XVIII ст.»] / В. Пошва // Панорама. – 2014. – № 7, 12–19 лютого. – С. А 17.

Розбрат в Україні [Текст] : [є згадка про «Глухівські статті», реєстроване військо та про драму гетьмана П. Дорошенка] // Акимович, Є. О. Українська культура в історичному вимірі : (IX–XVIII століття) / Є. О. Акимович. – Одеса : Маяк, 2009. – С. 398-402.

Сапухіна, Л. П. С. Полуботкінські архіви і Сумщина [Текст] : пошуки та знахідки / Л. П. Сапухіна // Український історичний журнал. – 1992. – № 3. – С. 136-145.

Стрілко, Роменський Робін Гуд [Текст] : [Семен Іванович Гаркуша – селянський син, чумакував із купцями-запорожцями...] / А. Стрілко // Пам'ять століть. – 2001. – № 3. – С. 83-86.

Сумщина в період визвольної боротьби українського народу проти польсько-шляхетського панування в середині XVIII ст. [Текст] // Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини : посібник з історії рідного краю для шкіл, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 1999. – Вип. 1 : З найдавніших часів до середини XVIII ст., розділ VII. – С. 88-91.

Територія Сумщини у складі Великого князівства Литовського, Росії і речі Посполитої (XIV – перша половина XVIII ст.) [Текст] // Корогод, Б. Л. Нариси історії Сумщини : посібник з історії рідного краю для шкіл, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів / Б. Л. Корогод, Г. І. Корогод. – Суми : Обласна друкарня ; Видавництво «Козацький вал», 1999. – Вип. 1 : З найдавніших часів до середини XVIII ст., розділ VI. – С. 48-67.

Шостка і пороховий завод [Текст] : [вперше промислове місто Шостка згадується у 1737 р. ...; є інформація про м. Конотоп і Кролевець; зв'язок Сумщини з періодом козачства] // Сіверщина від сивої давнини до сьогодення : історичні нариси / О. П. Коваленко. – [Суми] : ЗАТ «ІСА-Інтерпапір», 2009. – Розділ одинадцятий. – С. 194-206.

Щербань, П. М. Действия царских властей по привлечению глуховского казачества к подавлению польского восстания 1830–1831 гг. [Текст] / П. М. Щербань, Т. Ю. Щербань // Історико-краєзнавчі дослідження: традиції та

інновації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 29–30 листопада 2013 р.) / МОН України, Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-ва охорони пам'яток історії та культури, Нац. спілка краєзнавців України [та ін.] ; [ред. кол.: В. С. Бугрій, В. В. Турков, О. В. Вовк та ін.]. – [Суми] : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – Ч. 1. – С. 63-66.

Юдін, М. М. Нерухомі пам'ятки козацького періоду в історико-культурній спадщині Сумщини [Текст] : [нерухомі старожитності козацьких часів] / М. М. Юдін // Третя Сумська обласна наукова історико-краєзнавча конференція, 7–8 грудня 1999 р. : збірник статей. – Суми : СДПУ, 1999. – С. 26-27.

19. Козацька педагогіка як складова системи національного виховання молоді

Руденко, Ю. Д. Українська козацька педагогіка [Текст] : витоки, духовні цінності, сучасність : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Ю. Д. Руденко, О. Т. Губко. – К. : МАУП, 2007. – 344 с. : іл.

Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки [Текст] : навч.-метод. посібник / В. Г. Тверезовський [та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 158 с.

Александрова, В. Наша цілісна система виховання [Текст] : козацька педагогіка / В. Александрова // Освіта. – 2002. – № 21 серпня. – С. 6.

Арзютов, Г. Покликання педагогів – гартувати молодих у лицарському дусі [Текст] / Г. Арзютов // Освіта. – 2005. – № 33. – С. 3.

Бабіч, В. Г. Виховання патріотизму у школярів засобами козацької педагогіки [Текст] / В. Г. Бабіч // Патріотичне виховання української молоді засобами фізичної культури та козацької педагогіки: збірник наукових праць. – Суми : СумДПУ, 2001.

Бех, В. Соборність українського козацтва у вимірі сучасної педагогіки [Текст] / В. Бех, Ю. Руденко // Освіта. – 2005. – № 33. – С. 2.

Боровська, Л. Козацькому роду нема переводу! [Текст] : [виховний захід у вигляді змагань до Дня козацької слави] / Л. Боровська // Шкільний світ. – 2008. – № 12, березень. – С. 9-10.

Бутенко, О. Ідеї сімейного виховання в творчій спадщині просвітителів ХІІІ ст. [Текст] / О. Бутенко // Рідна школа. – 2008. – № 1/2. – С. 74-75.

Гладченко, О. М. Нашому роду – нема переводу [Текст] : виховний захід : [підбір статей] / О. М. Гладченко // Позакласний час. – 2012. – № 17/18. – С. 91-93.

Гнатюк, В. М. Пріоритети козацьких звичаїв і традицій у системі національного виховання [Текст] / В. М. Гнатюк // Освіта. – 2006. – № 31, 9–16 серпня. – С. 6-7.

Голуб, Н. Формування моральних цінностей у процесі роботи над соціокультурною темою «Козацькі ватажки» [Текст] / Н. Голуб // Українська мова і література в школі. – 2008. – № 1. – С. 8-10.

Голубченко, В. Ю. Козацька педагогіка [Текст] / В. Ю. Голубченко // Патріотичне виховання української молоді засобами фізичної культури та козацької педагогіки: збірник наукових праць. – Суми : СумДПУ, 2001.

Голубченко, В. Ю. Козацька педагогіка в системі виховання учнів Річківської школи Білопільського району Сумської області [Текст] / В. Ю. Голубченко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 21-27.

Гурова, О. Українська козацька педагогіка [Текст] / О. Гурова // Директор школи. Україна. – 2006. – № 11. – С. 59-64.

Гутник, І. Козацька педагогіка як складова системи національного виховання молоді [Текст] / І. Гутник // Початкова школа. – 2003. – № 10. – С. 47-49.

Дяченко, Н. П. Козацька педагогіка [Текст] : сценарій за книгою Д. Яворницького «Історія запорозьких козаків» / Н. П. Дяченко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 36-37.

Зікрятий, В. Гра «Україна козацька» [Текст]: [гра для 5 класу] / В. Зікрятий // Історія в школі. – 2009. – № 1/2. – С. 53-57.

Карпенко, О. О. Хай козацька мудрість воскреса щоднини [Текст]: виховний захід / О. О. Карпенко // Позакласний час. – 2011. – № 9. – С. 29-30.

Кваша, О. Виховання учнів. Елементи козацької педагогіки [Текст] / О. Кваша // Директор школи. – 2009. – № 47, грудень. – С. 14-18.

Кобозєв, М. М. Відродження та діяльність козацтва на Сумщині [Текст] / М. М. Кобозєв, Ю. М. Кондратенко, І. А. Павленко // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 231-335.

Кондратенко, Ю. М. Проблеми теоретичної підготовки студентів СумДПУ в умовах занять у секції козацьких одноборств [Текст] / Ю. М. Кондратенко // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного ун-ту ім. А. С. Макаренка у 2007 р. / [ред. кол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2008. – С. 299.

Кондратенко, Ю. На засадах козацької педагогіки [Текст] / Ю. Кондратенко, М. Кобозєв, В. Азаренков // Наша Берегиня. – 2012. – № 2. – С. 50-52.

Корж-Усенко, Л. В. Козацька педагогіка: досвід, реалії, перспективи [Текст] / Л. В. Корж-Усенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 4 (38). – С. 237-244.

Лековкін, М. Козацька республіка в школі [Текст]: [на базі Річківського НВК Білопільського району Сумської області] / М. Лековкін // Наша Берегиня. – 2012. – № 1. – С. 36-38.

Лях, В. В. Використання козацьких вигуків як чинник зміцнення здоров'я у процесі творчої самореалізації особистості [Текст] / В. В. Лях, М. В. Лях // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол. : А. А. Сбруєва, Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – № 1 (19). – С. 159-167.

Лях, В. В. Джерела формування національної свідомості у козацької молоді [Текст] / В. В. Лях // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2008 р. / [ред. кол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 130-131.

Лях, М. В. Фізичне виховання молоді козацької доби та учнів козацьких класів сучасної школи [Текст] : [є згадка про кафедру педагогічної творчості та освітніх інновацій СумДПУ, де впродовж 14 років діє студентське товариство «Козацтво Запорозьке» та про козацьку молодь Сумщини] / М. В. Лях // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 7 (41). – С. 295-303.

Мазур, П. На Запорозьку Січ... до школи [Текст] / П. Мазур // Освіта. – 2006. – № 6, 8 лютого. – С. 15.

Мочалов, М. Козак усім народам друг, і рицарський у нього дух... [Текст] : [про фестиваль «Козацький гарт»] / М. Мочалов // Освіта України. – 2006. – № 73, 29 вересня. – С. 4.

Паливода, О. М. «Козацькому роду нема переводу» [Текст] : [сценарій виховного заходу] / О. М. Паливода // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2012. – № 7. – С. 22-24.

Проноза, Е. В. Казацкий ринг [Текст] : [сценарій виховного заходу] / Е. В. Проноза // Позакласний час. – 2009. – № 17/18. – С. 94-96.

Ревякіна, І. В. Захист проекту «Козацькому роду нема переводу» [Текст] : [національно-патріотичне виховання] / І. В. Ревякіна // Початкове навчання та виховання. – 2008. – № 19/21, липень. – С. 76-80.

Руденко, Ю. Козацька педагогіка: національні пріоритети українського козацтва [Текст] / Ю. Руденко // Освіта. – 2006. – № 31, 9–16 серпня. – С. 1.

Руденко, Ю. Сучасне козацтво [Текст]: [джерело педагогічного виховання молоді] / Ю. Руденко // Освіта. – 2008. – № 31, 13–20 серпня. – С. 1.

Руденко, Ю. Українська козацька педагогіка: відродження, пошуки, перспективи [Текст] / Ю. Руденко // Рідна школа. – 1994. – № 5. – С. 13-19.

Скорук, М. В. Шкільна козацька республіка як демократична модель функціонування національної школи [Текст] / М. В. Скорук // Виховна робота в школі. – 2007. – № 4. – С. 34-38.

Федоренко, Дм. Взірець козацької звитяги [Текст]: козацька педагогіка / Дм. Федоренко // Рідна школа. – 2003. – № 2. – С. 67-68.

Федорченко, В. Таборування козачат [Текст]: [діти з козацького табору працювали на клумбі у козацькому сквері ім. П. Калнишевського на території СумДПУ ім. А. С. Макаренка] / В. Федорченко // Сумщина. – 2012. – № 75, 10 липня. – С. 4.

Хайремдинов, М. А. Физическое воспитание в казачьем кадетском корпусе [Текст] / М. А. Хайремдинов // Физическая культура в школе. – 2011. – № 1. – С. 28-35.

Шошура, Н. Д. Туристичні походи як засіб виховання майбутніх козачат [Текст] / Н. Д. Шошура, В. Д. Ведмідь // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка; Сумський обласний архів; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми: [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 348-351.

Якушева, О. М. Козацькі розваги [Текст]: [конкурси «Нагодуй кашею», «Естафета на конях» та інші] / О. М. Якушева // Позакласний час. – 2009. – № 11/12. – С. 112-114.

Яцух, Ю. А. Колективний творчий проект «Тиждень козацької слави» [Текст]: [національно-патріотичне виховання] / Ю. А. Яцух // Початкове навчання та виховання. – 2008. – № 19/21, липень. – С. 81-90.

19.1 Козацька доба в системі національно-патріотичного виховання

Патріотичне виховання української молоді засобами фізичної культури та козацької педагогіки [Текст] : матеріали II обласної науково-практичної конференції, 15 травня. 2001 р. – Суми : СумДПУ, 2001. – 179 с.

Бедрабко, Н. Вивчення Слобожанщини та Гетьманщини [Текст] : матеріали експедиції / Н. Бедрабко, В. Сталинський // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Бех, В. Соборність українського козацтва у вимірі сучасної педагогіки [Текст] / В. Бех, Ю. Руденко // Освіта. – 2005. – № 33. – С. 2.

Гармонійне поєднання культів високої моральності і фізичної досконалості епохи Запорізької Січі як ідеал сучасної системи національного виховання [Текст] // Учитель. – 1998. – № 1. – С. 44.

Голуб, Н. Формування моральних цінностей у процесі роботи над соціокультурною темою «Козацькі ватажки» [Текст] / Н. Голуб // Українська мова і література в школі. – 2008. – № 1. – С. 8-10.

Гнатюк, В. Козацька доба в системі національного виховання учнів [Текст] / В. Гнатюк // Світ виховання. – 2008. – № 2. – С. 33-36.

Гнатюк, В. М. Пріоритети козацьких звичаїв і традицій у системі національного виховання [Текст] / В. М. Гнатюк // Освіта. – 2006. – № 31, 9–16 серпня. – С. 6-7.

Гутник, І. Козацька педагогіка як складова системи національного виховання молоді [Текст] / І. Гутник // Початкова школа. – 2003. – № 10. – С. 47-49.

Кириченко, О. В. Національно-патріотичне виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки, на традиціях українського козацтва у процесі підготовки до захисту Вітчизни [Текст] / О. В. Кириченко // Управління школою. – 2007. – № 27. – С. 17-21.

Козачата стали первачками [Текст] : [у створенні козацького класу, на базі школи № 25, приймали участь і науковці СумДПУ ім. А. С. Макаренка на чолі з викладачем, отаманом Сумської паланки генерал-полковником Віктором Ляхом] // Сумщина. – 2013. – № 35, 4 вересня. – С. 3.

Лековкін, М. Козацька республіка в школі [Текст] : [на базі Річківського НВК Білопільського району Сумської області] / М. Лековкін // Наша Берегиня. – 2012. – № 1. – С. 36-38.

Лях, В. В. Джерела формування національної свідомості у козацької молоді [Текст] / В. В. Лях // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2008 р. / [ред. кол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 130-131.

Лях, М. В. Фізичне виховання молоді козацької доби та учнів козацьких класів сучасної школи [Текст] : [є згадка про кафедру педагогічної творчості та освітніх інновацій СумДПУ, де впродовж 14 років діє студентське товариство «Козацтво Запорозьке» та про козацьку молодь Сумщини] / М. В. Лях // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 7 (41). – С. 295-303.

Малишко, Є. Козацькими стежками [Текст] : положення про міську патріотично-спортивну програму «Козацькими стежками»; план проведення фіналу патріотично-спортивної гри «Козацькими стежками» / Є. Малишко // Завуч. – 2007. – № 1, січень. – С. 18-26.

Печка, Л. Козацькому роду нема переводу [Текст] : (заняття з фізкультури для старших дошкільнят) / Л. Печка // Дошкільне виховання. – 2015. – № 3. – С. 26-27.

Радчук, Н. І. Роль пісні у військово-патріотичному вихованні козачат [Текст] / Н. І. Радчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 7 (41). – С. 346-354.

Ревякіна, І. В. Захист проекту «Козацькому роду нема переводу» [Текст] : [національно-патріотичне виховання] / І. В. Ревякіна // Початкове навчання та виховання. – 2008. – № 19/21, липень. – С. 76-80.

Руденко, Ю. Сучасне козацтво [Текст] : [джерело педагогічного виховання молоді] / Ю. Руденко // Освіта. – 2008. – № 31, 13–20 серпня. – С. 1.

Скорук, М. В. Шкільна козацька республіка як демократична модель функціонування національної школи [Текст] / М. В. Скорук // Виховна робота в школі. – 2007. – № 4. – С. 34-38.

Теленкова, А. Козацька слава відкривається в мистецтві [Текст] : [козацькі символи та зброя, заняття з ліплення для старших дошкільнят] / А. Теленкова // Дошкільне виховання. – 2006. – № 8. – С. 20-23.

Яцух, Ю. А. Колективний творчий проект «Тиждень козацької слави» [Текст] : [національно-патріотичне виховання] / Ю. А. Яцух // Початкове навчання та виховання. – 2008. – № 19/21, липень. – С. 81-90.

19.2 Фізкультурно-оздоровчий патріотичний комплекс школярів «Козацький гарт»

Ізотова, Г. М. «Козацький гарт» [Текст] : урок-гра для учнів 1 класу / Г. М. Ізотова // Фізичне виховання в школах України. – 2009. – № 9. – С. 4-5.

Мочалов, М. Козак усім народам друг, і рицарський у нього дух... [Текст] : [про фестиваль «Козацький гарт»] / М. Мочалов // Освіта України. – 2006. – № 73, 29 вересня. – С. 4.

Прокопова, Л. І. ФОПК «Козацький гарт» як засіб становлення безпечного рівня здоров'я дівчат старшого шкільного віку [Текст] / Л. І. Прокопова, М. А. Лисенко // Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 24–25 квітня 2008 р. / [ред. кол.: Л. П. Сергієнко, В. Г. Григоренко, М. К. Шеремет та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – С. 391-394.

Україна. МОН. Про впровадження фізкультурно-оздоровчого патріотичного комплексу школярів України «Козацький гарт» [Текст] : наказ від 17.08.05 р., № 479/1656 / Україна. МОН // Здоров'я та фізична культура. –

2005. – № 23, грудень. – С. 10 ; Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2005. – № 34/36, грудень. – С. 49-50 ; Теорія та методика фізичного виховання. – 2006. – № 1. – С. 2.

Умови проведення Всеукраїнського фізкультурно-оздоровчого патріотичного комплексу школярів «Козацький гарт» [Текст]: затверджено наказом МОН України, Міністерством у справах молоді і спорту від 17.08.06 р., № 479/1656 // Теорія та методика фізичного виховання. – 2006. – № 1. – С. 3.

Щодо впровадження фізкультурно-патріотичного комплексу школярів України «Козацький гарт» [Текст]: положення, затверджено наказом МОН України від 18.05.07 р., № 402 : [нова редакція] // Фізичне виховання в школі. – 2007. – № 4. – С. 8-12.

19.3 Славетні сторінки української козацької історії: на допомогу вчителів

Бугрій, В. С. Конотопська битва 1659 р. [Текст]: методичний посібник для вчителів історії / В. С. Бугрій, Ю. В. Ніколенко. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 26 с.

Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки [Текст]: навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 158 с.

Барна, О. А. Побут і духовне життя запорожців [Текст]: [вступ до історії 5 класу] / О. А. Барна // Історія та правознавство. – 2011. – № 29. – С. 28-29.

Бедрабко, Н. Вивчення Слобожанщини та Гетьманщини [Текст]: матеріали експедиції / Н. Бедрабко, В. Сталинський // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Белей, Д. І. Козацтво в долі українського народу [Текст]: методичні поради до проведення узагальнюючого уроку з курсу історії України у 8 класі / Д. І. Белей // Рідна школа. – 1993. – № 5. – С. 44-47.

Божок, Т. В. Музика в житті козаків [Текст] : [урок музики] / Т. В. Божок // Все для вчителя. – 2013. – № 9, вересень. – С. 19-23.

Братко, В. Зображення Запорозької Січі на сторінках повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] : інтегрований урок: зарубіжна література + образотворче мистецтво : 7 клас / В. Братко // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 40-43.

Буренко, Н. «Відважний дух, тверда рука...» [Текст] : образ Івана Мазепи в поемі Джорджа Байрона «Мазепа», історична основа та романістичний міф у творі : урок світової літератури : 9 клас / Н. Буренко // Всесвітня література в сучасній школі. – 2015. – № 2, лютий. – С. 28-31.

Васильєва, Л. Козацькому роду нема переводу [Текст] : інтегрований урок математики і історії України у 5 класі / Л. Васильєва // Математика. – 2005. – № 45, грудень. – С. 4-9.

Власов, В. Історія української культури кінця XVII–XVIII століть [Текст] : [матеріали до уроків] / В. Власов // Історія в школах України. – 2009. – № 7/8. – С. 26-35.

Гавдьо, А. Давня література [Текст] : система уроків / А. Гавдьо // Українська мова та література. – 2005. – № 18, травень. – С. 6-23.

Голуб, Н. Формування моральних цінностей у процесі роботи над соціокультурною темою «Козацькі ватажки» [Текст] / Н. Голуб // Українська мова і література в школі. – 2008. – № 1. – С. 8-10.

Гончар, О. Виникнення «Запорозької Січі» [Текст] : історія України : 8 клас / О. Гончар // Історія в школі. – 2011. – № 3. – С. 36-38.

Гриценко, Н. М. Лівобережна Україна в період гетьманування І. Мазепи [Текст] : історія України : 8 клас / Н. М. Гриценко // Історія та правознавство. – 2015. – № 10/11. – С. 37-40.

Губник, С. Урок на тему «Образи лицарів-оборонців рідної землі – Б. Хмельницького та С. Морозенка в українських історичних піснях» [Текст] : інтегрований урок історії України та української літератури / С. Губник, О. Семенюк // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 9. – С. 9-13.

Дубок, Т. Урок на тему «Образ Богдана Хмельницького в історії та літературі» [Текст] : бінарний урок з історії України та української літератури : 8 клас / Т. Дубок, Н. Солонько // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 10. – С. 2-8.

Дудка, Л. Урок на тему «Утворення Української козацької держави – Гетьманщини» [Текст] : [урок історії України для 8 класу] / Л. Дудка // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 4. – С. 2-6.

Желіба, О. Культура України в період Гетьманщини [Текст] : план-конспект уроку : 8 клас / О. Желіба // Історія України. – 2005. – № 16, квітень. – С. 9-10, 15-17.

Жефарська, А. В. Козацька Україна [Текст] : інтегрований брейн-ринг у 5 класі / А. В. Жефарська // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2005. – № 32, листопад. – С. 27-28.

Жук, В. Історія рідного краю. Легенди та перекази Придніпров'я про козаків та козаччину [Текст] : інтегрований урок історії України та української літератури : 5 клас / В. Жук // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 23-25.

Журавлєва, Г. Д. Былинный характер повести Н. В. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] : обобщающий урок по IX главе : VII класс / Г. Д. Журавлєва // Литература в школе. – 2010. – № 4. – С. 37-38.

Зубко, Л. П. Урок-козацький похід за повістю Миколи Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / Л. П. Зубко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2006. – № 10. – С. 34-37.

Іванова, Л. І. Козацтво в творах Т. Шевченка [Текст] : [урок-рольова гра в 9 класі] / Л. І. Іванова // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2007. – № 17/18. – С. 39-43.

Іванова, Н. І. Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі [Текст] : [для 5 класу] / Н. І. Іванова // Історія та правознавство. – 2009. – № 22/24. – С. 69-75.

Ізотова, Г. М. «Козацький гарт» [Текст] : урок-гра для учнів 1 класу / Г. М. Ізотова // Фізичне виховання в школах України. – 2009. – № 9. – С. 4-5.

Кашуба, Є. Славетними сторінками української історії... [Текст] : за повістю М. В. Гоголя «Тарас Бульба» система уроків з використанням ігрової та інтерактивної методик : 7 клас / Є. Кашуба // Всесвітня література в сучасній школі. – 2013. – № 11/12. – С. 28-42.

Кеда, Л. Методика організації проведення уроку на тему: «Виникнення українського козацтва та Запорозької Січі» [Текст] : (вступ до історії України : 5 клас) / Л. Кеда // Історія в школі. – 2012. – № 11/12. – С. 51-54.

Ковалевська, О. Кіно- та відеообрази Івана Мазепи: можливості використання у навчальному процесі [Текст] / О. Ковалевська // Історія в школах України. – 2009. – № 1/2. – С. 45-49.

Кодак, М. «Берестечко» [Текст] : один урок українству : [вір Л. Костенко] / М. Кодак // Слово і час. – 2000. – № 1. – С. 48-49.

Козацькі страви [Текст] : [заняття гуртка молодих кухарів] // Позакласний час. – 2009. – № 17/18. – С. 58-60.

Коломієць, В. Гетьман чи малодраматичний герой? [Текст] : оглядова лекція в 10 класі за драмою Михайла Старицького «Богдан Хмельницький» / В. Коломієць // Українська мова та література. – 2006. – № 6/8. – С. 53-54.

Коляда, І. Методика організації та проведення уроку на тему: доба героїчних походів запорозьких козаків проти турецько-татарських завойовників [Текст] : вступ до історії 5 класу / І. Коляда, В. Павлюченко, Я. Щипець // Історія в школі. – 2011. – № 10. – С. 21-25.

Коляда, І. Інтегрований урок з історії України та української літератури на тему: «Коліївщина 1768 року в поемі Т. Г. Шевченка «Гайдамаки» [Текст] / І. Коляда, В. Грабовська // Історія в школах України – 1997. – № 4. – С. 25-29.

Костюкевич, В. Образ рідної землі у творах Миколи Гоголя «Тарас Бульба» та Івана Франка «Захар Беркут» [Текст] : 7 клас / В. Костюкевич, О. Канарська // Українська мова й література в сучасній школі. – 2013. – № 4. – С. 30-32.

Кривоший, О. Побут та повсякденність жінок козацького Запорозжя у змісті шкільної історії: вимога часу чи забаганка науковців? [Текст] / О. Кривоший // Історія в школі. – 2013. – № 10. – С. 12-17.

Кудря, Т. В. Урок з історії України на тему «Запорізька Січ» [Текст] / Т. В. Кудря // Український історичний журнал. – 1992. – № 1. – С. 125-130.

Лящук, Г. Я. «Запорожців вічна слава не вмере, не поляже» [Текст] : [сценарій уроку] / Г. Я. Лящук // Розкажіть онуку. – 2011. – № 17/18, серпень. – С. 11-13.

Малафій, В. А. «Козаку – найперше воля. Козаку – найперше честь» [Текст] : інтегрований урок у 7 класі (українська література, музика) / В. А. Малафій // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2010. – № 14. – С. 7-9.

Маркова, Л. І. Урок-мандрівка «Організація влади на Запорозькій Січі» [Текст] : інтегрований урок з історії України та права / Л. І. Маркова // Історія та правознавство. – 2005. – № 19/21, липень. – С. 51-52.

Мельнічук, Г. О. Лабіринтами повісті «Тарас Бульба М. Гоголя» [Текст] : (літературна гра) / Г. О. Мельнічук // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 2, лютий. – С. 55-56.

Мовою джерел: Еріх Лясота про козацьку раду на Січі [Текст] : [матеріали до уроків історії України у 8 класі] // Історія в школах України. – 2008. – № 2. – С. 44-46.

Мор'єва, О. Ідейно-художній аналіз поеми В. Сосюри «Мазепа» [Текст] : [розробки уроків] / О. Мор'єва // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 1. – С. 17-21.

Ніколайчук, Д. Методика організації та проведення уроку-лабораторного заняття на тему: «Українсько-російський договір 1654 р. про водження Національно-визвольної війни» [Текст] : [історія України : 8 клас] / Д. Ніколайчук, Н. Загребельна // Історія в школі. – 2013. – № 11/12. – С. 46-47.

Овдійчук, Л. Конспект уроку за романом у віршах Ліни Костенко «Берестечко» [Текст] / Л. Овдійчук // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 4. – С. 20-22.

Осадча, І. У грі оживає минуле [Текст] : [урок «Козацький день» за оповідання Андріана Кащенко «Над Кодатським порогом»] / І. Осадча // Дивослово. – 2001. – № 7. – С. 52-58.

Остаф, Я. Козацькі літописи в контексті європейського бароко [Текст] : інтегрований урок української літератури й музичного мистецтва у 9 класі / Я. Остаф, Н. Тхай // Українська мова і література в школі. – 2012. – № 2. – С. 39-46.

Печка, Л. Козацькому роду нема переводу [Текст] : (заняття з фізкультури для старших дошкільнят) / Л. Печка // Дошкільне виховання. – 2015. – № 3. – С. 26-27.

Прокоп'юк, Л. В. Козацькому роду нема переводу [Текст] : [урок мови у 8 класі] / Л. В. Прокоп'юк // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. – № 6. – С. 12-14.

Пшенична, В. Урок компаративного аналізу повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» та творів українського епосу [Текст] : інтегрований урок з історії України та української літератури / В. Пшенична // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 29-33.

Пшенишна, В. М. Урок компаративного аналізу повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» та творів українського епосу [Текст] : 7 клас / В. М. Пшенишна // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – № 7/8. – С. 60-61.

Ромащенко, Л. Минуле – урок для сучасності, проєкція на майбутнє [Текст] : [роздуми над новим романом Ліни Костенко «Берестечко»] / Л. Ромащенко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2000. – № 5. – С. 44-61.

Рудяк, Р. М. Виникнення українського козацтва [Текст] : [творчі завдання, дидактичні ігри, вправи, задачі] / Р. М. Рудяк // Все для вчителя. – 2008. – № 3, березень. – С. 57-58.

Савонічева, С. Відлуння козаччини у вінку сонетів Наталі Баклай «Під синім небом та понад житами» [Текст] : матеріали до уроку літератури рідного краю / С. Савонічева // Українська література в загальноосвітній школі. – 2015. – № 3. – С. 38-39.

Сирота, М. В. Гетьманщина наприкінці XVII – на початку XVIII ст. [Текст] : [для 8-го класу] / М. В. Сирота // Історія та правознавство. – 2010. – № 33. – С. 17-21.

Сокальський, В. В. Визвольна війна українського народу (1648–1657 рр.) [Текст] : 5 клас / В. В. Сокальський // Історія та правознавство. – 2006. – № 3, січень. – С. 24-26.

Солодун, С. І. Гетьман Пилип Орлик та його Конституція [Текст] : [5 квітня 1710 р. був прийнятий документ «Пакти і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького» : матеріал для 8 класу.] / С. І. Солодун // Історія та правознавство. – 2007. – № 9. – С. 22-24.

Сотниченко, В. Продовжуємо вивчення курсів історії України і всесвітньої історії у 8 класі війні [Текст] : [козацько-селянські повстання] / В. Сотниченко, О. Ільюшина // Історія в школі. – 2003. – № 2 – С. 15-21.

Сухенко, В. Г. Моральні засади українського козацтва як джерело національного виховання школярів на уроках української літератури [Текст] / В. Г. Сухенко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2004. – № 1 (5), січень. – С. 6-9.

Теленкова, А. Козацька слава відкривається в мистецтві [Текст] : [козацькі символи та зброя, заняття з ліплення для старших дошкільнят] / А. Теленкова // Дошкільне виховання. – 2006. – № 8. – С. 20-23.

Ткачук, В. Феномен козацької республіки. Вивчення теми «Українська культура кінця XVI – середини XVII ст.» [Текст] / В. Ткачук // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 51-54.

Трухан, О. Розробка уроку на тему: «Виникнення козацтва і Запорозької Січі» [Текст] : 8 клас / О. Трухан // Історія в школі. – 2012. – № 1. – С. 22-26.

Трухан, О. Розробка уроку на тему: «Україна в роки гетьманування Івана Виговського» [Текст] / О. Трухан // Історія в школі. – 2012. – № 2. – С. 32-36.

Трухан, О. Урок на тему «Україна в подіях Північної війни» [Текст] : історія України : 8 клас / О. Трухан // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 8-17.

Федорченко, А. Як козаки до Олімпіади готувалися [Текст] : інноваційний урок фізичної культури : 5 клас / А. Федорченко // Здоров'я та фізична культура. – 2008. – № 25, вересень. – С. 17-20.

Філіпченко, В. І. Козацькими дорогами з козацькими стравами [Текст] : [нетрадиційний урок] / В. І. Філіпченко // Позакласний час. – 2008. – № 9. – С. 3-9.

Фурсова, Л. Один день серед козаків [Текст] : урок за оповіданням А. Кащенко «Над Кодацьким порогом» : 7 клас / Л. Фурсова // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 8. – С. 32-34.

Фурсова, Л. Один день серед козаків [Текст] : урок за оповіданням А. Кащенко «Над Кодацьким порогом» / Л. Фурсова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 34-36.

Ховрак, Л. Ф. Віленське перемир'я 1656 р. [Текст] : історія України : 8 клас / Л. Ф. Ховрак // Історія та правознавство. – 2015. – № 1/2, січень. – С. 44-45.

19.4 Подорож козацькими стежками: виховні заходи

Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки [Текст] : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 158 с.

Антипова, І. С. Козакуйте, козаки! [Текст] : сценарій лінійки / І. С. Антипова // Виховна робота в школі. – 2010. – № 9. – С. 47.

Бабіч, В. Г. Роль громадських об'єднань по організації заходів з обдарованими дітьми [Текст] / В. Г. Бабич // Патріотичне виховання української молоді засобами фізичної культури та козацької педагогіки : збірник наукових праць / В. Г. Бабіч. – Суми : СумДПУ, 2001.

Баранов, М. Тести-завдання конкурсу знавців історії українського козацтва [Текст] / М. Баранов, С. Притолук, Л. Кочубей // Здоров'я та фізична культура. – 2007. – № 1, січень. – С. 11-18.

Безпалько, О. В. Театралізований конкурс «Козацькі випробування» [Текст] / О. В. Безпалько // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.:

В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 68-81.

Бельдюга, О. Літературно-музична вистава «Козацькому роду – нема переводу» [Текст] : історія України : 8 клас / О. Бельдюга // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 7/8. – С. 25-29.

Бідненко, Т. Козацькі забави [Текст] : [сценарій фізкультурно-оздоровчого свята для учнів 5–6 класів] / Т. Бідненко // Здоров'я та фізична культура. – 2007. – № 4, лютий. – С. 22-24.

Боровська, Л. Козацькому роду нема переводу! [Текст] : [виховний захід у вигляді змагань до Дня козацької слави] / Л. Боровська // Шкільний світ. – 2008. – № 12, березень. – С. 9-10.

Бугай, Л. О. Учнівська конференція «Наші земляки – ватажки козацького руху та учасники Визвольної війни» [Текст] : до 365-річчя від початку Національно-визвольної війни українського народу / Л. О. Бугай // Історія та правознавство. – 2013. – № 12. – С. 30-31.

Веремеев, В. Гей, ви, хлопці, славні запорожці!.. [Текст] : [спортивне свято] / В. Веремеев // Шкільний світ. – 2007. – № 34, вересень. – С. 21.

Вірста, С. Тому роду не буде переводу, в котрому браття милують згоду [Текст] : сценарій навчально-виховного заходу про історію українського козацтва / С. Вірста, Г. Єрко, Л. Констанкевич // Дивослово. – 2010. – № 8. – С. 28-33.

Гоман, Р. В. Засідання дискусійного клубу «Запорозьке козацтво – витвір українського чи татарського народів?» [Текст] / Р. В. Гоман // Історія та правознавство. – 2013. – № 12. – С. 24-29.

Гринишен, А. М. Козацькі забави [Текст] : [спортивно-козацьке свято] / А. М. Гринишен // Позакласний час. – 2005. – № 21/22, листопад. – С. 31-32.

Де козак, там і слава... [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 42-44.

Дяченко, Н. П. Козацька педагогіка [Текст] : сценарій за книгою Д. Яворницького «Історія запорозьких козаків» / Н. П. Дяченко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2008. – № 1. – С. 36-37.

Дячок, С. Україна в житті й творчості Миколи Гоголя [Текст] : сценарій позакласного заходу за творами «Тарас Бульба», «Вечори на хуторі біля Диканьки», «Сорочинський ярмарок» / С. Дячок // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2011. – № 11/12. – С. 19-22.

Жефарська, А. В. Козацька Україна [Текст] : інтегрований брейн-ринг у 5 класі / А. В. Жефарська // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2005. – № 32, листопад. – С. 27-28.

Жлуднєва, Л. І. Козацькому роду нема переводу [Текст] : виховна година : 6 клас : сценарій / Л. І. Жлуднєва // Виховна робота в школі. – 2013. – № 9. – С. 33-36.

Забава козачат [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 62-68.

Занік, Г. В. Як я знаю історію козаччини [Текст] : [сценарій виховного заходу (гри)] / Г. В. Занік // Виховна робота в школі. – 2006. – № 5, травень. – С. 50.

Зікратий, В. Гра «Україна козацька» [Текст] : [гра для 5 класу] / В. Зікратий // Історія в школі. – 2009. – № 1/2. – С. 53-57.

Зубрицька, Л. Козацькому роду нема переводу [Текст] : [спортивні змагання для старшої школи] / Л. Зубрицька // Здоров'я та фізична культура. – 2009. – № 13, травень. – С. 15-16.

Ізотова, Г. М. «Козацький гарт» [Текст] : урок-гра для учнів 1 класу / Г. М. Ізотова // Фізичне виховання в школах України. – 2009. – № 9. – С. 4-5.

Карпенко, О. О. Хай козацька мудрість воскреса щоднини [Текст] : виховний захід / О. О. Карпенко // Позакласний час. – 2011. – № 9. – С. 29-30.

Каюков, В. І. Посвята в козачата [Текст] : виховний захід / В. І. Каюков // Радянська школа. – 1991. – № 6. – С. 29-31.

Кишкан, Н. Суперкозак школи [Текст] : конкурсна програма / Н. Кишкан // Шкільний світ. – 2005. – № 42, листопад. – С. 17-18.

Ковальчук, В. Козацькі забави [Текст] : спортивний захід, присвячений Дню українського козацтва : (9–10-ті класи / В. Ковальчук // Здоров'я та фізична культура. – 2008. – № 27, вересень. – С. 11-12.

Ковальчук, Л. Козацькому роду нема переводу [Текст] : спортивно-пізнавальне свято / Л. Ковальчук // Здоров'я та фізична культура. – 2006. – № 30, жовтень. – С. 21-22.

Козак не боїться ні хмари. ні грому [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 44-47.

Козацькі забави у спортивній залі [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 81-93.

«Козацькі розваги» ; «Ми роду козацького нащадки» ; «Козацькі забави» [Текст] : національні традиції : [сценарії свят] / Г. М. Ізотова, Л. Є. Пуківська, В. І. Брюхович // Фізичне виховання в школах України. – 2010. – № 9. – С. 42-47.

Козацькі ігри [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки: навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 100-104.

Козацькому роду нема переводу [Текст] : [військово-спортивна гра] / В. Калита [та ін.] // Директор школи. – 2005. – № 15, квітень. – С. 24-27.

Коломієць, Н. Ми з України – козацького роду [Текст] / Н. Коломієць // Шкільний світ. – 2004. – № 33, вересень. – С. 19-20.

Кондрашова, В. Вікторина «Козацька» [Текст] / В. Кондрашова // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 3. – С. 39-42.

Конкурс юних козачат [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабіч]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 53-58.

Котовська, Л. Б. Спортивно-мистецьке свято «Я козачка твоя» [Текст] : [позакласний виховний захід] / Л. Б. Котовська // Все для вчителя. – 2013. – № 9, вересень. – С. 97-99.

Кукушкіна, М. О. Православ'я в традиціях козаків [Текст] : виховний захід / М. О. Кукушкіна // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2012. – № 10. – С. 35-37.

Куліш, А. П. Козацькому роду – нема переводу [Текст] : [сценарій виховного заходу] / А. П. Куліш, В. М. Мартиненко // Позакласний час. – 2009. – № 17/18. – С. 125-127.

Мазнюк, В. Подорож козацькими стежками. Острів Хортиця [Текст] : сценарій історичного вечора / В. Мавзнюк // Історія в школах України. – 2000. – № 1. – С. 44-47.

Мазур, Р. Спортивне свято для школярів початкової школи «Козацькому роду – нема переводу» [Текст] / Р. Мазур // Фізичне виховання в школі. – 2009. – № 3. – С. 30-31.

Малишко, Є. Козацькими стежками [Текст] : положення про міську патріотично-спортивну програму «Козацькими стежками»; план проведення фіналу патріотично-спортивної гри «Козацькими стежками» / Є. Малишко // Завуч. – 2007. – № 1, січень. – С. 18-26.

Медведюк, Н. Д. «Козаченьки молоденькі» [Текст] : [спортивні змагання] / Н. Д. Медведюк // Позакласний час. – 2006. – № 17/18. – С. 49-51.

Мельник, І. М. Козацькому роду нема переводу [Текст] : [позакласний виховний захід] / І. М. Мельник // Все для вчителя. – 2013. – № 9, вересень. – С. 99-100.

Міщенко, І. А. «Козацькому роду – нема переводу» [Текст] : [спортивно-розважальне свято] / І. А. Міщенко // Фізичне виховання в школах України. – 2009. – № 9. – С. 34-35.

Никитина, М. В. Фізкультурно-спортивний праздник «А ну-ка, казачата!» [Текст] / М. В. Никитина // Физическая культура в школе. – 2010. – № 7. – С. 55-57.

Олексин, Ю. Вікторина «Козацька» [Текст]: 5 клас / Ю. Олексин // Історія України. – 2003. – № 4, січень. – С. 8-9.

Оліхнович, Н. В. «Гей, ви хлопці, славні запорожці» [Текст]: [сценарій свята] / Н. В. Оліхнович // Фізичне виховання в школах України. – 2009. – № 9. – С. 32-33.

Паливода, О. М. «Козацькому роду нема переводу» [Текст]: [сценарій виховного заходу] / О. М. Паливода // Класному керівнику. Усе для роботи. – 2012. – № 7. – С. 22-24.

Панасюк, К. Петро Конашевич-Сагайдачний – перший гетьман війська запорізького [Текст]: літературно-музична композиція / К. Панасюк // Українська мова і література в школі. – 2008. – № 7/8. – С. 55-59.

Печериця, Т. Козацька доба в історії України [Текст]: історичний брейн-ринг / Т. Печериця // Історія України. – 2003. – № 48, грудень. – С. 11-13.

Печка, Л. Козацькому роду нема переводу [Текст]: (заняття з фізкультури для старших дошкільнят) / Л. Печка // Дошкільне виховання. – 2015. – № 3. – С. 26-27.

Покрова – День українського козацтва [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 104-110.

Презентація дружини і посвята в козачата [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 58-62.

Прит, Т. Народне свято «Козацькому роду нема переводу» [Текст]: [сценарій] / Т. Прит // Початкова школа. – 1991. – № 8. – С. 72-74.

Проноза, Е. В. Казацкий ринг [Текст]: [сценарий воспитательного мероприятия] / Е. В. Проноза // Позакласний час. – 2009. – № 17/18. – С. 94-96.

Рабінович, М. Сценарій спортивного свята «козацькі розваги» для юнаків 10–11 класів [Текст] / М. Рабінович // Фізичне виховання в школі. – 2007. – № 2. – С. 36-39.

Ралькін, М. В. Конкурс юних козачат [Текст] / М. В. Ралькін // Позакласний час. – 2003. – № 22, листопад. – С. 11-12.

Розважальний конкурс на козацьку тематику [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 96-100.

Ростоцкая, В. «Козацькі розваги» [Текст] : самый мужской день в педуниверситете ознаменовался соревнованием «Гламурных казаков» с «Казачьей сотней» / В. Ростоцкая // Ваш шанс. – 2008. – № 9, 27 февраля. – С. 14 А.

Свято «Козацького роду нема переводу» [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 47-53.

Свято козацького роду [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 25-37.

Симуляк, О. Р. Козацькому роду – нема переводу [Текст] : виховна година : 3–4 клас / О. Р. Симуляк // Розкажіть онуку. – 2005. – № 22/23, жовтень. – С. 4-6.

Сирота, Н. І. Нумо, хлопці! [Текст] : [спортивно-козацьке свято : сценарій] / Н. І. Сирота // Позакласний час. – 2005. – № 21/22, листопад. – С. 29-30.

Тематичний вечір «Українське лицарство» [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 9-13.

Тищук, Л. Козацькому роду нема переводу [Текст] : [виховні заходи] / Л. Тищук // Палітра педагога. – 2003. – № 3. – С. 3-5.

Тунгулукова, С. Козачьи посиделки [Текст] / С. Тунгулукова, А. Викторов // Воспитание школьников. – 2002. – № 3. – С. 73-76.

Федоренко, В. О. «Козацькі забави» [Текст] : [свято для учнів 3-х класів] / В. О. Федоренко // Фізичне виховання в школах України. – 2009. – № 9. – С. 30-31.

Федоренко, Д. Свято козацького роду [Текст] : урок-ранок з народознавства у 3-му класі / Д. Федоренко, О. Курочка // Початкова школа. – 2002. – № 9. – С. 55-58.

Шеліга Б. Нащадки козацької слави [Текст] : сценарій внутрішньо-шкільних змагань / Б. Шеліга, О. Кіляр, Я. Кузь // Здоров'я та фізична культура. – 2007. – № 16/18, червень. – С. 7-9.

Школярики-соколики [Текст] : [минуле українського народу періоду козаччини : сценарій свята] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 93-96.

Шляхами козацької слави [Текст] // Фізичне виховання у контексті козацької педагогіки : навчально-методичний посібник / [авт. кол.: В. Г. Тверезовський, А. І. Шматкова, О. Р. Сидоренко, В. Г. Бабич]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – С. 37-42.

Шошура, Н. Д. Туристичні походи як засіб виховання майбутніх козачат [Текст] / Н. Д. Шошура, В. Д. Ведмідь // Матеріали сьомої Сумської наукової історико-краєзнавчої конференції / МОН України, Управління освіти і науки Сумської області, СумДПУ ім. А. С. Макаренка ; Сумський обласний архів ; [ред. кол.: В. В. Турков, В. С. Бугрій, О. В. Михайліченко та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – С. 348-351.

Юсип, Н. В. Козацькі забави [Текст] : [сценарій виховного заходу] / Н. В. Юсип // Виховна робота в школі. – 2007. – № 4. – С. 39-40.

Якушева, О. М. Козацькі розваги [Текст] : [конкурси «Нагодуй кашею», «Естафета на конях» тощо] / О. М. Якушева // Позакласний час. – 2009. – № 11/12. – С. 112-114.

Яцух, Ю. А. Колективний творчий проект «Тиждень козацької слави» [Текст] : [національно-патріотичне виховання] / Ю. А. Яцух // Початкове навчання та виховання. – 2008. – № 19/21, липень. – С. 81-90.

20. Вшанування козацької слави та гетьманства

Свешніков, І. К. Музей-заповідник «Козацькі могили» [Текст] : путівник / І. К. Свешніков. – Львів : Каменяр, 1990. – 93 с. : іл.

Музей истории Полтавской битвы [Текст] : путеводитель / [авторы текста: П. Стрищенко, Р. Мирова, А. Непомнящая и др.]. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : Прапор, 1977. – 48 с. : ил.

Народна пам'ять про козацтво [Текст] / авт.: Я. П. Новицький, А. Л. сокульський, В. І. Шевченко. – Запоріжжя : Інтербук, 1991. – 304 с.

Антонова, О. О. Науково-практична конференція «Канівщина на шляхах виникнення і розвитку козацької держави та проблеми збереження історичних ландшафтів» [Текст] : хроніка та інформація / О. О. Антонова // Український історичний журнал. – 1992. – № 6. – С. 159.

Гетьман, В. Гарцювала воля козацька у степу широкім [Текст] : [про Український степовий природний заповідник] / В. Гетьман // Науковий світ. – 2010. – № 10. – С. 24-27.

Гусак, А. Здесь Запорожской Сечью пахнет [Текст] : в столице появился уникальный дендропарк «Мамаева слобода» / А. Гусак // Киевские ведомости. – 2009. – № 123, 14 июля. – С. 12.

Заповідник козацької слави [Текст] : [про Національний історико-культурний заповідник «Чигирин»] // Пам'ятки України. – 2002. – № 2. – С. 5-13.

Коляда, Ю. Українська зброя XVI–XVII ст. – пам'ятка історії та мистецтва [Текст] / Ю. Коляда // Історія України. – 2004. – № 41, листопад. – С. 5-11.

Кудінов, Ю. М. Всеукраїнська науково-теоретична конференція «Пакти і Конституції» Української козацької держави 1710 р.: витоки, інтерпретація, епоха [Текст]: до 300-річчя укладання / Ю. М. Кудінов // Український історичний журнал. – 2010. – № 6. – С. 207-209.

Лой, В. «Тої слави козацької повік не забудем...» – новий бібліографічний покажчик про українське козацтво [Текст] / В. Лой // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 10. – С. 20-21.

Малюк, А. Пантеон козацької слави [Текст]: [відкриття єдиного в Києві пантеону козацької слави – меморіального комплексу, приуроченого скорботній річниці – 230-літтю зруйнування Запорізької Січі Катериною II; 38 кам'яних хрестів, по числу куренів на Січі] / А. Малюк // Сільські вісті. – 2005. – № 123. – С. 2.

Манжела, Б. На праатьківщині засновника Сум [Текст]: [Білоцерківщина; Г. Кондратьєв; у відкритті Храму Миколи Чудотворця брала участь делегація сумських козаків] / Б. Манжела // Суми і сумчани. – 2007. – № 42, 19 жовтня. – С. 12.

Омелянчук, І. Козацький дух везуть із Берестечка [Текст]: Україна відзначає 360-ту річницю битви, що стала передвісником нашої незалежності / І. Омелянчук // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 115, 25 червня. – С. 4.

Палац Розумовського (Батурин) [Текст]: [вивчення Слобожанщини та Гетьманщини: матеріали експедиції]: додаток 14 / підготував С. Шкіль // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Пам'ятник гетьману Мазепі та королю Карлу XII в Дігтярівці [Текст]: [вивчення Слобожанщини та Гетьманщини: матеріали експедиції]: додаток 8 / підготував А. Сідельник // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – № 6, березень. – Вкладка.

Реброва, Н. Національний заповідник у Батурині [Текст]: [історико-культурні пам'ятки історії козацтва та гетьманства] / Н. Реброва // Пам'ятки України: історія та культура. – 2008. – № 3. – С. 2-7.

Срібна колиска українського козацтва [Текст]: Національний банк України ввів у обіг срібну пам'ятну монету «Острів Хортиця на Дніпрі – колиска українського козацтва» номіналом 50 гривень // Сумщина. – 2010. – № 148, 29 грудня. – С. 1.

Україна. Верховна Рада. Про відзначення на державному рівні 300-річчя заснування Олешківської Січі [Текст]: постанова від 12.05.11 р., № 3321-VI / Україна. Верховна Рада // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 98, 1 червня. – С. 16.

Україна. Верховна Рада. Про відзначення на державному рівні 360-річчя з часу битви під Берестечком [Текст]: постанова від 17.06.11 р., № 3552-VI / Україна. Верховна Рада // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 115, 25 червня. – С. 4.

Україна. МОН. Про впровадження фізкультурно-оздоровчого патріотичного комплексу школярів України «Козацький гарт» [Текст]: наказ від 17.08.05 р., №479/1656 / Україна. МОН // Директор школи. – 2005. – № 47, грудень. – С. 14-15.

Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко). Про відзначення 500-річчя виникнення українських козацьких поселень на території нинішніх Донецької і Луганської областей [Текст]: розпорядження від 19.07.05 р. № 1123 / Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко) // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 135. – С. 4.

Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко). Про відзначення у 2009 році 360-ї річниці подій пов'язаних зі створенням Української козацької держави [Текст]: указ від 21.01.09 р., № 31 / Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко) // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 15, 29 січня. – С. 10.

Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко). Про Раду Українського козацтва [Текст]: указ від 04.06.05 р., № 916 / Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко). // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 110. – С. 6.

Федоренко, Д. Герої війни – юні козачата [Текст]: до Дня перемоги / Д. Федоренко, О. Федоренко // Початкова школа. – 2007. – № 5. – С. 63.

20.1 Вшанування світлої пам'яті козацтва на Сумщині

Азаренков, В. «Ми браття, козацького роду» [Текст]: [привітання сумчан від сумських козаків в день Свята Покрови Пресвятої Богородиці, яка від початків козащини була покровителькою та берегинею козацького війська – і всіх українських збройних формувань, з державним святом – Днем Українського козацтва] / В. Азаренков // Суми і сумчани. – 2005. – № 42, 14 жовтня. – С. 1.

Вертікова, І. Козака і кулі не беруть? [Текст]: на Сумщині відроджують традиції характерників та козацьких бойових мистецтв / І. Вертікова // Сумщина. – 2012. – № 105, 21 листопада. – С. 10.

Вертіль, О. До Калниша, на раду [Текст]: [в с. Пустовойтівка Роменського району пройшло урочисте вшанування пам'яті останнього кошового отамана Запорізької Січі Петра Калнишевського (Калниша)] / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 110, 18 червня. – С. 24.

Вертіль, О. Нове життя столиці трьох гетьманів [Текст]: на оновлення історико-культурного заповідника «Глухів» держава витратить майже 100 млн. гривень / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 45, 13 березня. – С. 16.

Вітання шановному пану полковнику Українського козацтва і просвітянину, першому проректору СумДПУ ім. А. С. Макаренка, професору Мозговому І. П. від отамана Сумської паланки, генерала-осавули Б. Манжели і козацького побратимства [Текст] // Ярмарок. – 2007. – № 14, 5 квітня. – С. 1.

Герман, О. Козацькому роду – нема переводу! [Текст]: [є згадка про М. Кобозєва – генерала-отамана, доцента, кандидата педагогічних наук СумДПУ ім. А. С. Макаренка] / О. Герман // Суми і сумчани. – 2006. – № 42, 20 жовтня. – С. 16.

Гончарук, Н. Гопак боевой [Текст]: в Сумском клубе боевого гопака современные казаки в искусство традиционного украинского единоборства добавляют и свои элементы / Н. Гончарук // Панорама. – 2011. – № 52, 21–28 декабря. – С. А 6.

Джулай, Д. На Сумщині встановили пам'ятник загиблим мазепенцям [Текст]: [у старовинному м. Лебедині, що на Сумщині, відкрили пам'ятник

українським козакам-мазепенцям, закатованим 1708 року за наказом Петра І / Д. Джулай // Літературна Україна. – 2013. – № 46, 28 листопада. – С. 14.

До ювілею Петра Калнишевського [Текст] : у Ромнах пройшла науково-практична конференція до 320-річчя від дня народження кошового отамана Запорізької Січі // Сумщина. – 2011. – № 77/78, 16 липня. – С. 1.

Долгозвяга, В. Глуховский заповедник отпраздновал юбилей [Текст] : [историко-культурному заповеднику – 15 лет; имеет архитектурную, историческую и культурную ценность] / В. Долгозвяга // Данкор. – 2009. – № 8, 25 февраля. – С. А 13.

Дубовик, О. Козацька воля переможе п'яту колону [Текст] : [історія та майбутнє козацтва на Сумщині] / О. Дубовик // Ярмарок. – 2007. – № 41, 11 жовтня. – С. 2.

Дятленко, Т. Глухів... Його минуле й теперішнє на сторінках творів місцевих літераторів [Текст] / Т. Дятленко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 5. – С. 28-32.

Живокіст, М. Вимітайте орду з хати [Текст] : [з нагоди 350-річчя Сумського слобідського козацтва; вірш про події на Козацькому Валі в Сумах] / М. Живокіст // Ярмарок. – 2009. – № 2, 8 січня. – С. 2.

Калнишевський у Сумах [Текст] : на території СумДПУ ім. А. С. Макаренка Сумська паланка «Козацтва запорізького» подарували місту пам'ятний знак на честь останнього кошового війська Запорізького Петра Івановича Калнишевського // Сумщина. – 2010. – № 118/119. – С. 1.

Козачата стали первачками [Текст] : [у створенні козацького класу, на базі школи № 25, приймали участь і науковці СумДПУ ім. А. С. Макаренка на чолі з викладачем, отаманом Сумської паланки генерал-полковником Віктором Ляхом] // Сумщина. – 2013. – № 35, 4 вересня. – С. 3.

Лесина, Ю. Казацкие забавы живы [Текст] : от выступления этих сильных людей в восторге были не только мальчишки : [сумское казачество и День города Сумы] / Ю. Лесина // Ваш шанс. – 2005. – № 37, 14 сентября. – С. 23 А.

Литвин, М. Глухівські асамблеї: відродження столиці [Текст]: [фестиваль, присвячений творчості М. Березовського та українській класичній музиці] / М. Литвин // Культура і життя. – 2008. – № 51, 17 грудня. – С. 3.

Лях, В. Козаки відроджують славу монастирських садів [Текст]: [козацький сквер на території СумДПУ – місце піклування та впорядкована садиба] / В. Лях // Сумщина. – 2010. – № 85, 28 липня. – С. 4.

Лях, М. В. Фізичне виховання молоді козацької доби та учнів козацьких класів сучасної школи [Текст]: [є згадка про кафедру педагогічної творчості та освітніх інновацій СумДПУ, де впродовж 14 років діє студентське товариство «Козацтво Запорозьке» та про козацьку молодь Сумщини] / М. В. Лях // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 7 (41). – С. 295-303.

Макарова, А. Подарок от всего сердца [Текст]: [пам'ятний знак «Сумка» на Воскресенской улице г. Сумы] / А. Макарова // Ваш шанс. – 2008. – № 21, 21 мая. – С. 5 А.

Манжела, Б. Козацька сума повернулася назавжди [Текст]: [жанровий символічний пам'ятний знак: із чистої джерельної криниці підняли чи то мисливську, чи то козацьку суму-ранець; подарунок місту Сумського козацтва Києва] / Б. Манжела // Ярмарок. – 2008. – № 21, 22 травня. – С. 2.

Манжела, Б. На прабатьківщині засновника Сум [Текст]: [Білоцерківщина; Г. Кондратьєв; у відкритті Храму Миколи Чудотворця брала участь делегація сумських козаків] / Б. Манжела // Суми і сумчани. – 2007. – № 42, 19 жовтня. – С. 12.

Манжела, Б. Суми і Ставище – міста козацькі, побратими [Текст] / Б. Манжела // Ярмарок. – 2009. – № 52, 24 грудня. – С. 3.

Манжела, Б. Українське козацтво на мапі Сумщини [Текст] / Б. Манжела // Ярмарок. – 2007. – № 7, 15 лютого. – С. 2.

Мелешко, О. 25 років у кам'яній ямі просидів наш земляк [Текст]: [вшанування пам'яті П. Калнишевського на Сумщині в селі Пустовойтівка] / О. Мелешко // Ярмарок. – 2008. – № 25, 19 червня. – С. 1.

Мироненко, В. Отакі вони, земляки й нащадки Петра Калнишевського [Текст] / В. Мироненко // Сумщина. – 2005. – № 93. – С. 1-2.

Мосьпан, Є. Мазепинцям – лицарям незалежної України [Текст] : [у с. Михайлівці Лебединського району відкрито пам'ятний знак на честь козаків – учасників військово-політичного виступу гетьмана І. Мазепи] / Є. Мосьпан // Ярмарок. – 2009. – № 27, 2 липня. – С. 7.

На Воскресенской появился фонтан [Текст] : архітектура : торжественное открытие памятного знака «Сумка» : [казацкая сумка] // Данкор. – 2008. – № 20, 21 мая. – С. А 2.

Не только казацкий танец [Текст] : [впервые в Ромнах прошли чемпионат и первенство Украины по кемпо и кобудо] // Ваш шанс. – 2005. – № 24. – С. 20 А.

Поклад, Н. Над Сеймом Батурин [Текст] : [чи залишиться він у пам'яті нащадків гетьманською столицею Івана Мазепи?] / Н. Поклад // Київ. – 2007. – № 9. – С. 181-189.

Поляков, А. Академический казак [Текст] : [о Герое Советского Союза, генерал-майоре В. Бахете; вручение диплома академика и удостоверения о присвоении ему звания генерал-полковника казачества] / А. Поляков // Панорама. – 2010. – № 37, 8–15 сентября. – С. А 5.

Порсова, Л. Памятная сумка [Текст] : открыт памятник сумке с золотыми монетами : [архитектура] / Л. Порсова // Панорама. – 2008. – № 21, 21–28 мая. – С. А 2.

Пошва, В. Олег Корнієнко: «В історії Сум дуже багато міфів» [Текст] : [про книгу сумського краєзнавця О. Корнієнка стосовно сумської історії – «Лексикон доби козащини XVII–XVIII ст.»] / В. Пошва // Панорама. – 2014. – № 7, 12–19 февраля. – С. А 17.

Прославляли козацьку доблесть [Текст] : у селі Шаповалівка Конотопського району відбувся Всеукраїнський культурно-мистецький фестиваль «Козацький родослов» // Сумщина. – 2010. – № 80/81, 16 липня. – С. 1.

Терновая, А. Любо, братцы, любо!.. [Текст] : теперь юные сумчане – казаки Императорского конвоя / А. Терновая // Ваш шанс. – 2013. – № 30, 24–31 июля. – С. 21 А.

Україна. Кабінет Міністрів. Про схвалення Концепції Державної цільової програми «Збереження культурної спадщини та розвиток туристичної інфраструктури м. Глухова Сумської області на 2012–2016 роки» [Текст] : розпорядження від 09.06.11 р., № 531-р / Україна. Кабінет Міністрів // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 173, 21 вересня. – Вкладка.

Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко). Про надання Державному історико-культурному заповіднику у місті Глухів статусу національного [Текст] : указ від 10.11.08 р. / Україна. Президент (2005 – ; В. Ющенко) // Сумщина. – 2008. – № 131, 19 листопада. – С. 1.

Федорченко, В. Таборування козачат [Текст] : [діти з козацького табору працювали на клумбі у козацькому сквері ім. П. Калнишевського на території СумДПУ ім. А. С. Макаренка] / В. Федорченко // Сумщина. – 2012. – № 75, 10 липня. – С. 4.

Хвостенко, Г. Брини і сая, козацька славо! [Текст] : [350-років Конотопській битві] / Г. Хвостенко // Сумщина. – 2009. – № 75, 15 липня. – С. 1, 4.

Хвостенко, Г. Козак – звання особливе [Текст] : [на базі СумДПУ відбулася обласна науково-практична конференція «Історія та сучасність козацьких традицій на Сумщині», серед виступаючих доцент, крайовий отаман Сумщини М. Кобозев, осавул І. Гриценко, викладач СумДПУ М. Манько...] / Г. Хвостенко // Сумщина. – 2006. – № 138, 1 грудня. – С. 1.

Хвостенко, Г. Під покровом Святої Покрови [Текст] : [у сквері ім. П. Калнишевського, що на території СумДПУ ім. А. С. Макаренка, відбулися урочистості до Дня Українського козацтва] / Г. Хвостенко // Сумщина. – 2011. – № 118/119, 22 жовтня. – С. 1.

Юдін, М. М. Нерухомі пам'ятки козацького періоду в історико-культурній спадщині Сумщини [Текст] : [нерухомі старожитності козацьких часів] / М. М. Юдін // Третя Сумська обласна наукова історико-краєзнавча конференція, 7–8 грудня 1999 р. : збірник статей. – Суми : СДПУ, 1999. – С. 26-27.

21. Нащадки козацького роду

... ми на Вкраїні таки
український народ,
А не просто юрба, що у звітах
населенням зветься

(Богданов В. «Українці мої»).

Конончук, І. М. Історія України від стародавніх часів до помаранчевої революції : навчальне видання / І. М. Конончук. – 3-тє вид., доповн. і переробл. – Ніжин : ТОВ «Гидромакс», 2005. – 282 с.

Бондаренко, С. Династія Терещенко: от купця до бизнесмена [Текст] : [бизнесмен и меценат Мишель Терещенко – представитель целой династии Терещенко, корни которой происходят из украинского Слобожанского казачества] / С. Бондаренко // Панорама. – 2015. – № 8, 18–25 февраля. – С. А 6-А 7.

Бурбан, В. Козацького роду, українського ладу [Текст] : [до 200-річчя з дня народження Олекси Стороженка, українського письменника] / В. Бурбан // Сільські вісті. – 2005. – № 144. – С. 1-2.

Донбас – давня козацька земля України! [Текст] : [бесіда з Тарасом Чухлібом, доктором історичних наук, автором багатьох книг, серед останніх – «Донеччина та Луганщина – козацькі землі України (XVI–XVIII ст.)»]; є відповіді стосовно самої книги, Гетьманщини та Запоріжжя у заснуванні поселень сходу і півдня України, про не життєдайну Новоросію, каральні акції Росії, яка повторює досвід 1708–1709 рр. карателів Петра I] / бесіду вів С. Павленко // Голос України. – 2015. – № 4, 14 січня. – С. 10.

Жаботинський, П. Василь Симоненко – з козацького роду [Текст] / П. Жаботинський // Літературна Україна. – 2005. – № 29. – С. 7.

Іванченко, Н. Доля Гетьманських нащадків. Голівуд відпочиває [Текст] / Н. Іванченко // Музеї України. – 2007. – № 4. – С. 4-5.

Козацький край, космічний центр України [Текст]: візитівка : Дніпропетровщина // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 109, 17 червня. – С. 8-9.

Корюненко, М. Школа, яка випустила в світ Президента України – нащадка кошового отамана Січі Запорізької [Текст]: [с. Хоружівка – «мала» батьківщина В. Ющенка] / М. Корюненко // Освіта України. – 2005. – № 30. – С. 3.

Кудрявцев, Л. Благодійник України [Текст]: [Д. П. Трощинський – нащадок племінника гетьмана І. Мазепи, полковника Степана Трощинського] / Л. Кудрявцев // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 191, 14 жовтня. – С. 11.

Лозицька, Т. Нащадок Кишеньківського сотника Павло Потоцький [Текст] / Т. Лозицька // Історія України. – 1997. – № 41. – С. 4-6.

Ніколаєнко, О. М. Батько Гоголя [Текст]: [Василь Опанасович Гоголь-Яновський народився 1777 р. на Полтавщині, син полкового писаря, поет, драматург, батько М. Гоголя, набожна людина, у XVIII ст. перебував у Охтирці, яка була тоді військовим, адміністративним центром Охтирського полку] / О. М. Ніколаєнко // Зарубіжна література в школах України. – 2015. – № 3. – С. 37-43.

Павленко, С. Хокан Хенрікссон: «У жилах багатьох шведів тече українська кров...» [Текст]: понад 1000 козаків під час Північної війни перебували в полоні / С. Павленко // Голос України. – 2012. – № 97, 29 травня. – С. 22.

Поляков, А. Академический казак [Текст]: [о Герое Советского Союза, генерал-майоре В. Бахете; вручение диплома академика и удостоверения о присвоении ему звания генерал-полковника казачества] / А. Поляков // Панорама. – 2010. – № 37, 8–15 сентября. – С. А 5.

Розсоха, Л. Естет із козацькою душею [Текст]: (Василь Горленко й Миргородщина) : [український письменник, мистецтвознавець, етнограф, критик, журналіст, публіцист, автор блискучих есе, предки якого були козацького роду] / Л. Розсоха // Київська старовина. – 2003. – № 2. – С. 138-143.

Розсоха, Л. «Любезнейшие панове сватове» [Текст]: [родина Гоголів і козацько-старшинський рід Клименків] / Л. Розсоха // Київська старовина. – 2008. – № 5. – С. 166-170.

Федоренко, Д. Герої війни – юні козачата [Текст] : до Дня перемоги / Д. Федоренко, О. Федоренко // Початкова школа. – 2007. – № 5. – С. 63.

Халебський, П. Україна – земля козаків [Текст] : подорожній щоденник / П. Халебський ; упоряд. М. Рябий // Дзвін. – 2005. – № 3. – С. 116-127.

Шеліга Б. Нашадки козацької слави [Текст] : сценарій внутрішньо-шкільних змагань / Б. Шеліга, О. Кіляр, Я. Кузь // Здоров'я та фізична культура. – 2007. – № 16/18, червень. – С. 7-9.

21.1 Боротьба за незалежність, неподільність та оновлення країни

Світла та вічна пам'ять
воїнам-нащадкам українського козацтва,
які віддали життя за Україну. Герої
не вмирають!

Небесна сотня [Текст] / [автори: К. Богданович, Х. Бондарева, Ю. Бухтоярова та ін.] ; [упоряд.: О. Трибушна, І. Соломко ; передмова: Патріарха Філарета, о. Г. Коваленка, о. Святослава ; художник-оформлювач Л. П. Вировець]. – Х. : Фоліо, 2014. – 206 с. : іл. – Укр. і рос. мовами.

Хмельковський, Ф. Ті дні на Майдані [Текст] : фотоальбом / Ф. Хмельковський. – Львів : Свічадо, 2005. – 175 с.

Баркова, Л. «Він своє життя за тебе покладе, а ти – за нього» [Текст] : [Андрій Реута – учасник АТО, загинув на Донбасі] / Л. Баркова // Сумщина. – 2015. – № 6, 11 лютого. – С. 3.

Баркова, Л. Вшанували Героїв Небесної Сотні [Текст] : [на знак вшанування громадян, які віддали своє життя під час Революції гідності, 20 лютого в Україні відзначили День Героїв Небесної Сотні] / Л. Баркова // Сумщина. – 2015. – № 8, лютого. – С. 2.

Бившев, О. Надежде Савченко [Текст] : стихотворение / О. Бившев // Голос України. – 2015. – № 58, 1 квітня. – С. 7.

Бойчук, Б. Небесна сотня [Текст] : ораторія : поезія / Б. Бойчук // Кур'єр Кривбасу. – 2015. – № 1 (302-303-304). – С. 155-161.

Вертіль, О. Герой АТО – почесний громадянин Сум [Текст] : [звання «Почесний громадянин міста Суми» присвоєне майору міліції Олександрю Ткаченку, який загинув на Донеччині] / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 50, 19 березня. – С. 8.

Вертіль, О. У Сумах вшанували наймолодшого «кіборга» [Текст] : [на приміщенні Сумської ЗОШ № 9 відкрили меморіальну дошку на честь її колишнього учня Сергія Табали, який загинув під час захисту Донецького аеропорту в зоні АТО] / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 19, 3 лютого. – С. 16.

Власова, И. Справедливость есть [Текст] : полковник А. Анищенко стал Героем Украины : [погиб вблизи Словянска; АТО] / И. Власова // Панорама. – 2015. – № 3, 14–21 января. – С. А 2.

Галата, С. Уроки мужності [Текст] : [зустріч зі студентами Києво-Могилянської академії Миколи Вороніна, який воює у зоні АТО] / С. Галата // Освіта України. – 2015. – № 5, 2 лютого. – С. 14.

Голуб, Т. Три чорні звістки [Текст] : (за минулий тиждень на Східному фронті загинув сумчанин Дмитро Лісовенко, Ігор Гальченко та Олексій Комаров, у лавах Небесного Воїнства наразі 54 уродженця Сумщини) / Т. Голуб // Панорама. – 2015. – № 8, 18–25 февраля. – С. А 2.

Дві війни. Вічна пам'ять героям! (2014–?) [Текст] : у Другій світовій війні полягли майже 10 мільйонів українців, а скільки загине на цій війні?.. : [війна за неподільність України, (АТО)] // Панорама. – 2015. – № 19, 6–13 мая. – С. А. 1, А 8- А 9.

Демиденко, Г. Надії Савченко [Текст] : [вірш] / Г. Демиденко // Голос України. – 2015. – № 39, 4 березня. – С. 9.

Демиденко, Г. Перша в мене весна без тебе [Текст] : [вірш пам'яті Назара Войтовича з села Травневого Тернопільської області, який загинув на Майдані 20 лютого 2014 року] / Г. Демиденко // Голос України. – 2015. – № 19, 4 лютого. – С. 7.

Десантником мріяв стати з дитинства [Текст] : [про Героя України, учасника АТО – Максима Савченка] // Сумщина. – 2015. – № 3, 21 січня. – С. 3.

Добко, Т. Захисникам Донецького аеропорту [Текст] : [вірш; АТО] / Т. Добко // Літературна Україна. – 2015. – № 8, 19 лютого. – С. 9.

Ісіпчук, Н. Як вийти з психологічної кризи [Текст] : [Майдан; кривавий розстріл у центрі Києва, відчайдушна оборона барикад, плач і розпач за загиблими та емоційне спустошення...] / Н. Ісіпчук, О. Романенко // Сумщина. – 2014. – № 8, 5 березня. – С. 4.

Кай, Є. Моя любов залишилась в Луганську [Текст] : замість прощання / Є. Кай // Березіль. – 2015. – № 1/2. – С. 101-103.

Камінчук, А. Майдан Незалежності на тлі помаранчевої революції [Текст] : про книгу М. Слабошпицького «Пейзаж для помаранчевої революції» / А. Камінчук // Київ. – 2005. – № 6. – С. 185-187.

Коханець, Л. Новий рік у Пісках. Як ми святкували у хаті «Сірка» [Текст] : [українські бійці в зоні АТО] / Л. Коханець // Голос України. – 2015. – № 1, 6 січня. – С. 7.

Коханець, Л. «Серце Європи зараз б'ється у Києві...» [Текст] : [Європейська площа; народне віче на Майдані Незалежності стосовно підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом] / Л. Коханець, С. Лавренюк // Голос України. – 2013. – № 234, 10 грудня. – С. 4-5.

Левківська, Ю. Революція в дії [Текст] : герої Майдану: Артур Назаров довів, що пасивних й байдужих на Майдані не було : [про кореспондента сумської газети «Панорама»] / Ю. Левківська // Панорама. – 2014. – № 10, 5–12 марта. – С. А 13.

Лепкалюк, Г. М. Герої Небесної Сотні [Текст] : [сценарій виховного заходу про події останніх місяців 2013 і початку 2014 року пробудили національну свідомість людей; Майдан став символом боротьби за оновлення країни; вшанування Небесної Сотні] / Г. М. Лепкалюк // Позакласний час. – 2015. – № 1. – С. 38-40.

Линюк, Л. Чернігівський музей відкрив нову експозицію про АТО [Текст] / Л. Линюк, Л. Світловська // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 1, 6 січня. – С. 7.

Листопад, О. Сильна Україна – найкращий пам'ятник Героям [Текст] : автомайданівець Сергій Синенко став першим до лав Небесної Сотні / О. Листопад // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 32, 20 лютого. – С. 5.

Лі, Хе-чхан. «Я хочу на власні очі побачити Майдан Незалежності і особисто познайомитися з українцями» [Текст] : [візит в Україну Прем'єр-міністра Республіки Корея Лі Хе-чхана : інтерв'ю] / Хе-чхан. Лі // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 200. – С. 5.

Лук'яненко, С. На благо своєї країни [Текст] : [вірш, в якому оспівана любов до України, є згадка про Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка] / С. Лук'яненко // Голос України. – 2015. – № 79, 6 травня. – С. 7.

Награжден посмертно [Текст] : [учасник АТО – Максим Савченко указом Президента П. Порошенка нагороджений орденом Б. Хмельницького III ступеня за мужество и героизм, проявленные в защите государственного суверенитета, территориальной целостности Украины, верность военной присяге] // Ваш шанс. – 2015. – № 3, 21–28 января. – С. 12 А.

Олексій Братушка [Текст] : [герой Небесної Сотні, м. Суми] // Небесна сотня / [автори: К. Богданович, Х. Бондарева, Ю. Бухтоярова та ін.] ; [упоряд.: О. Трибушна, І. Соломко ; передмова: Патріарха Філарета, о. Г. Коваленка, о. Святослава ; художник-оформлювач Л. П. Вировець]. – Х. : Фоліо, 2014. – С. 42-43.

Пам'ятник для героїв АТО [Текст] : [в г. Суми] // Ваш шанс. – 2015. – № 6, 11–18 февраля. – С. 3 А.

Пащенко, Н. «Было страшно, но мы стояли» [Текст] : [сумчанин, захищаючий Майдан, розказав про події в Києві] / Н. Пащенко // Панорама. – 2014. – № 10, 5–12 марта. – С. А 13.

Петрушенко, М. Ми разом були в бою [Текст] : [до створення музею пам'яті про революцію] / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 27, 13 лютого. – С. 3.

Піддубрівна, М. М. «Уклонімося низько до землі тим, хто в серці буде вічно жити...» [Текст] : (сценарій заходу пам'яті Небесної Сотні) / М. М. Піддубрівна, М. М. Федорів // Виховна робота в школі. – 2015. – № 3. – С. 37-40.

Репина, Т. Девять жизней Яроша [Текст]: боец батальона «Азов» рассказал, как смотрел в глаза смерти, почему Украина победит в войне и почему стоит быть честными с любимыми людьми, даже причиняя им боль / Т. Репина // Панорама. – 2015. – № 6, 4–11 февраля. – С. А 16.

Репина, Т. Врятувати життя і Україну [Текст]: враження сумського лікаря [Сергія Бутенка] від побаченого і почутого в медпункті, де надавали допомогу пораненим майданівцям / Т. Репина // Панорама. – 2014. – № 10, 5–12 марта. – С. А 12.

Сикорский, А. Майдан. Взгляд участника [Текст]: «сумчани йшли рятувати Україну у складі Сумського роя 14-ої Львівської сотні» / А. Сикорский // Панорама. – 2014. – № 10, 5–12 марта. – С. А 12.

Скрипник, В. Два фільми і картина про Майдан [Текст]: [журналістами Вінницького державного обласного телебачення створено два телевізійні фільми про Героїв Майдану – Максима Шимка та Валерія Брезденюка] / В. Скрипник // Голос України. – 2015. – № 30, 19 лютого. – С. 4.

Скрипник, В. Ніде так щиро не сповідаються, як на війні [Текст]: [війна в зоні АТО очима священників] / В. Скрипник // Голос України. – 2015. – № 2, 9 січня. – С. 21.

Слава Украины [Текст]: общественные активисты и «Панорама» разыскали четырех сумчан, раненных на Майдане: переломы, огнестрелы и вера в справедливость // Панорама. – 2014. – № 12, 19-26 марта. – С. А 1, А 6-А 7.

Соловей, О. Нашим захисникам [Текст]: [вірш присвячено загиблим захисникам України] / О. Соловей // Голос України. – 2015. – № 19, 4 лютого. – С. 9.

Україна. Верховна Рада. Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді [Текст]: постанова від 12.05.15 р., № 373-VIII / Україна. Верховна Рада // Голос України. – 2015. – № 89, 22 травня. – С. 5.

Україна. Президент (2014 – ; П. Порошенко). Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні [Текст]: указ від 11.01.15 р., № 69/2015 / Україна. Президент (2014 – ; П. Порошенко) // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 27, 13 лютого. – С. 4.

Хроника Євромайдана [Текст] : [29.11.13 р. – 02.12.13 р.] // Панорама. – 2013. – № 49, 4–11 декабря. – С. А 7.

Цвілій, О. Українській армії [Текст] : [вірш про воїнів АТО, про неподільну Україну] / О. Цвілій // Голос України. – 2015. – № 79, 6 травня. – С. 7.

Шило, Г. За чужими спинами не ховався [Текст] : у Шостці вшанували пам'ять Сергія Коворотного, інструктора з водіння танків Збройних сил України, учасника АТО / Г. Шило // Сумщина. – 2015. – № 6, 11 лютого. – С. 3.

Шот, М. Щоб татусів швидше обійняти.. [Текст] : у Тернополі побачила світ книжка дитячих малюнків і листів, адресованих бійцям АТО / М. Шот // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 62, 4 квітня. – С. 16.

Якимчук, Л. Говорить війна [Текст] : есей : публіцистика : [АТО] / Л. Якимчук // Київ. – 2015. – № 3/4. – С. 45-49.

Яценко, Э. Идеали майдану і партноменклатура [Текст] : Публіцистика / Э. Яценко // Київ. – 2007. – № 7/8. – С. 2-13.

Інформаційне видання

«Козацькому роду нема переводу...»

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик

Укладачі:

Директор Наукової бібліотеки **І. О. Железняк;**

Завідувач інформаційно-бібліографічним відділом

В. В. Косенко

Відповідальний за випуск проректор з наукової роботи,
доктор педагогічних наук, професор **А. А. Сбруєва**

Редактор **В. В. Косенко**
Комп'ютерний набір **В. В. Косенко**
Комп'ютерна верстка **І. В. Сенча**

